

บทนำเสนอ

วรรณคดีเรื่อง จันทสมุทรี เรียกอีกชื่อหนึ่งว่าท้าวกำพร้าว , กำพร้าวไก่อแก้ว หรือไก่อแก้วหอมชู
ปรีวรรตจากอักษรไทยน้อย ที่อยู่ในหอพุทธศิลป์ วัดธาตุ(พระอารามหลวง) พระครูสุเทพสารคุณ ผู้
ปรีวรรต จากคัมภีร์ใบลานซึ่งมีอายุได้ประมาณ ๑๐๐ ปี

ตัวละครในเรื่อง คือ

๑. ท้าวจันทสมุทรี (ท้าวกำพร้าว)
๒. พระยายมราช
๓. นางเกศโกสรว (นางหอม)
๔. ยายเฒ่า (เมืองยมราช)
๕. พระราชา (พระบิดาของนางหอม)
๖. ช่างหล่อ
๗. นายปอม

มีเรื่องย่อว่า

มีเมืองแห่งหนึ่ง ครั้งหนึ่งชาวเมืองได้พบรูขนาดใหญ่ที่มีกลิ่นหอมออกมาจากรูนั้น ทำให้เป็นที่
อยากรู้อยากเห็นของทุกคนตั้งนั้นพระราชาแห่งเมืองนั้นจึงประกาศหาอาสาสมัครที่จะลงไปนั้นเพื่อจะ
ดูว่ามีอะไรอยู่ข้างในแต่ก็ไม่มีใครอาสาไป ในขณะที่นั้นมีหนุ่มน้อยคนหนึ่งชื่อ เทศจันทสมุทรี อาศัยอยู่กับ
ย่าจำสวน (คนสวนของพระราชา) ท้าวเทศจันทสมุทรีเห็นว่าไม่มีใครไปจึงรับอาสาจะไป พระราชาจึงให้ทำ
อุเหล็ก และทำโซ่เหล็กแทนเชือกแล้วให้ท้าวเทศจันทสมุทรีนั่งอยู่ในอุนั้นแล้วหย่อนลงไปตามรูจนถึง
เมืองแห่งหนึ่งเมื่อลงไปถึงนั้นไปลงตรงเกาะพอดี ขณะที่ท้าวเทศจันทสมุทรีขึ้นกินหมากเตื่ออยู่ได้มีหมูตัว
หนึ่งคาบแก้ววิเศษใต้น้ำมา ท้าวเทศจันทสมุทรีจึงโยนหมากเตื่อให้กินห่างออกไปเรื่อยๆ แล้วรีบมาขโมย
เอาแก้วไป

เมื่อเดินต่อไปพบชายคนหนึ่ง ถือน้ำเต้าเหาะมาจึงขอเอาแก้วแลกกับน้ำเต้า เมื่อได้น้ำเต้าแล้วก็
เดินต่อไป ส่วนแก้วได้เหาะกลับมาอยู่กับท้าวเทศจันทสมุทรีเหมือนเดิม เมื่อเดินต่อไปก็ได้พบกับคนถือ
ขวาน ถือดาบ ถือขดหนึ่งเหาะมาเช่นเดียวกัน และท้าวเทศจันทสมุทรีก็ขอแลกเอาเหมือนครั้งก่อนแล้ว
แก้วก็กลับมาเช่นเดียวกัน

ตั้งนั้นท้าวเทศจันทสมุทรีจึงมีของดี ๕ อย่างคือ แก้ว , น้ำเต้า, ขวาน, ดาบ และขดหนึ่ง แล้ว
เดินทางไปอาศัยอยู่กับย่าจำสวนแล้วสืบดูนะว่าใครนะที่หอมๆ นั้น เมื่อรู้แล้วจึงขอร้องให้ย่าจำสวนไป
ขอให้ แต่ย่าจำสวนว่าท้าวเทศจันทสมุทรีไม่หล่อเหลา จึงพาไปหล่อใหม่แล้วจึงไปขอร้องให้ เมื่อนาง
หอมเห็นท้าวเทศจันทสมุทรีแล้วก็เกิดรักใคร่กัน แต่พระราชาพ่อของนางไม่ยอม เพราะมีลูกเจ้าพระยา

มหากษัตริย์มาสู่ขอหลายคนแล้ว และบอกว่าถ้าอยากได้ให้มารบเอา ท้าวเทศจันทสมุทร์จึงไปรบชนะ แล้วจึงได้อยู่กินกันเรื่อยมา

เมื่ออยู่มานานก็คิดจะกลับมาเยี่ยมบ้าน จึงพานางผมหอมมาที่เก่า พอขึ้นไปทั้งสองคนแล้วผ้าของนางผมหอมผืนหนึ่งตกลงท้าวเทศจันทสมุทร์จึงลงไปเอา ขณะเดียวกันนั้นคนที่อยู่ข้างบนก็ดึงเอานางขึ้นมาคนเดียว แล้วเอามาถวายพระราชินี แต่พระราชินีไม่สามารถเข้าใกล้นางได้ ส่วนท้าวเทศจันทสมุทร์ก็เดินทางต่อไปเพื่อจะหาทางขึ้น

จนวันหนึ่งได้พบนกกระจอก๒ ตัวที่พระอินทร์แปลงกายลงมาเป็นนกกระจอก ได้ให้ท้าวขึ้นมาปล่อยไว้นอกเมืองใกล้แม่น้ำ ขณะนั้นมีพ่อค้านายสำเภามาพบเข้า ท้าวเทศจันทสมุทร์จึงขออาศัยไปด้วย แล้วไปอยู่กับยาจำสวนเหมือนเดิม ส่วนนางผมหอมนั้นได้ยินว่าผิวของนางมาแล้วจึงออกมาอยู่ด้วย เมื่อพระราชารู้ดังนั้นจึงส่งคนมารับนางคืนไป แต่ท้าวเทศจันทสมุทร์ไม่ให้ พระราชินีจึงส่งกองทัพมาชิงเอานางไป กองทัพก็แพ้เพราะของวิเศษเหล่านั้น พระราชาหมดปัญญาจึงยอมยกเมืองให้ครองครึ่งหนึ่ง แล้วท้าวเทศจันทสมุทร์ก็อยู่กับนางผมหอมที่ได้มาจากธนูนั้นต่อมา

ตอนพระราชามือเมืองมราช

๑. บัดนี้ ข้าจักประนบนอบไหว	พุทโธตนประเสริฐ
อย่าให้มีสรรพสิ่งสร้าง	โภยฮ้ายอย่าให้มี แต่ถ้อน
๒. บัดนี้ข้าจักกล่าวถึงเมืองเจ้า	ยมราชาพระยาใหญ่
พระกัเสวณนคร	สุขสำราญเหลือล้น
๓. เยียเงินล้าน	เยียค่าแสนโกฏิ
สนมหนุ่มน้อย	นางหน้าแทบเทียม
๔. หัสสาได้	สองพันตัวประเสริฐ
ความอุปบ่อน	ปันหญ้าอยู่โอง
๕. อัสสาม้า	อาชะไนฮ้อยคู่
นายอยู่บ่อน	ปันหญ้าคู่ตัว
๖. ยังมีทุกตะเฒ่า	ผิวเมียทุกขมอด
สองก็อยู่จิมบ้าน	เมืองท้าวนอกเวียง
๗. สองก็ประสงค์เลี้ยง	สุณาเป็นเพื่อน
เฒ่าก็พาหมาเข้า	ดงดอนไปค้ำ
๘. เถิงเถื่อนถ้ำ	ดงกว้างฮ่อมเหว
หมาก็เดินตามเฒ่า	ไปมาเที่ยวค้ำ
๙. หมาก็ไปจวบพ้อ	โพนนั้นเห่าหอน
หมาก็เวียน ๆ อ้อม	ตีนโพนหอนเห่า
๑๐. เสียงมีก้อง	นันท่าหัวไพร
เมื่อนั้น ตาผ้าขาวเฒ่าได้	ยินเสียงหมาเห่า
๑๑. เฒ่าก็คิดว่าหมาเห่าเนื้อ	แลนเม่นเต้ฟาน
แต่นั้น เฒ่าก็มะเนมะนาฟ้าว	บปไปเฮฮีบ
๑๒. ตีนต้อยต้อย	ตอไม้ถ้าวหงาย
เฒ่าก็ลุกขึ้นได้	ฟ้าวแล่นเร็วพลัน
๑๓. ก็จ้งเห็นหมาหอน	เห่าโพนตายคู่
ก็บเห็นสังแท้	มีแต่โพนตายเปล่า
๑๔. หมาขี้ฮ้าย	มึงฮ้องเห่าหอน นี้ได้
กูก็เหียวว่าแม่มสุเห่าเนื้อ	แลนเต่า กวางฟาน
๑๕. กูก็ตึงตึงบป	แล่นมาเทิงฟ้าว
บัดนี้ กูก็มาถึงแล้ว	เห็นโพนตายเปล่า สันนี้

๑๖. กูจักตีต่อยฆ่า

ตาผ้าขาวเตมา

๑๗. พุม ๆ เสียง

เมื่อนั้นเฒ่าก็บายเสียมแม้ง

๑๘. หมาเล่นเต็น

เฒ่าก็ตีถกลงเอน

๑๙. เฒ่าก็เตย ๆ เอน

หมาก็เหลียวนำแท้

๒๐. ยังเล่าตันเห่าซ้า

เมื่อนั้น เฒ่าตีถกลงเอน

๒๑. เฒ่าก็ฟาดพุ่มไม้

เมื่อนั้น เฒ่าก็เหลียวคืน

๒๒. อันว่าหมาขี้ฮ้าย

เฒ่าก็ไปเห็นแล้ว

๒๓. ก็จักคืนไปต่อยฆ่า

ตาผ้าขาวเตมา

๒๔. พุม ๆ เสียงให้

พอเมื่อไปถึงแล้ว

๒๕. เฒ่าก็นาบฟ้ง ๆ

ตั้งบมีสังแท้

๒๖. จักว่าแลน ลิ่น เม่น

อันว่ากุหาสัง

๒๗. จักว่ามีอันใดแท้

จักว่าแลน เต่า เม่น

๒๘. เมื่อนั้นเฒ่าก็บายเสียมแม้ง

ชูดก้นตัน

๒๙. แต่นั้น เฒ่าก็ชูดเซาะงั้

เห็นแต่ฮูปันพื้น

๓๐. ตั้งหากฮูหลวงแท้

เป็นที่หนังหัวพอง

๓๑. เฒ่าก็หยึดหยิ่งย้อ

เห็นแต่เหมือยหมอกกั้ว

ของเลี้ยงก็อีดู

เคียดจ่มยุม ๆ

ตำหมาเพื่อนฟ้ง

ตีหมาบบแลน

ไปหน้าทีบดิน

เอาหมาฮ้องกล่าว

เสียงฮ้องเฮียกหมา

บไปตามได้แต่เห่า สันนั้น

โพนนั้นก็บหนี

เสียงโฮฟาดพุม

ตายตุ้ก็หากฮุน

เยียมคอยหมาโตเห่า สันนั้น

ฮูนี่ช่างเห่าตาย

บมีสังโพนเปล่า สันนั้น

ฮูนี่ให้มิงมรณ เถาะรือ

ฮ้ายจ่มยุม ๆ

ตำวคินดูแม้ง

ตีหมาเต็นตัน

ฮูนี่เห่าอี่หยิง นีเต้

เห็นโพนตายดอก อี่สังนี้

กระแต กระเล็น เหน ห่าน อันใดเต้

ก็บมีโพนเกลียง

ในโพนหมาเห่า นีรือ

กระเล็น แท้ก็บเห็น ตั้งนี้

เต็มแสงต้านกัน

ไคค้าวเหงื่อไหล

ซ่งถักฮูถ้ำใหญ่

ลงใต้แผ่นดิน แท้ตาย

สุดซั่วตากอย

เยือกกลัวเกรงฮ้าน

ยอคอยเยียมเบ็ง

ควันกุ่มมีมัตว

๓๒. เฒ่าก็เหลียวหลังย้าย
 ก็หากคิดลักย้าย
 ๓๓. พอเมื่อลงถึงแล้ว
 เฒ่าก็หอมฮวงเฮ้า
 ๓๔. เฒ่าก็ก้มหน้าสุด
 ก็หากหอมกลิ่นแก้ว
 ๓๕. จักว่ามีอันใดแท้
 กูก็หลังล่าเหยียม
 ๓๖. พอว่าหมาเห่าหอน
 เหลือกูตามเตาะ
 ๓๗. กูก็ว่าหมาขี้ฮ้าย
 กูก็ไล่ตีต่อข่า
 ๓๘. บัดนี้กูจักชุกกันแม้ง
 จักว่าหอมกลิ่นนั้น
 ๓๙. ค่อมว่าแล้ว
 เฒ่าก็เอ็นเฮียกฮ้อง
 ๔๐. เมื่อนั้น ตาผ้าขาวเฒ่า
 เฒ่าบ่ข่า
 ๔๑. เมื่อถึงห้อง
 แต่่นั้น เมียเล่นต้อน
 ๔๒. สองก็กินแลงแล้ว
 ผัวฮีบเว้า
 ๔๓. วันนี้ข้อยก็ไปเดินด้าว
 หมา ก็ไปจวบพ้อ
 ๔๔. ข้อยก็เฮียวว่าหมาเห่าเนื้อ
 ข้อยก็โตนตันปบ
 ๔๕. เหลือข้อยซุนสะตุดลุ่ม
 ข้อยก็ไปฮอดแล้วเลย
 ๔๖. เห็นแต่โพนตายเกลี้ยง
 ข้อยก็ชุกกันต่าน
 ๔๗. ตั้งหากฮูหลวงแท้เหลียว
 ตั้งหากสุดผ่อเหยียม

ลาลงเฮวฮีบ
 ก็ใจเฒ่าฮีบเปียง
 ตินโพนหอม ฮ้วน
 มาแท้แต่โพน แท้แหล้ว
 ไปมาดมกลิ่น
 มาแท้แต่ฮู บ่อย่าแหล้ว
 ในฮูหอมออก มานี้
 ลงพื้นมีดมัว
 เอ็นเฮียกสิไป แท้นอ
 ต่อยตีเพื่อยไม้
 มากุมหอนเห่า สันนี้
 เวียนอ้อมฮอบโพน แท้แหล้ว
 เห็นฮูหอมออก ตั้งนี้
 อันใดแท้ก็บ่เห็น แลนอ
 สุริโยค้อยค้ำ
 หมาพร้อมชูโต
 คนิงใจจงมาก
 เลยฟ้าฮีบเมื่อ
 เฮือนตนเนานั่ง
 พาข้าวสู่ผัว
 เย็นใจสัจดอยู่
 เมียเฒ่าชู้ฮัน
 พาหมาไปคัว
 โพนนั้นเห่าหอน
 แลน เต่า กวาง ฟาน ว่าตาย
 เล่นมาเทิงฟ้า
 เซหงายเจ็บปวด
 บ่พ้อหมู่อีสั่ง นี้เต้
 บ่มีสิ่งจักสิ่ง
 เลยพ้อฮอดฮู
 ลงพ้อพอมพ้อ
 เสมอฟ้าห่อคลุม

๔๘. ซ้อยก็ถอยหลังฟ้าว
 พอแต่ลงอยู่ยั้ง
 ๔๙. ตั้งว่าหอมฮ่วงเข้า
 อันแต่ของหอมในเมืองคน
 ๕๐. เมื่อนั้นเมียก็ฟังผิวเว้า
 เป็นที่ของใหญ่แท้
 ๕๑. เขาเผ่ามาปานตั้งนี้
 ก็บ่หอมมีไผเห็น
 ๕๒. จักว่าหอมอันใดแท้
 หรือว่าหอมอยู่พื้น
 ๕๓. ผิวเมียเผ่า
 พอเมื่อเด็กซักไซ้
 ๕๔. เถิงเมื่อลมพัดพร้าว
 เหมือนหยาดย้อย
 ๕๕. ฟังยिनครึ่น ๆ ก้อง
 ตึง ๆ เสียง
 ๕๖. คับคาค้าย
 แสงฟุ้งพัน
 ๕๗. เมื่อนั้นชาวเมืองพร้อม
 ไผก็ว่าหอมกลิ่นคู้
 ๕๘. เขาก็แซว ๆ ท้วง
 เขาก็แซวซั่วท้วง
 ๕๙. บางพ่องได้กลิ่นกั้ว
 บางพ่องแกะกบไม้
 ๖๐. บางพ่องดมเสื้อผ้า
 ผากภูหอมกลิ่นกั้ว
 ๖๑. เมื่อนั้นหอมเถิงเท้า
 พระยาก็หอมกลิ่นท้วง
 ๖๒. ฟุ้งหมุ่นางสนมน้อย
 เหมือนดั่งหอมกลิ่นคู้
 ๖๓. ผากภูหอมติดกั้ว
 พระยาบ่ซ้า

ลงโพนเฮวฮีบ
 คราวน้อยหนึ่งกะหอม
 เท่าทั่วดินโพน เจ้าเอี้ย
 ก็บ่ปุนปานได้
 เป็นคำดูหลาก
 ดินนั้นท่อกัน แลนอ
 ฮ้อยเช่นสองผม
 กล่าวมาพอฮู้
 ในฮูหอมออก มานอ
 อันใดแท้ออกมา แลนอ
 จากันซับซิบ
 สองเผ่าก็เล่นอน
 สวนตาลซี้ซั่ว ฟุ่นเยอ
 เป็นถ้องถ่ายาม
 พาดลันพระยาเมือง ฟุ่นเยอ
 เฝียนยามพระยาตั้ง
 เถิงแถแล้วฮุ่ง
 พระโยมฟ้าส่องใส
 ทั้งหลายลุกตื่น
 แซวเว้าซู่คน
 หอมอันใดซี้ซั่ว ฟุ่นเยอ
 หอมเอาทั่วเมือง
 ตามหาดูกลิ่น ก็มี
 มาได้ก็เล่าดม
 ในตนหากลิ่น ก็มี
 ไปเท้าซู่คน แท้แท้แล้ว
 ไปโสงพระยาใหญ่ ฟุ่นเยอ
 ในห้องทั่วโสง
 ในโสงหอมหื่น
 เขาท้วงซุ่นาง
 เสาโสงทุกแห่ง
 จำใช้เทียวดม แท้แท้แล้ว

๖๔. แต่นั้นเขาก็แซว ๆ ว่า
เขาก็ว่าบ่หอมที่นี่
๖๕. ก็บ่หอมที่นี่
เหมือนดั่งหอมจันทน์มัน
๖๖. อันแต่เฮาเคยฮู้
ก็บ่ปุ่นเปรียบได้
๖๗. เมื่อนั้นพระยาหลวงเจ้า
พระยาต่วนใช้
๖๘. จักว่าอันใดแท้
จักว่าหอมแต่นี้
๖๙. สูก็ไปถามแท้
เขาสีหอมสิ่งนี้
๗๐. เมื่อนั้น ผูกเลขน้อย
เขาบ่เข้า
๗๑. บัดนี้ พระบาทมราชเจ้า
สูยังหอมอันใด
๗๒. เมื่อนั้น เขาก็แซว ๆ ว่า
เขาก็แซวชั่วว้า
๗๓. จักว่าอันใดแท้
กูก็ว่าหอมตันไม้
๗๔. กูก็ว่าหอมเสื้อผ้า
ก็บ่หอมที่ใดแท้
๗๕. เมื่อนั้นไทยบังเจ้า
ข้าก็ไปเที่ยวถ้อง
๗๖. เขาก็ว่ายังหอมแท้
ก็หากหอมทั่วเท่า

เสาะหาดมกลิ่น
หอมแท้ที่ได้ บ่ฮู้
หอมแต่ที่ได้มา บ่ฮู้
กลิ่นเสน่ห์จันทน์คู่
ของหอมในโลก เฮานี้
หอมนี้กลิ่นเดียว แท้นอ
คณิงใจจงมาก
จำให้เที่ยวถาม
หอมเข้ามาโฮงราช เฮานี้
เขานั่นบ่หอม แท้หรือ
ชาวเมืองทุกที่ ดูถ้อน
หรือแท้สิ่งใด นั้นเด
ไทยในข้ามหาด
เร็วฟ้าวเที่ยวถาม
ใช้เที่ยวมาถาม เจ้าเอี้ย
ตั้งหรือใดแท้
ทั้งหญิงชายน้อยใหญ่
ชู่คนแท้กะว่าหอม แท้แท้แล้ว
กวนตมหากลิ่น เจ้าเอี้ย
กูก็พร้อมเที่ยวตม เจ้าเอี้ย
กวนตมหากลิ่น เจ้าเอี้ย
นาเจ้าก็บ่เห็น เจ้าเอี้ย
เมื่อทูลเกล้าเกศ
ถามแท้ทั่วเมือง เจ้าเอี้ย
ในเมืองเท่าทั่ว เจ้าเอี้ย
เมืองกว้างชู่คน ว่าตาย

ตอนพระราชอาณาเขตชาวเมืองคันทกกลิ่นหอม

๗๗. เมื่อนั้น พระยาหลวงเจ้า
คิดอยากได้
๗๘. จักว่าอินตาเจ้า
เอาที่หอมฮุดเข้า

คณิงใจจงมาก
ทันทำวสุขุน
ภายสวรรคร์ลงโผด ก็มีรือ
มาไว้เขตเมือง นี้รือ

๗๙. จักว่าลูกท่านท้าว
 มีอันคือ
 ๘๐. สูก็ไปค้ำบ้าน
 หลอนว่าอินทร์พรหมผาย
 ๘๑. เมื่อนั้น หีน ๆ พร้อม
 เขาก็เดินกันมา
 ๘๒. ครั้น ๆ ก้อง
 ให้สูไปหาดวงหอม
 ๘๓. ครั้นว่าสุหาได้
 พระยาราชาเจ้า
 ๘๔. เมื่อนั้น ครั้น ๆ ก้อง
 เขาก็หาดวงหอม
 ๘๕. บางพ่องหาชอกไซ้
 ลางพ่องเข้าปากกล้วย
 ๘๖. บ่มีไผ่จวบพ้อ
 เขาก็คืนเมื่อทูล
 ๘๗. บัดนี้ ผุ่งเข้าไปป่าวช้อง
 ก็บ่เห็นดวงหอม
 ๘๘. ก็จักหอมอันใดแท้
 ก็บ่อยู่ที่ต้น
 ๘๙. เมื่อนั้น พระยาหลวง
 พระยาก็คิดอยากได้
 ๙๐. บัดนี้ ข้ำจกกล่าวถึงตาผ้าขาวเต่า
 เต่าก็เห็นที่ต้น
 ๙๑. เมื่อนั้น เต่าก็เมื่อเฝ้าเจ้า
 ทูลทันทาย
 ๙๒. ข้อยเต่าทูลบาทพัน
 ขอทานคำสุข
 ๙๓. ข้อยเต่าเดินไปพรกวาง
 หมากก็ไปจวบพ้อ
 ๙๔. ข้อยเต่าเหยยว่าหมาเห่าเนื้อ
 ข้อยเต่าโตนเต้น

มาเที่ยวในเมือง นี้รือ
 กลิ่นหอมสนนี้
 หาชอกในเมือง นั้นนอ
 โผดเฮาปางนี้
 ผุ่งหมู่เสนา
 ชุ่คนมวลพร้อม
 ช้องป่าวชาวเมือง
 ชุ่คนวันนี้
 รางวัลกุสิแจก
 ลิปลงให้ราชทาน
 ผุ่งหมู่ชาวเมือง
 ชุ่คนเพื่อนพิน
 ในไพรทุกที่
 หาแท้เลียบสวน
 ในที่ทางใด
 อาชญาพระเมืองเจ้า
 ชอกเที่ยวในเมือง เจ้าเอี้ย
 ที่ได้นำเจ้า
 ในเมืองพระราช เหานี้
 กกเค้าอยู่ที่ใด เจ้าเอี้ย
 เจ้าคณิงใจพอกแตก พุดโทนอ
 หอมนั้นนอยากเห็น แท้แท้แล้ว
 ชาวนิคมบ้านนอก
 ทันเค้าที่หอม หั้นแท้แล้ว
 พระราชเล็งโง
 กล่าวแหมหมายถ้อย
 ขอเพ็งชีวิต เจ้าเอี้ย
 เพ็งบุญจอมเจ้า
 พาหมาไปค้ำ วันนั้น
 โพนนั้นเห่าหอน เจ้าเอี้ย
 แลน เต่า กวาง ฟาน เจ้าเอี้ย
 บบเล่นไปทั้งฟ้า

๑๕. เหลือข้อยเฒ่าขุนสะดุดล้ม
พอเมื่อไปฮอดแล้ว

๑๖. ก็ท้อเห็นแต่โพนขาวเกลี้ยง
ข้อยเฒ่าคิดว่าหมาเห่าเนื้อ

๑๗. ข้อยก็คิดเคียดค้อย
หมากก็ยังเวียนปบ

๑๘. ข้อยเฒ่าตีตัวเอ็น
กับทั้งตีนที่บหญ้า

๑๙. เหมิดกระบวนเฒ่า
หมาหากยังตันเห่าอ้อม

๑๐๐. เฒ่าก็เหลียวตะหลบแม้ง
ก็จิ้งหลังล่าเยียมค

๑๐๑. ก็บเห็นอี่สิ่งแท้
เฒ่าก็จิ้งขุดก้นตัน

๑๐๒. เฒ่าจิ้งเซาะชอกซัง
ข้อยเฒ่าจิ้งคุดคอย

๑๐๓. ข้อยเฒ่าก็จิ้งหลังคอย
ตั้งหากสุดผ่อเยียม

๑๐๔. ข้อยเฒ่าก็ลักย่าน
ข้อยเฒ่าก็ถอยหลังปบ

๑๐๕. พอเมื่อลงโพนแล้ว
ก็จิ้งหอมกลิ่นแก้ว

๑๐๖. บัดนี้หอมฮ่วงเฮ้า
ตั้งหากโฮยฮวย

๑๐๗. บัดนี้ข้อยจักทุลบาทพัน
ตามตาเห็น

๑๐๘. เมื่อนั้นพระยาหลวงเจ้า
คิดว่าตัวลีได้

๑๐๙. พระบอกให้ปาวฆ้อง
ให้สู้ไปเดาตาดก

๑๑๐. บัดนี้ภูจักไปคุดแท้
บัดนี้เฒ่ากอกชอก

เซหงายคลานแล่น เจ้าเอี้ย
บเห็นได้อี่สิ่ง เจ้าเอี้ย

บมีสังสักลิ่ง เจ้าเอี้ย

กวางฟ้าว สะหม่งตาย เจ้าเอี้ย

ค้อนต้อยตีหมา เจ้าเอี้ย

เห่าหาเวียนอ้อม

เอาเสียมฟาดฟุ่ม ก็ตายแล้ว

ฮุนแล้วก็บไป เจ้าเอี้ย

ลงหมาหนีจาก โพนนั้น

โพนนั้นก็บหนี เจ้าเอี้ย

คินคุดสองเทือ

นิงแท้ซู้ฮัน พระเอี้ย

เห็นแต่โพนตายดอก เจ้าเอี้ย

เลยล่าฮอดฮู

ลงฮอดฮูหลวง

บ้นลงเมื่อพื้น

เยียมฮูหลวงสุดผ่อ เจ้าเอี้ย

เป็นฝ้ามืดมัว เจ้าเอี้ย

หนังหัวเยือกพองกลัว เจ้าเอี้ย

ฮีบลงโพนนั้น

เซาเฮงน้อยหนึ่ง

ออกมาแท้แต่ฮูแท้ตาย

เถิงราชจอมหัว ที่พี

หอมแต่ฮูมาแท้

พระราชจอมเมือง

กล่าวถวายจอมเจ้า

มีใจชมชื่น

หอมนั้นชื่นชม

เดินหมู่เสนา

แต่งฟังปลายข้าง

ดูหอมถ้าใหญ่ ภายพุน

มาเว้าแก่กู นี้แล้ว

๑๑๑. อันหนึ่งให้สุดตกแต่งห่าง
 กับทั้งพังพลาวยาม
 ๑๑๒. เมื่อนั้นครั้นๆ ก้อง
 เคาตาทก
 ๑๑๓. เขาก็ตาเดาห่าง
 ทุกเยื้องพร้อม
 ๑๑๔. เมื่อนั้น เลิน ๆ ช้าง
 ชัดแทบใกล้
 ๑๑๕. เมื่อนั้น ผู้ผ่านพื้น
 เสด็จทรงพลาวยสาร
 ๑๑๖. ฟุ้งหมู่นางสนมพร้อม
 หน้าขึ้นช้อย
 ๑๑๗. เมื่อนั้น ชวดๆ ช้าง
 เลิน ๆ ยก
 ๑๑๘. ครั้นๆ ก้อง
 แหนแห่ท้าว
 ๑๑๙. เมื่อนั้น ฟุ้งหมู่ไทยพาดซ้อง
 นันเนื่องเสียง
 ๑๒๐. เมื่อนั้น ตาผ้าขาวเฒ่า
 เถิงที่โคกใหญ่กว้าง
 ๑๒๑. ฟุ้งหมู่ชนะีฮอกเต็น
 เขาก็เห็นพลหลวง
 ๑๒๒. เมื่อนั้น พระยาก็รัดเร่งเข้า
 พักจอดยั้ง
 ๑๒๓. พระยาก็เดินเข้าพร้อม
 ทับใหญ่กว้าง
 ๑๒๔. บรรจบแล้ว
 เขาก็ไปเฝ้าเจ้า
 ๑๒๕. เมื่อนั้น พระยาหลวงเจ้า
 เขาก็คิดอยากได้
 ๑๒๖. บัดนี้ เขาก็มาถึงแล้ว
 จักว่าหอมอยู่พื้น

คาคเครื่องอาชะไน นั้นเนอ
 ชื่อดาวประกายแก้ว
 ฟุ้งหมู่เสนา
 แต่งพังพลาวยช้าง
 อาชะไนคาคเครื่อง
 อานแก้วแต่งดี
 ตั้วงามคาคเครื่อง
 เถิงถ้างากงย
 ท้าวอาจพระยายม
 ชื่อดาวประกายแก้ว
 นางฮามน้อยหนุ่ม
 ทรงช้างฮ่อมพระองค์
 ท้าวอาจดาวประกาย ฟุ้งเยอ
 ย่องฆ่าเชิงย้าย
 พลหลวงเสนาศ
 พระยาเจ้าออกเมือง
 ตีเสพสวนไล ฟุ้งเยอ
 เสพพระองค์ยวงย้าย
 อวนทางไปก่อน
 ลงห้วยฮ่อมแหว
 ตามป่าไพรพนอม ฟุ้งเยอ
 ตื่นโตนเฮียวไม้
 เถิงฮูถ้ำใหญ่ ฟุ้งเยอ
 พลท้าวมีนัน
 ปุกผามเซาจอด
 ทั้งค่ายแวดฮู
 เสนาขุนหมื่น
 ยมท้าวชู้คน
 มีคำต่านกล่าว
 หอมนี้สิ่งใด นี้เต
 ดวงหอมถ้ำใหญ่ ภายพี
 สี่เต้แท้ก็บ่เห็น แพันอ

๑๒๗. เมื่อนั้น พระยากี้จากกล่าวด้าน
ไผจักขันอาสา

๑๒๘. ไผผู้อาสาได้
ฮาจักปันแบ่งให้

๑๒๙. แม่นว่าช้อยหญ้าข้าง
ไผจักขันอาสา

๑๓๐. แม่นว่าคนขมอดไฮ้
ไผจักขันอาสา

๑๓๑. แม่นว่าเศรษฐีผู้
หากจักขันต่อตั้ง

๑๓๒. กูจักปุ่นปั่นให้
บ่กว่าเสเนตเจ้า

๑๓๓. เมื่อนั้น ครั้น ๆ ก้อง
ยอมีอนบ

๑๓๔. ฟุ่งหมู่ตามเสด็จเจ้า
ไผบ่ออกปากได้

๑๓๕. เขากี้โยมการเจ้า
เขากี้ขันบ่ได้

๑๓๖. เมื่อนั้น พระยาหลวงเจ้า
คืดอยากได้

๑๓๗. เมื่อนั้น หีน ๆ พร้อม
เขากี้ทุลกลอนถวาย

๑๓๘. อันหนึ่ง เขากี้ลือว่าอ้ายกำพริ้า
ควรที่เฮาไปถาม

๑๓๙. เมื่อนั้น พระยาหลวงเจ้า
พระกี้มีอาชญให้

๑๔๐. ให้สุใช้ล่งม้า
ไผจักอาสาขัน

๑๔๑. เมื่อนั้น ขุนใช้ผู้
ลิกขึ้นม้า

๑๔๒. ไปเถิงห้อง
พักจอดม้า

ขุนหนุ่มทั้งหลาย
ต่อลงไปได้

ดวงหอมเมืองลุ่ม ภายพุ่น
เมืองบ้านเกิงกู แท้แล้ว

ฟุ่งหมู่คนเฮือน กี้ดี
ต่อลงเอาได้

เขินขาดจองจอย กี้ดี
กี้ว่ามาจริงแจ้ง

เงินค่าแสนโกฏี กี้ดี
เอาได้กี้ว่ามา เถาะเนอ

เสวยเมืองยูแต่ง
ทั้งค่ายป่าดู เถาะเนอ

เสเนตทั้งหลาย
ชู่คนมวลพร้อม

เสนาขุนหมื่น
ขันแท้ต่อแล้ว

ราชาภูวนาถ
โยมเจ้าชู่คน

คินึงไปหุยฮุ่ง
หอมนั้นอยู่ต่อม

ฟุ่งหมู่เสนา
พระยอดเมืองจอมเจ้า

อยู่นำยาจำสวน เจ้าเอี้ย
กี้ตั้งเรือทุลเจ้า

ไต่ยีนคำขุนกล่าว
คำแจ้งชู่คน

ไปฮีบถามดู
กี้ให้เห็นจริงแจ้ง

ตางใจภูวนาถ
พลันฟ้าฮีบเร็ว

เคหังนายย่า
เซายังฮีบถาม

๑๔๓. บัดนี้ พระราชเจ้า
 หลานชายยัง
 ๑๔๔. เมื่อนั้น นายย่าเฒ่า
 นายก็ขานรับฟ้า
 ๑๔๕. อันว่าหลานช้อยเฒ่า
 แต่นั้นบาคานเลย
 ๑๔๖. บัดนี้ การมีใช้
 รือว่าเป็นเหตุฮ้อน
 ๑๔๗. รือว่าผิดบ่ชอบเจ้า
 หลานก็กลัวเกรงจิต
 ๑๔๘. เมื่อนั้น ขุนใช้ผู้
 บัดนี้ พระยายมราชเจ้า
 ๑๔๙. ไผจักขันอาสาได้
 พระยาจึงปลุกแต่งตั้ง
 ๑๕๐. เมื่อนั้น อ้ายกำพริ้ว
 ข่าสิขันต่อตั้ง
 ๑๕๑. ท่อว่าหาให้ได้
 กับทั้งยนต์อยู่แก้ว
 ๑๕๒. อันแต่ทางยาวสั้น
 เชือกสอดเกี้ยว
 ๑๕๓. เมื่อนั้น ขุนใช้ผู้
 ฮู้ข่าวแล้ว
 ๑๕๔. ขุนก็ลิกขึ้นม้า
 แถมลัวพร
 ๑๕๕. เมื่อนั้น ขุนกะซำๆ ม้า
 เถิงแจ่มเจ้า
 ๑๕๖. บัดนี้ อ้ายกำพริ้ว
 มั่นก็ขออาสา
 ๑๕๗. มั่นว่าหามาให้
 กับทั้งยนต์อยู่แก้ว
 ๑๕๘. มั่นว่าทางยาวสั้น
 เผื่อสอดเกี้ยว

ใช้เที่ยวมาถาม เจ้าเอี้ย
 อยู่เฮือนรือเจ้า
 ตกใจตั้งป่าบ
 โดยเจ้ากล่าวแถลง
 ย่าอยู่ในเฮือน เจ้าเอี้ย
 ออกมาแถลงตั้น
 เถิงอวนด้วยเหตุ ไต่ได้
 การเจ้าสิ่งไต่ เจ้าเอี้ย
 ใช้ต่วนมาถึง พี่รือ
 หวังเวนาเจ้า
 ผญาตีตั้นกล่าว
 จำให้เที่ยวถาม ว่าตาย
 เอาหอมเมืองลุ่ม มานั้น
 ปันให้นั่งเมือง ว่าตาย
 อาสาขันต่อ
 เอาได้มอบถวาย เจ้าเอี้ย
 สายทองเชือกหย่อน ลงนั้น
 ก็โดยได้พริ้วมวลง เถาะเนอ
 พันวาแปดหมื่น
 กันมันอย่าให้มาย เจ้าเอี้ย
 ตางตนภูวนาถ
 ใจท้าวชื่นชม
 คั้นครอบพระยาเมือง
 พาดมณีคะโยงย้าย
 ผันลัวเฮวฮอด
 ยมท้าวขาบทุล
 ขันต่ออาสา เจ้าเอี้ย
 ต่อลงเอาได้
 สายทองเชือกหย่อน
 มวลงพร้อมหย่อนลง ว่าตาย
 พันวาแปดหมื่น
 เป็นมันอย่าให้มาย ว่าตาย

ตอนท้าวกำพริ้ออาสาสงครามเพื่อสืบหานางหอม

๑๕๙. เมื่อนั้น ยมราชเจ้า	ใจดีชมชื่น
ฐู่ข่าวอ้ายกำพริ้อ	ขึ้นต่ออาสา
๑๖๐. ว่าลึงนำสุ	เพื่อเสีเอาหอมนั้น
เมื่อนั้น พระก็มีอาชญาให้	จัดช่างหาทอง
๑๖๑. ให้สูตีทองสาว	เร่งเร็ววันนี้
ให้สูตีสาวได้	พันวาแปดหมื่น
๑๖๒. กับทั้งช่างยนต์อู่แก้ว	วันนี้พริ้อมวล
เมื่อนั้น ช่างทองเจ้า	โดยค้ายมราช
๑๖๓. จัดแจ่งตั้งสูบขึ้น	คิมพร้อมฮีบตี
เมื่อนั้น ทั้งหลายพร้อม	เนืองนั้นตีต่อย พันเยอ
๑๖๔. บางฟองสาวออกได้	เขาฝั้นสอดเผื่อ
สังขยาได้	พันวาแปดหมื่น
๑๖๕. กับทั้งช่างหล่อแก้ว	ก็โดยได้อู่แขวน
บรรบวนแล้ว	เอาถวญภูวนาถ
๑๖๖. พระยาฮีบใช้	ไปทันอ้ายกำพลอย
เมื่อนั้น ขุนใช้ผู้	ตางตนภูวนาถ
๑๖๗. ลิกขึ้นม้า	พลันฟ้าฮีบถึง
พอเมื่อไปถึงห้อง	เคหังนายย่า
๑๖๘. ขุนกล่าวต้าน	พระยาใช้เทียวเปียง
เมื่อนั้น อ้ายกำพริ้อ	เฮวฮีบถึงขุน
๑๖๙. โดยราชา	สั่งนายจิจ้อย
ค้อยอยู่ดีเยอบุญชูช้อย	สายใจเจ้าย่า ภูเอี้ย
๑๗๐. ข้อยจักไปเที่ยวหลั้น	ถึงพื้นที่คน ก่อนแล้ว
บัดนี้ ราชาเจ้า	จอมเมืองยมราช ภายพัน
๑๗๑. การเจ้ามีหมื่นขึ้น	ถึงใช้ฮอดเฮา ย่าเอี้ย
ข้อยจักทำคุณไว้	ครวหลังหลายชาติ อีย่าเอี้ย
๑๗๒. เพ็นจักจำเข้าถ้ำ	ฮูแท้ก็ปชิน เจ้าเอี้ย
ข้อยจักไปการเจ้า	ตามบุญชูช้อย อีย่าเอี้ย
๑๗๓. ขอให้บุญย่าหุ้ม	หลานเจ้าเพื่อเดียว เถาะเนอ
เมื่อนั้น นางก็ย่าว ๆ น้ำ	ตาหลังไหลตก

๑๗๔. ก็เพื่อหลานเดียว
ขอให้อยู่ดีแท้

๑๗๕. ขอให้ได้หนุ่มหน้า
บัดนี้ การมีใช้

๑๗๖. หลานกำพร้า
ค่อยไปดีเยอหลานเดียวน้อย

๑๗๗. เจ้าจงไปให้ได้
ขอให้ลุโชคได้

๑๗๘. ขอให้คนลือชา
ค่อมว่านายสั่งแล้ว

๑๗๙. บาก็ลงเฮื่อนไป
ค่อยอยู่ดีเยอสาวฮามน้อย

๑๘๐. เฮียมจักไปต่างบ้าน
ค่อยอยู่ดีเยอ อ้าวเคียมน้อย

๑๘๑. ให้เจ้าไปแสวงหา
น้องหากได้กินของต้อน

๑๘๒. พี่ก็ฝืนฝากไว้
อ้ายจักไปนานช้า

๑๘๓. น้องอย่าได้หลงแปลกหน้า
เมื่อนั้น สาวสำน่อย

๑๘๔. น้องเจ้าอยู่บ้าน
ค่อยไปดีเยอท้าวกำพร้า

๑๘๕. เจ้าจงไปมีชัย
อันว่ามารดาเฒ่า

๑๘๖. เจ้าอย่าได้เคื่องห้วงท่าย
ข้อยจักขนขวายเลี้ยง

๑๘๗. เจ้าจงไปให้ได้แก่นแก้ว
ค่อมว่าสาวสั่งแล้ว

๑๘๘. บาก็ฆ่าลัวไป
เมื่อนั้น ท้าวก็ลาลงม้า

๑๘๙. ทุลกลอนถวายน
บัดนี้ การมีเจ้าลือชอตาย

ไปพร้านานมาแท้

มีชัยโชคเกิด ท้าวเอี้ย

นางแก้วกลืนหอม แม่เนอ

หลานเดียวพรากย่า ไปเนอ

ไกลข้างอี้ย่านาย แลเนอ

ตองตอยเจ้าย่า นายเอี้ย

นางแก้วฮีบมา แม่เนอ

โดยตั้งปรารภนา แม่เนอ

ซ่าเซ็งทั้งค้าย

ท้าวแต่งดาดี

สั่งสาวจีเจ้า

เคยเที่ยวทางคำ อี้เฮียมเอี้ย

ไกลเจ้าพรากเมือง พี่เหล่า

นางสาวเจ้าพี่ แพงเอี้ย

อย่าลืมนายเจ้า

อย่าลืมนายย่า เฮียมเนอ

นำเจ้าชู้คน พี่เหล่า

สามปีทัดเที่ยง อวนเอี้ย

ลืมนอี้ยำพลอย พี่เนอ

กลอยเสียงแถงตอบ

ลือคองถ้ำชื่นชม นี้เหล่า

หลงพรากไกลเมือง ข้อยเอี้ย

ก็อย่าลืมตุข้อย

สายใจตนย่า อวนนั้น

พะอวนน้องเจ้าหากยัง อ้ายเอี้ย

ซามอวนทบต่าว มานั้น

นางน้อยเกศหอม นั้นเนอ

ท้าวเล่าเลยไป

ฮอดพระยายมท้าว

ขึ้นสู่พระยาเมือง

ชูอันเขาไหว

ตางราชพระองค์นี้

๑๙๐. ข้าจักลงปิ่นพิน
ทอว่าขอฝากไว้

๑๙๑. นายก็อิดข้าวน้ำ
ข้อยก็ผลัดหมายไว้

๑๙๒. อันว่านานและช้า
อันว่าบุญหลายได้

๑๙๓. บุญเจ้ายังเหลือมหุ้ม
ทอว่าสายทองแก้ว

๑๙๔. ผูกมัดไว้
ครั้นว่าถึงฤดูแท้

๑๙๕. ข้าจักชักจูงขึ้น
พอเมื่อท้าวสั่งแล้ว

๑๙๖. เขาก็ทามสายทอง
เมื่อนั้น เขาก็ทม ๆ ห้าง

๑๙๗. เขาก็ตักสอดซ้วน
เมื่อนั้น อ้ายกำพริ้ว

๑๙๘. ถึงฮูลวง
แต่นั้น โฉมเฉลาท้าว

๑๙๙. เขาก็จับอู่แก้ว
แต่นั้นแซว ๆ เจ้า

๒๐๐. เขาก็จัดแจ่มเจ้า
เมื่อนั้น เจ็ดวันแท้

๒๐๑. โทด ๆ ก้อง
ทม ๆ พร้อม

๒๐๒. เขาก็โหโหฮ้อง
พอเมื่อสุดก็ใจเสีง

๒๐๓. สุดเชือกแล้ว
เมื่อนั้น พระยาก่เตินเขาพร้อม

๒๐๔. อันว่าฮุงค่าเช่า
เขาก็คงอยู่ถ้ำ

๒๐๕. ก็หากหลายวันคืน
มันหากเหลือแสงอ้าย

หาแก้วยอดหอม เจ้าเอี้ย

สายใจเจ้าย่า นายนั้น

พงค์เชื้อก็บ่มี เจ้าเอี้ย

เจ็ดปีเป็นเขต เจ้าเอี้ย

เมื่อน้ำสิ่งใด บั๊

คืนมาในเขต

กวมเกล้าหากลิเห็น เจ้าเอี้ย

โยงลงสุดเชือก เมื่อใด

ฮิงมันให้อยู่คง เกาะเนอ

เจ็ดปีถึงขวบ มานั้น

ทางนี้ฮีบตั้ง เกาะเนอ

ทุกสิ่งบรรบวน

กิงมาพอล้าน

สายยนต์เชือกอู่ พุ่นเยอ

ฮิงมันผูกอย่างดี

กัมขาบลาลง

เข้าสู่ยนต์ยานแก้ว

บาบุญเลยขี่

บาท้าวหย่อนลง

แสนขุนฝูงใหญ่

บาท้าวชูคน

เจ็ดคืนเชือกหย่อน

เสมอฟ้าลวงบน

เสียงโหฮ้องโห่ พุ่นเยอ

เสียงก้องครั้นตรง

สายยนต์เชือกหย่อน

ฮิงมันผูกอย่างดี

รักษาสายเชือก ยนต์นั้น

รักษาแท้เผยนกัน

ทุกค่ำวันคืน

อยู่คงกันนั้น

ปัญญาคิดบ่ถึก ผู้สาวเอี้ย

๒๐๖. บัดนี้ จักกล่าวถึงอ้ายกำพร้าว
 บากี่ลงไปเถิง

๒๐๗. แต่นั้น ท้าวก็ผูกอุแแก้ว
 ท้าวกันบนอบไหว้

๒๐๘. บากี่น้อมเทศท้าว
 เทพาหลาย

๒๐๙. ธรณีเจ้าผู้
 พันแหล่งหล้า

๒๑๐. ซ้ำก็ยื่นฝากไว้
 ขอย่ามิโยภภัย

๒๑๑. อันหนึ่ง ขอให้ลูโซคได้
 ขอให้เทพาผาย

๒๑๒. เมื่อนั้น ท้าวก็อำลาไหว้
 ข้ามเถื่อนห้วย

๒๑๓. มีทั้งตัวฮอกเต้น
 ชะนีเนืองหลาย

๒๑๔. บางฟ่องออยอินอ้อย
 ลางตัวโตนเต้นปบ

๒๑๕. บากี่เห็นทั้งนกกะเต้นเต้น
 ลางฟ่องสับตอดได้

๒๑๖. ลางตัวกินอิมแล้ว
 ลางฟ่องหลบสอดแล้ว

๒๑๗. ชู้ชูดเข้า
 สองสมสอง

๒๑๘. ซ้อนฮักซ้อน
 เปื่องปิ่นผ้าย

๒๑๙. เมื่อนั้น โฉมเฉลาท้าว
 อันว่าต่างประเทศนี้

๒๒๐. ท้าวก็เห็นหมู่เนื้อ
 ทะยานโตนปบ

๒๒๑. ท้าวก็เดินดงข้าม
 เถิงเมื่อวันค่ำค้อย

ขึ้นอุยานคำ พุ่นเยอ
 ที่คนกายพื่น

ดาดีเมี้ยนแจบ

ประนมเจ้าเทพดา หั้นแหล้ว
 ทั้งแปดอธิษฐาน

เถื่อนดอยดงไม้

เพิ่นถือศาลโลก กี่ดี

จักรวาลพร้อมขอบเขา

เชือกอุยนต์ทอง เจ้าเอี้ย

เบียดเบียดตนข้า เจ้าเอี้ย

โดยดั่งปรารณา นั้นเนอ

ช่วยชูปางนี้

บาที่พรากที่

ดงไม้เอนกนง

โตนฮ่ามเฮี้ยวไฮ พุ่นเยอ

ห่วยหาผัวแก้ว

อ้อยอินชมรัก ก็มี

ขึ้นชมกะโยงเต้น

หนีปลากกลางป่า พุ่นเยอ

กะโยงเต้นตอดกะเต้น

งอยคอนเยี่ยมอยู่ ก็มี

ชมชู้ช่างชู

ได้ส่องสมสอง

ฮ่วมฮังแหมฮ้าง

ถนอมชมเปื่องปิ่น

ผายล้ำแผ่นผยอง

บาบุญเห็นหลาก

เห็นถ้วนชู้อัน แท่นอ

เต้นต้นกวางฟาน พุ่นเยอ

ป่าวไปพีฟิง

คีรีฮาวเถื่อน พุ่นเยอ

บาท้าวพักนอน

๒๒๒. ท้าวก็หักพดไม้
 บาก็คอน ๆ คืด
 ๒๒๓. ปานนี้มารดาเฒ่า
 นายก็อดข้าวน้ำ
 ๒๒๔. บัดนี้ กูก็มาต่างบ้าน
 ในไพร่เขียว
 ๒๒๕. ก็ปมีไฟผู้
 ท่อแต่เดินดั่งต้น
 ๒๒๖. บาคานท้าว
 ผ้าห่มเนื้อ
 ๒๒๗. บาก็คอน ๆ คืด
 สมควรแล้ว
 ๒๒๘. เหมือนหยาดย้อย
 พอเมื่อเด็ก ๆ ซ้อน
 ๒๒๙. แสงฟุ้งพัน
 เมื่อนั้น ท้าวก็ลูกส่วยหน้า
 ๒๓๐. น้ำลูบนิ้ว
 บาก็กินกายแล้ว
 ๒๓๑. ท้าวก็ตกแต่งห้าง
 ท้าวก็วอย ๆ ข้าม
 ๒๓๒. ถ้าว่านท้าว
 นกเลื่อนอ้อม
 ๒๓๓. ชะนีเนื่องนอง
 แต่นั้น คับคาค่าย
 ๒๓๔. ท้าวก็เห็นหมู่ไทเลี้ยงช้าง
 แต่นั้น ท้าวก็ยง ๆ เข้า
 ๒๓๕. สูนี้อยู่แห่งห้อง
 เมื่อนั้น เขาก็บนบอกท้าว
 ๒๓๖. สูนี้ชาวลังกา
 อันนี้ตูข้อยมาเลี้ยงช้าง
 ๒๓๗. เจ้าสีไปทางใต้
 เมื่อนั้น บาคานท้าว

แล้วเล่าปูนอน
 หุงอินายอยู่ทางบ้าน
 สายใจเจ้าย่า กูพัน
 รือแท้สิ่งใด นั้นเดี
 เมืองลุ่มไกลนาย แลนอ
 ผู้เดียวกูแท้
 พอสองเป็นเพื่อน กันนอ
 เมื่อหน้าก็แต่กู แลนอ
 คนิงไปแล้วจ่ม
 ดีแล้วเล่านอน
 มากมายหลายเรื่อง
 เลยนอนสงัดอยู่
 เสียไม้กิ่งใบ
 ออนซอนแล้วฮุ้ง
 โปยมฟ้าส่องใส
 สีพันล้างลูบ
 มือแล้วลวดกาย
 ดาดีตกแต่ง
 ดีแล้วด่วนไป
 ดงเลาหลายเล่า ฟุ้งเยอ
 ชั้นทำนกระธา
 บินตัวใบดาว ฟุ้งเยอ
 ก่องบนปลายไม้
 เถิงเมืองปลายด่าน
 ควายพร้อมมอเนกนอ
 ไปถามเด็กหนุ่ม
 เมืองบ้านที่ได้ นี้ได้
 คำชื่อมีอำ
 ที่ปคนเมืองกว้าง
 ผุงหมุ่งจัวควาย เจ้าเอี้ย
 เล่าถามผุงข้อย นี้ได้
 ขานเขาเด็กหนุ่ม

๒๓๘. กูนี่มาเที่ยวเล่น
 กูนี่อยู่แห่งห้อง
 ๒๓๙. กูก็หาที่ซัออน
 ค่อมว่าท้าวกล่าวแล้ว
 ๒๔๐. บาก็เห็นศาลา
 บาก็เขาแองน้อย
 ๒๔๑. แต่นั้น สวามเ้าฮ้าง
 เจ้าผู้มาเซายัง
 ๒๔๒. โฉมเฝ้าเจ้าปุนแปลกหน้า
 เจ้าสั่งมาค้ำหลงจอยยัง
 ๒๔๓. หรือว่าเมียอยู่บ้าน
 เมื่อนั้น สวาก็แหว ๆ ต้าน
 ๒๔๔. บาบ่าวท้าว
 โอนอ ฟีนตั้งหากตนเดียวอ้าย
 ๒๔๕. เมียบได้ฟางข้าง
 ฟีกี้เดินทางฮ้อน
 ๒๔๖. นื่องอย่าได้หลงแปลกหน้า
 ฟิจักอาศัยฮ้อน
 ๒๔๗. อันว่าข้าวและน้ำ
 ฟิจักไปยามนื่อง
 ๒๔๘. นื่องอย่าได้เบอะเปิดเบื่อง
 แต่นั้น สวาก็แหว ๆ เอ็น
 ๒๔๙. เซิญที่บาบ่าวเจ้า
 อ้ายหากสิมานำแท้
 ๒๕๐. ตามแต่ใจแจ่มเจ้า
 เมื่อนั้น บาคานท้าว
 ๒๕๑. ติดต่อกัน
 ค่อมว่ามาเถิงแล้ว
 ๒๕๒. ฮัดแนบนิ้ว
 แต่นั้น สวาก็ปากบได้
 ๒๕๓. บาคานหัว
 เมื่อนั้น สองก็เฟือฝักฝั้น

หาซื้อสิ่งของ แท้ตาย
 เมืองไกลประเทศต่าง แท้แท้แล้ว
 เมียบแก้วกลมแฝง ว่าตาย
 เลยเลากลายไป
 จอดเขาตีนบ้าน
 เสียมตนนั่งอยู่
 มาพอกกล่าวแถลง
 ศาลาชั้นฮ่มเย็น
 คือท้าวต่างเมือง แท้นอ
 คนเดียวบมีคู่ อ้ายฟี่ผู้เดียวเอี้ย
 เหิงเจ้าพรากรมานี้ได้
 งามบาชีซัว
 เลยต้านตอบผู้สาว
 บมีไผเป็นเพื่อน อวนเอี้ย
 ทางซู่กะบมี ฟีนา
 หลงมาเขาจอด อวนเอี้ย
 ลืมอ้ายกำพลอย ฟี่แม
 แลงกายแกงแจ่ว พะอวนนั้น
 ขอนื่องโผตผาย แต่ถ้อน
 เถิงเฮือนฮอดที่ ภายฟุน
 หลงหน้าต่าวลิม แต่ถ้อน
 ตอแยทั้งย่าง ไปนั้น
 ไปหน้าแล้วต่าวคั้น แหนเดื่อ
 บมีขึ้นหนางว่า ไตนั้น
 ฎขึ้นฮอดคาง เถาะเนอ
 ลงศาลาเฮวฮีบ
 ตามสันผู้สาว
 มือชวงโชมกอด
 ฎลาขึ้นฮอดคาง
 แคน้อยูในอก
 ต่อสาวยี่แย้ม
 ชมกันอ้อยอิน

๒๕๔. ท้าวกั๊กอีกอินอ้อย	ชมน้องป้อมใจ เจ้าเอี้ย
แต่นั้น สองก็พากันเข้า	เมื่อเฮือนเขาจอด
๒๕๕. บาบ่าวท้าว	เขายังพักนอน
บาก็ไปแสวงเล่น	สาวฮามน้อยหนุ่ม
๒๕๖. หลายพราหม์	บาท้าวจิ้งค้อยไป
บาก็ลาล่งเข้า	ไปถึงตัวเมืองใหญ่
๒๕๗. ท้าวกั๊กไปเที่ยวเล่น	ถึงค้อยค้ำแลง

ตบชีวิตยายขอทาน

๒๕๘. แต่มั่น ยังมีนายย่าเฒ่า	ผมชาวคนหนึ่ง
นายก็ไปลาดต้อน	ขอข้าวลาศแลง
๒๕๙. พอเมื่อนายจ่มแล้ว	เลยค้ำอรชร
นายก็ขอทานเลย	ตัวคั้นเมื่อบ้าน
๒๖๐. นายก็เมื่อถึงห้อง	เคหังเนานั่ง
นายก็กินข้าวแล้ว	ดาหังแต่งที่นอน
๒๖๑. บรรจบแล้ว	นายก็นอนส่งค้อย
ถึงเมื่อลมล่งตอง	ตาลพราวมีนัน พุ่นเยอ
๒๖๒. พอเมื่อเด็กซึกไซ้	ล้าไก่ขานขัน พุ่นเยอ
นายก็ไสยานอน	ก็เล่าฝันจริงแจ้ง
๒๖๓. ฝันว่าได้ดอกไม้	ดวงอาจเย็นหอม
นายก็ยอแยงทูน	ใส่หัวเทิงเกล้า
๒๖๔. คิดว่าหวังดีได้	ของหอมคูอาจ
นายก็ชมชื่นได้	ดวงแก้วว่าดี
๒๖๕. ภายหลังแล้ว	หนีหายแห่งหน่าย
นายก็ฝันว่าคิดนำดวงดอกไม้	ทรวงกลั่นขาดใจ แท้แท้แล้ว
๒๖๖. ค่อมว่านายฝันแล้ว	ไสยาสะคุ้งตื่น
นายก็คิดหุงเข้า	ใจไว้บลิ้ม
๒๖๗. กูก็เฒ่ามาปานนี้	ก็บ่ทอนเคยฝัน
ฝันตั้งนี้จักสิเป็นสันใด	เหตุการณ์ดีฮ้าย
๒๖๘. แต่มั่น คับคาค่าย	ถึงแก่แล้วฮุ้ง
แสงฟุ้งพัน	โพยมฟ้าส่องไส
๒๖๙. เมื่อนั้น นายก็ลุกนั่งข้าว	ตั้งไฟเอื้องฮุ้ง

สุขส่ายแล้ว

๒๗๐. นายก็กินงายแล้ว

ถึงเมื่อวันค่ำค้อย

๒๗๑. แต่เนิ่น นายก็พายชำน้อย

บาบุญเห็น

๒๗๒. แต่เนิ่น นายก็ขอได้แล้ว

นายก็เมื่อถึงห้อง

๒๗๓. ศรีแจ่มเจ้า

เมื่อนั้น นายก็เหลียวเห็นท้าว

๒๗๔. นายก็คิดว่าชะโมยข้าฮ้าย

นายก็คิดคามคิม

๒๗๕. ก็เพื่อคณิงใจคิด

เมื่อนั้น นายก็หอมจิตได้

๒๗๖. นายก็จึงทักกล่าวต๋าน

นายก็ปากกล่าวต๋าน

๒๗๗. จากำควร

ว่าดูราศรีสะอาดท้าว

๒๗๘. เคืองใจหลาน

จักว่าการมีไซ้

๒๗๙. หรือว่าผิดบชอบถ้อย

ค่อมว่านายถามแล้ว

๒๘๐. บากี่ไซคำดี

บาบุญเจ้า

๒๘๑. ข้อยนี้อยู่แห่งห้อง

ข้อยนี้ไซ้คนเมืองนี้

๒๘๒. ข้อยก็ขออาศัย

ข้อยก็เดินไพรข้าม

๒๘๓. ก็หากหลายพรำมือ

ข้อยก็เข้าจอดยั้ง

๒๘๔. ข้อยก็เห็นนายไป

ข้อยก็สงสารล้า

๒๘๕. ข้อยจึงติดไต้สัน

นายเจ้าก็ลวดงาย

เย็นใจสงัดอยู่

หวนต้อนลาดแลง

เดินด้าวค้วขอ

ก็ไต่ตามนำกัน นายนั้น

เลยฟ้าวต่าวเมื่อ

เคหังเนานั่ง

บาท้าวก็เล่าตาม

ไปนำตกขมะ

สิน่าฆ่าแห่งตน

หนังหัวเยือกพองกลัว

ฮอดฝันวันนั้น

ฮอมใจมาน้อยหนึ่ง

จาท้าวต่างเมือง

เว้าม่วนนวลหู

กล่าวถามบาท้าว

ลูกแต่โตมา หลานเอี้ย

ตั้งไต่ถึงเฒ่า นี้ไต่

ถึงนายโดยเหตุ ไต่ไต่

ถึงไซ้ฮอดนาย นี้รือ

ท้าวเล่าเลยจา

ต่อฮีนายจีจ้อย

มีอำไซบอก

เมืองบ้านอยู่ไกล เจ้าเอี้ย

ลูกแต่ไกลมา เจ้าเอี้ย

อยู่ดอมนายเจ้า

ศิรีหลายลั่น เจ้าเอี้ย

จั่งถึงเท้าฮอดเมือง

ตีนท้าววันแลง

ค้วแสวงตามนั้น

นำตนนายย่า จริงตาย

นำกันฮ้อยมา นี้แหละ

เจ้านี้เหมือนดังมารดาช้อย

๒๘๖. นายก็หากทุกข์ยากไ้
อันนี้คำทุกข์เจ้า

๒๘๗. โฉมเผ่าปูนแปลกหน้า
ช้อยก็มาเห็นเจ้า

๒๘๘. ช้อยก็ขอยู่ห้อง
ค่อมว่าท้าวกล่าวแล้ว

๒๘๙. นายก็จาคำหวาน
นายนี้ทุกข์ยากไ้

๒๙๐. ก็ปมีไผคอย
ขอทานไ้

๒๙๑. ก็เพื่อขอไ้แล้ว
กลางเทือกินแลงแล้ว

๒๙๒. ลางมืออิ๊ดเปล่าแห่ง
ลางเทือกินแลงแล้ว

๒๙๓. ลางวันเหมิด
อันนี้ไผสีมาเลี้ยงเจ้า

๒๙๔. นายหากจนพอนาย
ค่อมว่านายกล่าวแล้ว

๒๙๕. บาก็จาคำดี
อันว่าคำทุกข์นี้

๒๙๖. แนมทอไ้ได้อยู่ห้อง
บัดนี้ ช้อยจักขนขวยเลี้ยง

๒๙๗. แสนว่าทุกข์หมื่นขึ้น
ทอว่าคำฮักคำประสงค้ช้อย

๒๙๘. ช้อยจักถามแจ่มเจ้า
อันว่าหอมเลิศล้ำ

๒๙๙. จักว่าหอมอันไ้
ตั้งว่าหอมถึงเท้า

๓๐๐. ช้อยจั่งติดไ้ถ้อยเจ้าเอี้ย
เมื่อนั้น นายก็ไซคำตัน

๓๐๑. อันว่าหลานลือคอยไ้

เมืองหลังบ้านเก่า ภายพุ่น
เหมือนเจ้าเที่ยวขอ นี้แหล้ว

สองนายปูนเปรียบ กั้นขอ
เสมอเพียงก็ตั้งเดียว นี้นอ

สายใจตนย่า นายนี้
นำเจ้าอียานาย เถาะขอ

นายเล่าเลยจา
ต่อบาบุญกว้าง

ตกต่ำตองตอย หลานเอี้ย
ก็แต่ตนเดียวเฒ่า

จั่งมีกินเข้าคำ หลานเอี้ย
มาต้มใส่แลง เจ้าเอี้ย

ผัดยงายอิ๊ดอยู่ หลานเอี้ย
นอนแลงเปล่าตาย ท้าวเอี้ย

ก็เหมิดงายนอนเปล่า หลานเอี้ย
ผัดเที่ยวขอเวียนเข้า

ท้าวหนุ่มสันไ้ นี้ไ้
แต่บ่ตายทะเลอนเอื่อน

ท้าวเล่าเลยจา
ต่ออีนายใจกว้าง

ตาเห็นล้ำยิ่ง นายเอี้ย
ดอมเจ้าก็บ่ชิน เจ้าเอี้ย

สายใจเจ้าย่า นายเอี้ย
หลานเจ้าบ่ให้เคื่อง ยาเอี้ย

กะยังมีน้อยหนึ่ง อีนายเอี้ย
นายนี้ก็อย่าอำ แต่เนอ

ยวดยิ่งในเมือง นี้่นา
อียานายก็ยังฮู้ นี้นบืออีนายเอี้ย

เมืองเทิงฮตฮ่วง อีนายเอี้ย
มาแท้เพื่อหอม

ใจดีชมชื่น
นายเจ้าบ่ว่าสัง

อันว่ากายเอือนแต่

๓๐๒. มีแต่หม้อข้าวน้อย

บัดนี้ หลานก็ว่ายังประสงค์แม้ง

๓๐๓. อันว่าหอมฮวงเฮ้า

นางนั้นเป็นลูกพระราชเจ้า

๓๐๔. คิ่งนางหอม

ชื่อว่าองค์นางน้อย

๓๐๕. ผาฏในเมืองลังกา

อันแต่คนในทีปนี้

๓๐๖. เหมือนดั่งนางฟากฟ้า

ค่อมว่านายบอกแล้ว

๓๐๗. บาก็คิ่งใจคืด

ทำสันได้แท้

๓๐๘. ข้อยอยากเห็นฮูปหน้า

ข้อยก็ยังประสงค์แม้ง

๓๐๙. ข้อยเลยพลัดพรากบ้าน

บ่มีสิ่งจกสิ่ง หลานเอี้ย

กระบุงเหียนหน่วยเดียว แม่เนา

นำหอมพรากที่ มานอ

เมืองนี้ก็แม่นนาง

องค์ประเสริฐสวยเมือง ท้าวเอี้ย

ชั่วพันว่าได้

นางเศไกรสร ท้าวเอี้ย

ก็ช่าลื้อทั้งค่าย

บ่มีใผปูนเปรียบ นางแห้ว

พระอินทร์แต่แต่งลง เจ้าเอี้ย

ท้าวเล่าเลยกระสันต์

อยากเห็นแต่ตื่น

จิ่งสิเห็นนางงถ่าว นายเอี้ย

นางน้อยกลิ่นหอม นั้นเด

นำนางแสนยิ่ง อีนายเอี้ย

มานี้ก็เพื่อนาง ยาเอี้ย

ตอนทำกำพร้าวลอมหล่อตัว

๓๑๐. เมื่อนั้น นายก็ปากกล่าวต่าน

นายก็บอกข่าวให้

๓๑๑. อันว่าท้าวหากยังประสงค์แก้ว

ท่อกว่าให้เจ้าเสียฮูปเจ้า

๓๑๒. ครั้นว่าหายฮูปเจ้า

หากจกเห็นนางงาม

๓๑๓. ค่อมว่านายกล่าวแล้ว

ทำสันได้

๓๑๔. ชีวิตยังไปทันพอเสี้ยง

บ่ใช่คราบโอบไว้

๓๑๕. บ่ใช่ตายมือนี้แล้ว

บ่ใช่วันเดียวสูง

๓๑๖. เมื่อนั้น ท้าวก็คิดอัดโรอัดธังไ้อ

อันว่าเสียฮูปนี้

นำหลานชมชื่น

บาท้าวชู้อัน แท้แห้ว

นางหอมแสนยิ่ง สันนี้

อันนี้จิ่งสิเห็น เจ้าเอี้ย

อันเก่าเมื่อหลัง แลนา

ตั้งประสงค์ใจเจ้า

ท้าวเล่าคิ่งเถิง แลเยอ

จิ่งสิเสียตนได้

เสียตนตายเปล่า นี้อ

สิเสียได้ดั่งไ้ นี้ไ้

ไปเกิดวันลุน นี้อ

ใหญ่เป็นคนไ้

คิ่งใจถามย่า

ยังสิได้ดั่งไ้ อีย่าเอี้ย

๓๑๗. ปี่ไซ่สักโกแก้ว
 ปี่ไซ่ถอดคราบได้
 ๓๑๘. เมื่อนั้น ท้าวก็ถามย่น ๆ
 ให้เจ้าไปแสวงหา
 ๓๑๙. เพื่อนั้นเป็นขุนเฒ่า
 ไผ่ผู้เป็นบาปฮ้าย
 ๓๒๐. ค่อมว่าสองกล่าวแล้ว
 ตะวันตกต่ำแล้ว
 ๓๒๑. สองก็กินแลงแล้ว
 เถิงเมื่อลมปิ่นเบี่ยง
 ๓๒๒. พอเมื่อเด็ก ๆ ข้อน
 เสาะแสะใส่สองแจ่ง
 ๓๒๓. เมื่อนั้น นายก็ลุกนั่งข้าว
 สุกส่ายแล้ว
 ๓๒๔. สองก็กินจนแล้ว
 ท้าวก็ชมชื่นตำนาน
 ๓๒๕. เมื่อนั้น ท้าวก็เอาคำให้
 ตัดจ่ายซื้อ
 ๓๒๖. ค่อมว่าท้าวให้แล้ว
 ข้อยจักไปแสวงหา
 ๓๒๗. หลอนว่าบุญมีได้
 ครั้นว่าได้หล่อแล้ว
 ๓๒๘. เจ้าอย่าคิดยากฮ้อน
 ข้อยจักไปตามบุญ
 ๓๒๙. พอเมื่อท้าวสั่งแล้ว
 บากก็วอย ๆ ไกล
 ๓๓๐. เมื่อนั้น นายก็ตัดคำได้
 นายก็ได้หมู่ข้าว
 ๓๓๑. นายก็แสวงหาข้าว
 นายก็ขนใส่ห้อง
 ๓๓๒. เมื่อนั้น นายก็แสวงหาซื้อ
 ผูกหมู่ขึ้นและผ้า

ศพตนเอาออก เป็นรื้อ
 เสียได้ก็ตั้งได้ อี๋ยาเอี้ย
 นายก็บอกคำดี
 ช่างคำกายพูน
 ปฐมมาหลายเช่น หลานเอี้ย
 เลยใหม่เผ่าผง ท้าวเอี้ย
 สุริโยค้อยคำ
 สองเจ้าลวดแลง
 เลยนอนส่งต้อย
 ตาลพร้าวนี้มัน
 อรชรฟ้าลั่น
 ควงฟ้าฮุ่งจวน
 ดั่งไฟเอืองเอื้อ
 สองเจ้าลวดงาย
 ใจดีชมชื่น
 ดอมเฒ่าอี้ย่านาย
 นายตนฮ้อยหนึ่ง
 ก็ตามเฒ่าช่างขาย เถาะเนอ
 ท้าวสั่งอำลา
 ช่างทองกายพูน
 เสียตนฮูปใหม่ อี๋นายเอี้ย
 หลานเจ้าจั่งสิมา อี๋ยาเอี้ย
 นำสิ่งสันได้ นั้นเนอ
 หากสิเห็นเมื่อหน้า
 ท้าวเล่าเลยไป
 อี๋ยานายคราวนี้
 ไปขายแลกจ่าย
 ของพร้อมพร้อมมว
 กกขาวกินอ่อน
 เอียนน้อยอี้ย่านาย
 ของกินทุกสิ่ง
 นายเจ้าก็พร้อมมว มากแล้ว

๓๓๓. แต่นั้น นายก็ไปได้คิดยากไ้
 นายก็สบายใจกิน
 ๓๓๔. แต่นั้น ผู่งหมู่สาวฮามน้อย
 เขาก็ถามหานาย
 ๓๓๕. วันนี้ นายบ่มาขอข้าว
 ตั้งบ่เห็นหน้าเฒ่า
 ๓๓๖. เขาก็ขายของแล้ว
 หรือว่านายหากเจ็บป่วยไ้
 ๓๓๗. เมื่อนั้น เขาก็ขายของพร้อม
 บางพ่องขายจ่ายซื้อ
 ๓๓๘. แต่นั้น เขาก็ขายของแล้ว
 เขาก็ไปเบิ่งเฒ่า
 ๓๓๙. พอเมื่อไปเล็งห้อง
 สาวก็เอ็นเฮียกฮ้อง
 ๓๔๐. นาย ๆ เฒ่า
 ตูข้อยก็บ่เห็นหน้าเจ้า
 ๓๔๑. หรือว่าเป็นป่วยไ้
 เจ้าก็ฮามแลงกาย
 ๓๔๒. ค่อมว่าเขากามแล้ว
 นายก็จาคำดี
 ๓๔๓. นายบ่ได้เจ็บป่วยไ้
 ท่อว่ายังเคื่องใจ
 ๓๔๔. หลานก็เดินประเทศห้อง
 หลานก็หลงมาพบ
 ๓๔๕. หลานก็ปลัดแต่น้อย ๆ
 ตั้งหากมีนนานเหง
 ๓๔๖. ท้าวก็อี่ดูเฒ่า
 บาก็หาข้าวน้ำ
 ๓๔๗. อันว่าสุกสารนี้
 ท้าวก็ขนขวายไ้
 ๓๔๘. อันว่าพอประสมได้
 ย่าจึงบ่ได้ไปเที่ยวฮ้อง

บ่ได้คั่วเที่ยวขอ
 อยู่เฮือนอี่นายเจ้า
 ผู่งย่าเคยขอ
 ชู่คนแหวเว้า
 แลงกายเข้าค้ำ
 วันนี้เที่ยวขอ แลนอ
 ไปถามให้ฮู้ข้าว ดูนอ
 อันใดแท้ให้ฮู้เห็น เถาะนอ
 ชมแหวซีซัว ฟั้นเยอ
 พอได้ลวงมา
 ชวนกันพร้อมพรำ
 นายเจ้าชู่คน
 เฮือนของนายย่า
 หาเฒ่ากล่าวกลอน
 สายใจเจ้าย่า นายเอี้ย
 วันนี้เที่ยวขอ อี่ย่าเอี้ย
 ฟันสิ่งสันไ้ นั้นเด
 ก็บ่มาเห็นหน้า
 นายก็ฮีบเฮวชาน
 ต่อเขาจิจ้อย
 ฟันที่สันไ้ หลานเอี้ย
 แต่หลานเดียวฮ้อย
 หลงต่างเมืองมา เจ้าเอี้ย
 อี่เฒ่า นายปางนี้
 พอเฮียนสอนอย่าง ฟั้นแหลัว
 ก็จ้งเห็นเดียวนี้
 เห็นนายทุกข์ยาก สันนี้
 มาไว้ฝากอี่นาย นี้แหลัว
 พอประสงคี่เสี้ยงปาก นี้แหลัว
 พอได้แต่ใส่พา เจ้าเอี้ย
 กินดอมบาบ่าว หลานเอี้ย
 ขอเจ้าเคิกวัน นี้แหลัว

๓๕๙. ค่อมว่านายกล่าวแล้ว
 เขาก็จากความงาม
 ๓๕๐. ว่าย่าเอี้ยหลานเจ้าอยู่ต่างบ้าน
 ตูซ้ออยากเห็น
 ๓๕๑. หรือว่ายังอยู่ห้อง
 นายสังปไถหลังปบ
 ๓๕๒. ลาตู่ยังหลายเล่ม
 ตูซ้อยกบ่เห็นฮูปหน้า
 ๓๕๓. เมื่อนั้น นายก็แซ ๗ ตำบล
 บิไซเค็กต่างบ้าน
 ๓๕๔. อันว่าลาเจ้ายังหลายเล่ม
 ท้าวก็ประสงค์ใส่ของห้าฮ้าน
 ๓๕๕. แต่่นั้น นายก็โกกเกกเล่น
 สาวก็เลยหยอกเล่น
 ๓๕๖. อันว่าลาหลายเล่ม
 ตกหล่มหลุมยวดฮ้าย
 ๓๕๗. เมื่อนั้น สาวก็โกกเกกเล่น
 แต่่นั้น นายก็แก้หลูดไว้
 ๓๕๘. เมื่อนั้น เขาก็ถามนายแล้ว
 เขาก็แซช่วยอง
 ๓๕๙. บัดนี้ บุญนายเฒ่า
 นายก็บได้มาเที่ยวบ้าน
 ๓๖๐. พอเมื่อหลายวันแล้ว
 ย่าเอี้ย อันว่าหลานแจ่มเจ้า
 ๓๖๑. เมื่อนั้น นายก็ปากกล่าวตำบล
 หลานก็ไปอยู่ค้ำง
 ๓๖๒. ท้าวก็ไปเที่ยวเล่น
 ก็บ่ฮู้ที่มีมือ
 ๓๖๓. บัดนี้ จักกล่าวถึงท้าวกำพริ้า
 บาก็เดินไปหา
 ๓๖๔. ท้าวก็วอย ๗ ขึ้น
 บากันนั่งจ้อก้อ

สาวเล่าเลยถาม
 โจทย์ถามอีนายเฒ่า
 ลูกประเทศใดมา นั้นเต้
 หลานชายฮูปได้ เต้เจ้า
 ในเฮือนลื้ออยู่ นั้นรือ
 ออกมาให้หลังเยียม
 พอประสมรับอยู่ อีนายเอี้ย
 หลานเจ้าต่างเมือง แท้หน้า
 หัวขวนฟันไซ่ พุดโทนอ
 สิวาเว้าฮ่องลา นั้นอ
 ทวนเดียวสิรับถัก รือนอ
 แพงไว้ถ้าพ่อลา นี้แล้ว
 นำสาวหัวแห่น
 นำเจ้าอีย่านาย
 ทวนเดียวมันสิรับยาก อีนายเอี้ย
 ยองสิฟู้พอกฟุย อีย่าเอี้ย
 นายก็หัวเตอะเต็น
 ซามท้าวต้าวมา ว่าเนอ
 เลยเมื่อทุกหมู่
 นายเฒ่าซู้คน
 มีหลานมาโผต นายนอ
 ขอข้าวใส่แลง แลนอ
 สาวผัดเล่ามาถาม
 มาแท้หรือว่ายัง อีย่าเอี้ย
 นำเขาชมชื่น
 หลายมืออีย่านาย
 หลายวันค้ำงอยู่
 บาทำวว่าสิมา แลนา
 นามชื่อจันทรสมุทร
 ช่างคำก็เลยพ้อ
 เมื่อเฮือนหาช่างหล่อ
 ทูลเจ้าช่างคำ

๓๖๕. เมื่อนั้น ช่างหล่อเผา
ช่างก็ปากกล่าวต้าน

๓๖๖. ดูราหลานราษฎรทำว
เคื่องใจหลาน

๓๖๗. จักว่าการมีใช้
พ่อก็หลังอุปเจ้า

๓๖๘. พ่อเมื่อเผาถามแล้ว
บาก็มีคำไขต่อ

๓๖๙. ท่อว่ามีการข้อย
บัดนี้ ข้อยจึงสู้ชาวเจ้า

๓๗๐. บัดนี้ ข้อยก็สู้ชาวเผา
ข้อยจึงมีใจคิด

๓๗๑. บัดนี้ ขอแก่พ่อช่างเจ้า
ข้าก็คิดใคร่เอาโฉมผิว

๓๗๒. ค่อมว่าทำวกล่าวแล้ว
ข้า ๆ เสียง

๓๗๓. บัดนี้ ทำวก็คิดอยากม้าง
ว่าให้เพิงใจจิต

๓๗๔. พ่อจักพิจารณาให้
เจ้าจักคิดใคร่ม้าง

๓๗๕. อันว่าไผผู้มีบุญแม้ง
หากจักถูกลาภได้

๓๗๖. ไผผู้มีบาปฮ้าย
หากจักผงเผาไหม้

๓๗๗. ค่อมว่าพ่อกล่าวแล้ว
เอาแต่สมภารไผ

๓๗๘. คำมักคำปรารณาข้อย
จึงได้เดินดุงตัน

๓๗๙. เมื่อนั้น พ่อช่างเผา
พ่อจักหลอมหล่อเจ้า

๓๘๐. เมื่อนั้น พ่อก็มีอาชญาให้
ให้สูพากันตก

เห็นบานงถ่าว

ถามทำวขึ้นชม

ลูกประเทศไค้มา พ่อदै
ก็สั่งไค้ถึงเผา

หลานมาถึงพ่อ จริงรือ
คือทำวต่างเมือง พ่อदै

ทำวเล่าพลอยจา
ช่างคำคี้ค้อย

มานอนค้ำอยู่ พ่อเอี้ย
เป็นเผาช่างคำ พ่อเอี้ย

ช่างหล่อคนตี ว่าตาย
เพื่อประสงค้นำเจ้า

เสียอุปอวนประสงค
ใหม่มาเทียมเนื้อ

เจ้าช่างเลยจา
ขึ้นชมนำทำว

เสียอุปอวนประสงค ว่ารือ
ชู่อันแวนแม้ง

หลานเดียวฮู้ฮ้าง นั้นเนอ
จริงแท้กับขึ้น ทำวเอี้ย

สมภารยศยั้ง
เป็นทำวผู้ตี หลานเอี้ย

ใจหนาสาโหด สันนั้น
บ่หวังได้ฮ้างเป็น

ทำวเล่าพิจารณา
หากสิเห็นเมื่อหน้า

อวนประสงคแสนยั้ง จริงตาย
มาแท้เพื่อประสงค พ่อเอี้ย

ไค้ยินคำทำวกล่าว

บาทำวกับขึ้น พ่อแหลัว

ทำวแห่งบาปอม

แต่งเตาวันนี้

๓๘๑. ให้สุฟีนเอาไม้
 เต่าแต่งพร้อม
 ๓๘๒. เมื่อนั้น บักปอมได้
 มั่นก็ตกแต่งห่าง
 ๓๘๓. แต่นั้น สองก็พากันพร้อม
 เถิงที่สระบ่แก้ว
 ๓๘๔. แต่นั้น สองก็เขาจอดยั้ง
 สองก็เดาตาตัก
 ๓๘๕. พอเมื่อบรรจบแล้ว
 เขาก็ฟันเกลื่อนกลิ้ง
 ๓๘๖. เขาก็ตัดทอนได้
 ผงจุลิวัน
 ๓๘๗. พอพะเหียรไหม้
 เขาก็สร่งสวยแล้ว
 ๓๘๘. เขาก็เกาะกวาดเข้า
 เขาก็กองกวาดแล้ว
 ๓๘๙. พอเมื่อสองเถิงห้อง
 บัดนี้ เพื่อข้อยไปแต่งตั้ง
 ๓๙๐. บรรจบได้
 บัดนี้ เขิญพ่อเจ้า
 ๓๙๑. ผิดบ่ชอบแท้
 ลูกหากตกแต่งห่าง
 ๓๙๒. เมื่อนั้น พ่อก็มะเนมะนาฟ้าว
 กับทั้งคิมคิบพร้อม
 ๓๙๓. กับทั้งสุบพราพร้อม
 สองคนเขือ
 ๓๙๔. เมื่อนั้น สองเขือท้าว
 ไย ๆ ข้าม
 ๓๙๕. เถิงที่สระบ่แก้ว
 เขาทั้งสาม
 ๓๙๖. เมื่อนั้น พ่อก็หลังล่ำเหยยม
 เฒ่าก็จับเหล่าได้

จวงจันหน้เผ่าถ่าน นั้นเนอ
 แคมน้ำอย่าห่างไกล พ่อเนอ
 ยินคำพ่อกล่าว
 ขวานพร้อมชูอัน
 เลยไปวีไว่ ฟันเยอ
 ก็มีไม้ถันจวง มากแล้ว
 แคมทำสะพังเพียง
 แต่งเต่าแคมน้ำ
 ทั้งสองสิเผ่าถ่าน
 ลำไม้ถัน
 กองใหญ่ไฟเผา
 มีดมัวไฟกุม
 ผงจุลีเป็นถ่าน
 เอาน้ำมอดหาย
 โสมกันกองใหญ่ พุดโทนอ
 สองท้าวต้าวเมื่อ แท้แล้ว
 เสีนตนเว้าพ่อ
 เต่าแล้วชูอัน พ่อเอี้ย
 กองพื้นเป็นถ่าน พ่อเอี้ย
 ไปเยี่ยมล่ำคู พ่อเอี้ย
 ขอพรพ่อสิโผด เอานอ
 เต่าแล้วก็ว่าดี พ่อเอี้ย
 หาฮางเข้าหล่อ
 ทั้งจ้องกวาดเต่า แท้แล้ว
 ลูกหล่อแวนดี
 หาบเอาไปพร้อม
 พอดีแสงหาบ
 แถวไม้ก็จั้งเถิง แท้แล้ว
 ท้าวแต่งเตาดี
 จอดเขาแสงท้าว
 เตาดิทุกที่
 ฟายด้ามหิงหือ แท้แล้ว

๓๙๗. แต่นั้น เฒ่าก็พายพาดก้ำ
 ขอให้นำมาคุณ
 ๓๙๘. บัดนี้ ท้าวหากจมีใจตั้ง
 ขอให้พระปู่เจ้า
 ๓๙๙. ขอให้ได้สูบท้าว
 ขอให้มิฤทธิงาม
 ๔๐๐. เมื่อนั้น เฒ่าก็พายหิงกั้ง
 ข้อยก็ยั้งเคืองใจ
 ๔๐๑. ขอให้มาชูค้ำ
 อย่าให้ตกต่ำต้อย
 ๔๐๒. อันหนึ่ง ขอให้ได้สูบท้าว
 ขอให้มิฤทธิโฉม
 ๔๐๓. ค่อมว่าลาวหมายแล้ว
 ช่างจึงตกแต่งห่าง
 ๔๐๔. สูบแต่งตั้ง
 ดาตีตก
 ๔๐๕. บรรจบแล้ว
 เฒ่าจึงสาสุตให้

บ้านเก่าเมืองหลัง ท้าวขึ้น
 ปู่หลานปางนี้
 หลอมตัวอันใหม่ จริงตาย
 ชูท้าวอย่าโล แหนแต่
 อันเกิดแวนตี นั้นเนอ
 กว่าคนทั้งค่าย
 ทุกที่แดนเมือง
 หล่อหลอมบาท้าว
 หลานเดียวพระปู่ ภูเอี้ย
 อายหน้าต่างเมือง แท้เนอ
 อันใหม่แวนตี นั้นเนอ
 สูปงามเสมอแต่้ม
 บรรจบทุกแห่ง
 เตาตั้งชูอัน
 ลูกหล่อพอยประสงค์
 แต่งปูนเชิงไว้
 ดาตีทุกที่
 มนต์แก้วเป่าผุย

ตอนเฒ่าช่างหล่อสูบจิตออกจากร่างท้าวกำพริ้า

๔๐๖. เมื่อนั้น เฒ่าจึงฮวยมนต์แก้ว
 สูบเอาจิตบ่าวท้าว
 ๔๐๗. เจ้าก็สูบจิตออกแล้ว
 แล้วจึงยอใส่เข้า
 ๔๐๘. แต่นั้น เจ้าก็ชักแยกฟ้า
 เทลมปก
 ๔๐๙. ไฟสุ่มพร้อม
 แต่นั้น บักปอมเลย
 ๔๑๐. บักปอมมันก็สองมือแม้ง
 มันก็สองไหล่เหลือ
 ๔๑๑. มันก็ฮัน ๆ เข้า
 มันก็ทวยทวยแขน

คาถาฮ้อยช่อ
 เหลือไว้ตั้งแต่คิง
 ในตนตายดอก
 ยอตั้งใส่เตา
 เอาถ่านมาเฮียง
 ปากเตาถมเข้า
 แล้วเล่าแวนตี
 ฮีบเฮวปล้นฟ้า
 กำพอยฮัดสูบ
 แอวพร้อมโยกฮัน
 สองหัวเข่านวยนาย
 โยกโยนเสมอพอน

๔๑๒. แต่นั้น โทด ๆ ก้อง
 ทม ๆ ดัง
 ๔๑๓. เมื่อนั้น ผงจุลีไหม้
 ผงเผ่าไหม้
 ๔๑๔. แต่นั้น พ่อก็มะเนมะนาฟ้า
 เฒ่าก็คืบปากเบา
 ๔๑๕. ตั้งหากอง ๆ เหลื่อม
 เหมือนดั่งคำอยู่เบา
 ๔๑๖. เมื่อนั้น บักปอมมันบ่ข้า
 พ่อก็จับฝ้ายกำ
 ๔๑๗. สองก็หามออกตั้ง
 พอดีสอง
 ๔๑๘. เมื่อนั้น ชวด ๆ น้ำ
 ทม ๆ พด
 ๔๑๙. พอดีแล้ว
 สองก็จับกิ่งข้าง
 ๔๒๐. ถอกลงสระบ่แก้ว
 บักปอมเลยชัก
 ๔๒๑. เมื่อนั้น พ่อก็โซมเอาท้าว
 สองฝ่ายแก้ม
 ๔๒๒. เมื่อนั้น เฒ่าก็ฮวยมนต์แก้ว
 สับใส่น้ำ
 ๔๒๓. แต่นั้น พ่อก็สูบจิตเข้า
 ท้าวก็คืดฮุ้งฮู่
 ๔๒๔. เมื่อนั้น พ่อช่างเฒ่า
 สามนงแพง
 ๔๒๕. พ่อเมื่อสองเถิงห้อง
 แต่นั้น พ่อแจ่มเจ้า
 ๔๒๖. พ่อก็มีอาชญูให้
 มึงจงพาอวน
 ๔๒๗. หวลว่าตาวันค้อย
 หวลว่าราชใหญ่ตั้ง

ลมทั้งเตาไฟ พุ่นเยอ
 ตั้งลมเขยไม้
 เป็นควันมัวมืด
 เป็นน้ำส่องใส แท้แท้แล้ว
 จับคิมเฮวฮีบ
 เอาจ้องกวาดไฟ
 ในเตาใสส่อง
 เเฮียงเหลื่อมส่องใส
 หาคานพลันสอด
 สองเจ้าสอดหาม
 เถิงปากเตาไฟ
 ถอกลงฮางแก้ว
 พดพอกในฮาง แลเยอ
 พอกในฮางแก้ว
 บรรวนข้างกิ่ง
 ฮางท้าวกิ่งลง
 ล้างส่วยบาคาน
 ฮีบโซมเอาท้าว
 มาดูหลังลำ
 งามล้วนเก็งกัน
 คาถาฮ้อยซ้อ
 ยาเจ้าเป่าผุย
 ในคิงบ่าว
 ใจเจ้าชื่นชม
 เลยเล่าลาเตา
 ต่าวคินเมื่อบ้าน
 หอสูงหลังใหญ่
 จาด้านต่อบา หั้นแท้แล้ว
 ท้าวแห่งบาปอม
 ไปสู่เมืองวันนี้
 เมื่อแลงลวดคำ เมื่อใด
 ก็พาท้าวมายสาว พ่อเนอ

๔๒๘. ครั้นว่าเขาหากติชูบแจ่มเจ้า
 เขาก็จักติบาคน
 ๔๒๙. เมื่อนั้น เถิงเมื่อตวันค้าย
 บักปอมมันบ่ซ้า
 ๔๓๐. เมื่อนั้น ท้าวก็วอย ๆ เข้า
 เถิงที่ราชใหญ่ตั้ง
 ๔๓๑. แต่นั้น สวาก็แซว ๆ ท้วง
 ชูบเจ้าหากงามบ่แพ้แล้ว
 ๔๓๒. ตั้งว่าเลาคึ่งตัว
 ตีว่าหน้าหากเพื่อย
 ๔๓๓. โอนอ ผิวาหน้าบ่เพื่อย
 หากจักพอตายนำ
 ๔๓๔. เมื่อนั้น บักปอมได้
 มันบ่ซ้า
 ๔๓๕. พอเมื่อสองเถิงห้อง
 เขาก็ดิชูบท้าว
 ๔๓๖. อันว่าเลาคึ่งท้าว
 เขาก็ดิแต่หน้าหากเพื่อย
 ๔๓๗. ผิวาบ่ตีท่อนั้น
 เขาก็ดิวาตาหากกว้าง
 ๔๓๘. พอเมื่อลูกกล่าวแล้ว
 กูจักเอาทีลุน
 ๔๓๙. ให้เขาควด ๆ ให้
 เอาให้ขี้มูกย่อย
 ๔๔๐. ค่อมว่าแล้ว
 สามแจ่มเจ้ากินแลงแล้ว
 ๔๔๑. เด็กช้อน ๆ
 ล้าตุตตั้ง
 ๔๔๒. มาบ ๆ เหลื่อม
 ดวงบนใส
 ๔๔๓. คับคาค้าย
 แสงพุ่งพัน

ชูบสิ่งสันไต่
 บ่อนไต่พลอยฮู้
 พอแลงลาดคำ
 พาท้าวเที่ยวไป หั้นแล้ว
 ในเมืองราชใหญ่ พุ่นเยอ
 สองท้าวอย่างกลาย
 นำหลังบาบ่าว
 ตาหน้าหากบ่สม แค้น
 กลมงามใสส่อง พุดโทน
 บ่สมเนื้ออย่างคิง ท้าวนอ
 ทั้งคิ้วก็บ่ลา ตั้งนั้น
 เกลื่อนกระแดดอมท้าว
 ยินคำสาวกล่าว
 พาท้าวต่าวคีน
 เฮือนจาเว้าพ่อ
 ตาหน้าบ่ตี พ่อเอี้ย
 เขาว่างามเสมอ พ่อเอี้ย
 ทั้งคิ้วลวดลา ว่าตาย
 พอสะเด็ดทางขวาง ว่าตาย
 บ่สมเนื้ออย่างคิง พ่อเอี้ย
 เจ้าช่างเลยจา
 ให้ผู้หญิงตายม้อย
 น้ำตาไหลย่อยยั้ง
 ฮ้ำแก้มอาบนม บ่อย่าแล้ว
 สุริโยค้อยคำ
 เข้าบ่นนอน หั้นแล้ว
 เถิงแถแล้วเที่ยง
 เจาซ่ายไก่อขัน
 ดาวแสงใสส่อง พุ่นเยอ
 ส่องดาวเจาซ่าย
 เถิงยามแล้วฮุ่ง
 โปยมฟ้าส่องใส

๔๔๔. เมื่อนั้น พ่อช่างเฒ่า
 บรรบวณเลย
 ๔๔๕. ค่อมว่าแล้ว
 สามก็ตักแต่งห้าง
 ๔๔๖. วอย ๆ เข้า
 เถิงที่สระบ่แก้ว
 ๔๔๗. สูบใหญ่ตั้ง
 พอดีตัก
 ๔๔๘. เมื่อนั้น เฒ่าจึงพายหิงก้ำ
 ขอให้เทพาผาย
 ๔๔๙. ขอให้งามเพิงเพียง
 ขอให้โฉมฮูปท้าว
 ๔๕๐. เมื่อนั้น เฒ่าก็พายเหล่าแล้ว
 เฒ่าจึงฮวยมนต์ผาย
 ๔๕๑. เฒ่าจึงฮวยมนต์แก้ว
 สูบเอาจิตออกไว้
 ๔๕๒. เมื่อนั้น ช่างก็สูบจิตออกแล้ว
 แล้วจึงเอาคราบแจ่มเจ้า
 ๔๕๓. เมื่อนั้น ช่างก็เทถ่านถม
 แต่่นั้น บักปอมเลย
 ๔๕๔. แต่่นั้น บักปอมมันก็เอาสองมือแม้ง
 มันก็สองไหล่เหลือ
 ๔๕๕. มันก็ฮัน ๆ เข้า
 ทวยทวยแขนโยก
 ๔๕๖. เมื่อนั้น โทด ๆ ก้อง
 ทม ๆ ดัง
 ๔๕๗. เมื่อนั้น ขวด ๆ ไหม้
 ไฟก็ผงเผ่าไหม้
 ๔๕๘. แต่่นั้น พ่อช่างเจ้า
 เฒ่าก็คืบปากเบ้า
 ๔๕๙. ตั้งหากฮง ๆ เหลื่อม
 เหมือนตั้งคำอยู่เบ้า

ลูกส่วยสี่พัน
 ลวดงายพอแล้ว
 ดาดีตักแต่ง
 ดีแล้วเล่าไป
 เถิงดงจวงใหญ่ พุ่นเยอ
 เลยตั้งแต่งเตา
 ลูกหล่อเตาไฟ
 แต่งเตาเชิงไว้
 ทุกที่ไปมา
 ช่วยชูปาท้าว
 เพียงพรหมเหล่าหล่อ ลงเนอ
 งามล้วนกว่าคน เถาะเนอ
 ทั่งเล่าอิชฐฐาน
 สูบเอาใจท้าว
 คาถาฮ้อยซ้อ
 เหลือแท้แต่อย่างคิง
 คิงบาดายดอก
 ประสงค์ใส่ในเตา แท้เหล่า
 ใส่เต็มเตากว้าง
 ฮีบเร็วพลันฟ้าว
 กำพอยฮัดสูบ
 แอวพร้อมโยกฮัน
 สองหัวเข่านวยนาย
 โยนเสมอพอน
 ลมลวงเตาไฟ พุ่นเยอ
 ตั้งลมเซยไม้
 ในเตาผงเผ่า
 เป็นน้ำเฮือเฮือง
 เอาคิมคืบหนีบ
 เอาจ้องกวาดดู
 ในเตาใส่ส่อง
 เฮืองเหลื่อมส่องใส

๔๖๐. แต่นั้น บักปอมฟ้า
 พ่อก็จับฝ้ายกำ
 ๔๖๑. แต่นั้น สองก็ยอยกตั้ง
 พอดีเลย
 ๔๖๒. เมื่อนั้น ชวด ๆ น้ำ
 พอดีสอง
 ๔๖๓. แต่นั้น สัว ๆ ล้าง
 อุทกัณฑ์เพื่อ
 ๔๖๔. เมื่อนั้น บักปอมฟ้า
 มั่นก็สาส์ยแล้ว
 ๔๖๕. เมื่อนั้น พ่อช่างเฒ่า
 เฒ่าก็สูบจิตเข้า
 ๔๖๖. พ่อก็หลิงสูบเจ้า
 ตั้งหากสอยวอยสุด
 ๔๖๗. คีงกลมสัว
 สองฝ้ายแก้ม
 ๔๖๘. อันนี้เป็นแต่บุญแจ่มเจ้า
 กับทั้งเทพาผาย
 ๔๖๙. เมื่อนั้น พ่อก็ยอมมือไหว
 บัดนี้ พ่อก็หลอมหล่อท้าว
 ๔๗๐. บัดนี้ เผื่อจักลาสถานไหว
 ขอให้ลูกลาได้
 ๔๗๑. ค่อมว่าพ่อสั่งแล้ว
 ถึงเคหัง
 ๔๗๒. แต่นั้น สาวก็สู้อ่าวท้าว
 เขาก็ชิงกันมา
 ๔๗๓. แต่นั้น สาวก็ไปหาท้าว
 บางพ่องขันเป็นลูกสะแก
 ๔๗๔. บางพ่องขันเป็นแม่น้อย
 บางพ่องขันอาสา
 ๔๗๕. แต่นั้น สาวอยากได้
 บางพ่องหลงเขียนเนื้อ

เอาคานมาสอด
 หามเข้าออกเตา
 ไกล่ฟ่างฮางคำ
 ถอกลงฮางแก้ว
 พดพอกในฮาง ฟันเยอ
 กิ่งบาลงน้ำ
 ผงเผ่าในฮาง
 ฟาดฟายเลยแล้ว
 โขมเอาบาบ่าว
 โขมท้าวออกมา หั้นแหล้ว
 ผายมนต์ฮวยเป่า
 คีงท้าวขึ้นชม
 ท้าวเทศจันทร์สมุทร
 สิ่งอินทร์ลงแต้ม
 ธนุทองคิ้วก่อง
 คือสีย้อยหยาดลง
 หลายชาตินำมา แท้แหล้ว
 ช่วยชูบาท้าว
 เทพเจ้าที่
 ดีได้ชูอัน นี้แหล้ว
 ดอยดงเจ้าที่
 เมื่อน้ำชูอัน แต่ถ้อน
 เลยเล็กลาเมื่อ
 แห่งตนเซายั้ง
 ลูกเจ้าช่างแวนดี ว่าตาย
 เบ็งบาบุญกว้าง
 ชิงจายาดปาก ดอนนั้น
 หล้าดอมเจ้าช่างคำ
 ท้าวเทศจันทร์สมุทร ก็มี
 ส่วยตีนบาท้าว
 ชิงกันหัวแตก ก็มี
 ก็ทั้งซ้าคูตรวง แท้เนา

๔๗๖. แต่นั้น สาวชาวบ้าน
เขาก็แจะปากดีน

๔๗๗. อันว่าฝูงหมู่เป็นหม้ายฮ้าง
เขาก็เห็นแจ่มเจ้า

๔๗๘. แต่นั้น เถิงเมื่อตาวันค้าย
บักปอมมันบ่ซ้า

๔๗๙. แต่นั้น บากก็วอย ๆ ซ้ำม
เถิงที่ราชใหญ่ตั้ง

๔๘๐. เมื่อนั้น สาวก็แซว ๆ เอ็น
เขาก็แด่ด้นดิน

๔๘๑. โอนอ เจ้าผู้สองชายท้าว
เจ้าอดพอเปื่องปิ่นหน้า

๔๘๒. โอนอ เจ้าผู้โฉมงามเหลื่อม
เจ้าอดคีนมากินแต่น้ำ

๔๘๓. โอนอ เจ้าอดคีนมาเอาผืนผ้า
สาวก็จีบหมากเอ็น

๔๘๔. เมื่อนั้น สาวก็หลงใจดีน
ห้วนมเล่อกุดขาดวิน

๔๘๕. แต่นั้น เขาก็หยันมันซ้า
ห้วนมมิ่งหากกุดขาดแล้ว

๔๘๖. ตั้งให้ตายเสียถ้อน
ใจตวยยังพอดออยู่ได้

๔๘๗. ตูนี้ก็หากหลงใจน้อย
กูก็หลงแต่พ้อไว้

๔๘๘. เมื่อนั้น บักปอมมันได้
มันบ่ซ้า

๔๘๙. พอเมื่อสองเถิงห้อง
ข้อยก็พาแจ่มเจ้า

๔๙๐. ข้อยก็พาอวนเข้า
เถิงที่ราชใหญ่ตั้ง

๔๙๑. เขาก็เห็นฮูปท้าว
เขาก็จาตายดอม

เขาก็มาหลังล่ำ ชู่คนนั้น
นำท้าวชู่คน แท้แล้ว

สี่เล็งเต็งเชิงเขบ
ใจหล่มหลุดดอม

หวลแลงลวดค้ำ
พาท้าวเที่ยวไป

ในเมืองไว้ ๆ ฟันเยอ
สองท้าวก็เล่ากลาย

นำหลังสองบ่าว
ดอมท้าวชู่คน

กลายเป็นไว้ ๆ อี้เฮียมเอย
หาน้องล่ำแยง แต่แม่

แสนแวนคือสิแมน มะโนเต้
นำน้องจั่งค้อยไป อ้ายเอีย

สะไบเฮียมไปตุ้มห่ม แดแม่
บาท้าวก็บ่เหลียว

เกาทรวงคุดเขียน นำนั้น
เลยบ่ฮู้เมื่อคิง แท้แล้ว

อีเวรเอียตั้งหากมาคุดเขียน พุดโทนอ
มิ่งสิเลียงลูกเป็น นี้อือ

ใจเป็นอัดฮ่า อีเวรเอีย
ก็จาต้านแต่ความ นี้เต้

พอบ่ตายเป็นอัดฮ่า อีเวรเอีย
สิตายฮ้ายตั้งแต่มิ่ง นี้เต้

ยินคำผู้สาวกล่าว
ก็พาท้าวต่าวคีน

เฮือนตนเว้าพ้อ
อวนน้องเที่ยวไป พ้อเอีย

ในเมืองราชใหญ่ ภายฟั้น
เขาท้วงชู่คน พ้อเอีย

อันประเสริฐพึงใจ พ้อเอีย
ชู่คนนำท้าว

๔๙๒. เขาบ่ตีฮูปท้าว
 เขาว่างามเก็งล้วน
 ๔๙๓. สาวก็แซว ๆ ท้วง
 บางฟ่องยอยกเอิ้น
 ๔๙๔. บางฟ่องพันพลุได้
 บางฟ่องหลงเขียนเนื้อ
 ๔๙๕. บางฟ่องหลงเขียนเนื้อ
 บางฟ่องตีตุ่มอก
 ๔๙๖. บางคนหลงใจฮ้าย
 หัวนมคุงว่าขาดหวีน
 ๔๙๗. เมื่อนั้น ฟ่องช่างเฒ่า
 เพราะเพื่อลูกแจ่มเจ้า
 ๔๙๘. บัดนี้ ฟ่องก็หลอมหล่อท้าว
 เป็นที่คนลือชา
 ๔๙๙. เมื่อนั้น ท้าวก็อวนวานไหว
 บัดนี้ ข้อยก็หลงชาติเกิดได้
 ๕๐๐. อันว่าคำมักคำปรารณาข้อย
 ข้อยจั่งได้หลงพรากบ้าน
 ๕๐๑. อันว่านางหอมน้อย
 ตั้งหากหอมฮ้วงเฮ้า
 ๕๐๒. บัดนี้ ข้อยได้พลัดพรากบ้าน
 ข้อยจักไปในเมือง
 ๕๐๓. หลอนว่าบุญมีได้
 ข้อยจักเอาพ่อเจ้า
 ๕๐๔. ค่อมว่าท้าวกล่าวแล้ว
 พ่อก็โหมทนนำ
 ๕๐๕. แต่นั้น พ่อก็พลอยคำต่าน
 เจ้าหากได้กึ่งท้าว
 ๕๐๖. ไปดีเยอหลานน้อย
 ขอให้ได้แก่นแก้ว
 ๕๐๗. ค่อมว่าพ่อสั่งแล้ว
 เลิน ๆ เถิง

อันใดจักสิ่ง พ่อเอี้ย
 ตาหน้าชูอัน ว่าตาย
 นำหลังซีซั่ว พ่อเอี้ย
 ให้เอาผ้าแผ่นสะไบ พ่อเอี้ย
 เอานำไปส่ง ก็มี
 เกาศักคุดทรวง พ่อเอี้ย
 เกาศุดทรวงสะอาก
 ลูบทรวงนำท้าว
 เกาทรวงคุดเขียน นำนั้น
 ตายบ่ฮู้เมื่อคิง พ่อเอี้ย
 เลยหัวเสียงใหญ่ พุดโทนอ
 มาเว้าชูอัน
 ได้ตั้งใจประสงค์ แลนอ
 ซ่าเซ็งทั้งค่าย
 ไชกลอนกลอยกล่าว
 เถิงเจ้าต่างเมือง พ่อเอี้ย
 เหลือทรวงลันที่ อีพ่อเอี้ย
 มาได้เพื่อประสงค์ พ่อเอี้ย
 ไกรสอนองค์ยี่ง
 เถิงเท้าฝ่ายสวรรคค์ พ่อเอี้ย
 มาพิเพื่อพระนาง พ่อเอี้ย
 เทียวดูตางเล่น
 นางหอมยศยี่ง บ่ฮู้
 นำสร้างแต่งตาง พ่อเอี้ย
 ท้าวก็สั่งอำลา
 แม่นบ่ชินบาท้าว
 แถลงกลอนเว้าสั่ง
 เมื่อน้ำก็อย่าลืม พ่อเนอ
 โฉมงามท้าวตาง เมืองเอี้ย
 นางน้อยผู้หอม พ่อเนอ
 ท้าวเล่าเลยไป
 อีเฒ่านายบ่มีซ่า

๕๐๘. เมื่อนั้น นายก็เห็นโฉมท้าว
 นายก็ปากกล่าวต้าน
 ๕๐๙. นายก็คองนานแท้
 หลานก็ไปอยู่ค้ำ
 ๕๑๐. นายก็ปฐูข้าวท้าว
 นายก็นอนคืนคิด
 ๕๑๑. เถิงเมื่อยามแลงค้อย
 นายก็หลับไปได้
 ๕๑๒. บัดนี้ หลานเดียนน้อย
 อันว่าโฉมสุปหน้า
 ๕๑๓. แม่ก็หลิงดูหน้า
 เหมือนดั่งอินทร์อยู่ฟ้า
 ๕๑๔. เป็นที่สาวต้นดิน
 สาวก็ยังมาถาม
 ๕๑๕. พอเมื่อนายกล่าวแล้ว
 ข้อยก็ไปแสวงหา
 ๕๑๖. ข้อยก็เมื่อเถิงห้อง
 ข้อยก็นบอบไหว
 ๕๑๗. เพ็นจึงผายโผดให้
 สองเพื่อเสี
 ๕๑๘. ที่หนึ่งนั้น
 ข้าที่เล่าถ้วน
 ๕๑๙. ตั้งว่าเป็นการซ้ำ
 อันว่าการบ่แล้ว
 ๕๒๐. ตั้งหากการมีซ้ำ
 ข้อยก็คิดฮอดแท้
 ๕๒๑. เพ็นก็ผายโผดให้
 ดิงามสุด
 ๕๒๒. พอเมื่อสองจาแล้ว
 ตาวันตกต่ำแล้ว
 ๕๒๓. สองก็กินแลงแล้ว
 บาบ่าวท้าว

หลานเดียนมาฮอด
 นำท้าวขึ้นชม
 แลงกายแล้วคำ หลานเอี้ย
 หลายมือพรำนาน แท้นอ
 นั้นสิ่งสันไต ท้าวเอี้ย
 ปลื้มยามน้อย
 นายก็นอนส่งค้อย
 คนิงท้าวอ่าวเถิง แม่นา
 ก็มาเถิงอินนายย่า แลนอ
 หลานน้อยเถิงอินทร์ แม่นอ
 หูตาคิ้วก่อง งามนอ
 ทะยานล้ำลวงลง แม่นอ
 หลงเพศตายนำ ย่านอ
 ชูวันแลงเข้า
 ท้าวเล่าเลยจา
 ช่างคำก็เลยพ้อ
 เสีนหลวงช่างหล่อ ภายพุน
 วอนเจ้าช่างคำ อีย่าเอี้ย
 เสี่ยฮูบองค์อวน อีย่าเอี้ย
 ก็จั่งเป็นตัวได้
 เป็นคนอันบ่คอง นายเอี้ย
 สองนี้ก็จั่งดี เจ้าเอี้ย
 ไกลนายเหิงเหน้อย นายเอี้ย
 มาได้ก็บ่ดี อีย่าเอี้ย
 สามเดือนตัดเทียง นายเอี้ย
 นายเจ้าชูวัน หั้นแหล้ว
 หลอมหล่อสามที
 ก็จั่งมาถึงเจ้า
 สุริโยค้อยคำ
 สองเจ้าลวดแลง
 ใจดีชมชื่น
 ใจกว้างชื่นชม

ตอนท้าวกำพร้าอ่อนยาเฒ่าเพื่อเที่ยวสนุก

๕๒๔. เมื่อนั้น ท้าวก้ออด ๆ ต้าน   นำนายเว้าสั่ง
 ข้อยอยากไปเที่ยวเล่น   วันนี้สว่างก็ใจ อีย่าเอี้ย
 ๕๒๕. ข้อยจักไปเที่ยวเล่น   ในเมืองให้หายสว่าง นายเอี้ย
 ครั้นว่าหายสว่างแล้ว   หลานแก้วจั่งสิมา ยาเอี้ย
 ๕๒๖. เมื่อนั้น นายบ่ขึ้นคำท้าว   หลานเดียนน้อยหนุ่ม
 ตามแต่ใจแจ่มเจ้า   ไปเล่นยาบ่ขึ้น
 ๕๒๗. ท่อว่าอย่าให้สาวยาดตื่น   ล้าวหมัดดิงผม เจ้าเนอ
 เขาสีซิงกันชม   ยาดดิงบาท้าว
 ๕๒๘. เมื่อนั้น บาคานท้าว   เลยหัวซิบสิ่ง
 นายมาคั่วหยุดหย่อนย่าน   สาวล้าวลากดิง นี้เต้
 ๕๒๙. ข้อยก็ปรารณาแท้   สาวชมซิงยาด นั้นแหละ
 อันว่าสองฝ่ายข้าง   เมียซ้อนแส่งว่าดี ดอกนา อีย่าเอี้ย
 ๕๓๐. ค่อมว่าแล้ว   ท้าวเล่าเลยไป
 เถิงในเมือง   ช่วงสาวสำน้อย
 ๕๓๑. ท้าวก้เหลียวภายใต้   แลเหนือหลังล้า
 ท้าวก้เห็นแต่ไฟเฮื้อแจ้ง   สาวตั้งช่วงเข็น
 ๕๓๒. ยาบ ๆ เหลือม   สาวแกวงไกวหลา พุ่นเยอ
 บางพ่องจาเสียงใส   เสียดชายพลอยต้าน
 ๕๓๓. แต่นั้น สาวก้แลเห็นท้าว   บาบุญตนประเสริฐ
 เขาก้ซิบซิบน้อย   จาต้านต่อกัน
 ๕๓๔. อันนี้เป็นแต่บุญบาสร้าง   นำมาหลายชาติ จริงแหละ
 ตั้งหากงามเลิศล้ำ   คือสีย้อยหยาดลง แทนอ
 ๕๓๕. แต่นั้น สาวก้แพ ๆ ต้าน   คำเสนห์สวยเสียด บานัน
 ท้าวก้รับพากย์ถ้อย   จาต้านต่อสาว
 ๕๓๖. โอนอ เจ้าผู้ชาวเขี้ยวเหลือม   นิลลบานแบ่ง อีเอี้ยมเอี้ย
 ให้อีพี่ชมสน้อยแม่   ยามน้อยอุ้นทรวง พี่แม่
 ๕๓๗. แต่นั้น สาวก้แซว ๆ ต้าน   หัวดอมชมชื่น
 เขาก้ชมชื่นย่อน   บาท้าวชูคน
 ๕๓๘. แต่นั้น เขาก้วางหลาไว้   บบนำไปเบ็ง
 สาวก้จับแยกท้าว   คิ่นเข้าช่วงเขา
 ๕๓๙. เจ้าสั่งมาว่าสิกลายไปหน้า   หนีไปวังใหม่ อวนเอี้ย

ดูข้อยเออะอ่อมถ้ำ

๕๔๐. กับทั้งกกแก่นหล่อน

เจ้าสั่งมาละลวงล้ำ

๕๔๑. เจ้าก็อดพวยืนแจจะจำ

ครั้นว่ามันหากจางจิตฮ้าย

๕๔๒. เมื่อนั้น ท้าวก็หนีไปได้

บาก็ถอยหลังคืน

๕๔๓. แต่่นั้น สวาก็ขอชิงเว้า

เขาก็จิงยาดเว้า

๕๔๔. แต่่นั้น สวาก็วางหลาฝ้าย

มีแต่ชิงยาดเว้า

๕๔๕. สวาก็หลงใจหล่ม

สวาก็ถักเถี่ยเข้า

๕๔๖. แต่่นั้นท้าวก็คิดว่าสิทธิทรงกระบวนไว้

สวาก็จับแยกถ้าว

๕๔๗. เมื่อนั้น สวาก็อดบไปได้

บาก็เลยตามลม

๕๔๘. เมื่อนั้น สวาก็เพื่อบาขึ้น

สวาก็นอนอยู่อ้อม

๕๔๙. แต่่นั้น ท้าวก็สนุกเล่น

ถึงเมื่อแสงฟุ้งพัน

๕๕๐. ลงจากห้อง

แดดส่องแจ้ง

๕๕๑. สองก็กินงายแล้ว

นายก็ทักกล่าวต๋าน

๕๕๒. วันนี้หลานก็ไปเที่ยวเล่น

หลานก็ไปจวบพ้อ

๕๕๓. นายก็เหยียวว่าไปถึกบัวง

นายก็หลับไปได้

๕๕๔. แต่่นั้น ท้าวก็แฆ ๆ ต๋าน

นายหากบอกข่าวข้อย

๕๕๕. ข้อยก็แสวงบ่ทันเห็นหน้า

แพงไว้แต่มีแลง ท้าวเอี้ย

ประสงค์แพงจำอ้อม อวนเอี้ย

กลายน้ำบ่อยากกิน ท้าวเอี้ย

คำเดียวลองเบ็ง ดูเยอ

เมื่อน้ำก็จ้งไป ท้าวเอี้ย

สาวจ้องเพื่อแขน

อยู่ดอมสาวน้อย

นำบาอ้อยอิน

เป็นชูชูคน

บ่มีเซ็นปะไป เสียแล้ว

วางฝ้ายไปหลา หั้นแล้ว

นำบาเห็นฮูป อวนนั้น

จับท้าวแทบเอียง

เสียมตบนิ่งอยู่

มือท้าวใส่นม

ตามแดดลมฝน

เพ็งเย็นเสียฮ้อน

เมื่อเฮือนถึงบ่อน

บาท้าวอยู่สลอน

เทิงคินเท้าฮุ้ง

บาท้าวก็จ้งลา

เฮือนสาวถึงยา

สองเจ้าลวดงาย

ใจดีชมชื่น

ถามท้าวชื่นชม

เทิงคินเท้าฮุ้ง

อันใดแท้บ่มา บ่เต้

สาวปะกางทางเสีย นั้นหรือ

คินท้าวฮุ้งตาย ท้าวเอี้ย

หัวจ่านาย่า

วานนี้ก็แมนความ อี้ย่าเอี้ย

สายใจเจ้าย่า นายเอี้ย

สาวก็จับลวดอ้อม

๕๕๖. ซ้อยก็คิดว่าเหล็กเหลือเสียม

ซ้อยก็ประสงค์เสียของ ๕ ฮ้าน

๕๕๗. บัดนี้ หอกซ้อยคงว่าหักเป๋หย้อ

ซ้อยก็ตกหล่มพลอยโพดฮ้าย

๕๕๘. เมื่อนั้น นายก็ฟังคำท้าว

อันว่าหลายพรำมื่อ

๕๕๙. แต่นั้น สองจาเว้า

เป็นแต่บุญแจ่มเจ้า

๕๖๐. เมื่อนั้น สาวฮามน้อย

วันนั้น เขาก็แซว ๆ เสียเง้า

๕๖๑. แต่นั้น ท้าวก็เหลียวเห็นหน้า

ท้าวก็ติลอบลี้

๕๖๒. พอเมื่อเขาถึงแล้ว

อันว่าหลานนายมา

๕๖๓. แต่นั้น นางก็ลงพรางถ้อย

อันว่าหลานก็ไปอยู่ซ้า

๕๖๔. อี๋ยานายก็คงถ้ำท้าว

บ่ฮู้ข่าวท้าว

๕๖๕. แต่นั้น สาวก็ยังถ่มถ้อย

ตาหนึ่งเหลียวเหลืออดเยี่ยม

๕๖๖. โอนอ นาย ๆ เอี้ยเจ้า

อันว่าผ้าเฮือนเจ้า

๕๖๗. อันว่าผ้าห่มนอนอยู่หุ้ม

แต่นั้น นายก็หัวยี้ยาม

๕๖๘. อันนั้นบุงเฒอของ

เมื่อนั้น ท้าวก็อดบ่ได้

๕๖๙. บาก็เลยปิดผ้า

แต่นั้น สาวก็เหลียวเห็นท้าว

๕๗๐. ก็เพื่อโฉมฮูปหน้า

อันว่าโฉมฮูปหน้า

๕๗๑. อันแต่คนในเมืองล้งกา

คินนี้แสมงตาย อี๋ยาเอี้ย

ประสงค์ดีเป็นหอก อี๋นายเอี้ย

ฝนไว้ว่าดี ยาเอี้ย

ยงก็พุยพอกหล่น อี๋นายเอี้ย

เขาอ้อมแสมงเสีย อี๋ยาเอี้ย

หัวขวนชมชื่น

บาท้าวก็อย่าไป แม่เนอ

นายหลายอีกอแก

บาท้าวแต่หลัง

ฝูงเคยถามย่า

ไปพร้อมซู่คน

สาวไปซี้ซัว ฟันเยอ

เอาผ้าห่มตน

สาวเล่าเลยถาม

หรือว่ายังดีเจ้า

จาสาวต๋านกล่าว

นานแท้ก็ไปมา

แลงายเข้าคำ หลานเอี้ย

ดีฮ้ายเอ็งได้ แม่เนา

จะมะจีถามถี้

เห็นผ้าหลากก็ตา แท้แท้แล้ว

สั่งมาพรางตัวะล่าย เต็นอ

สั่งมาตังเป็นอัดฮ่า นายเอี้ย

หูตาซ้อยก็หากเห็น นั้นดี

นายผิดเล่าเลยพราง

อี่เต๋มานายแพงไว้

เลยหัวอีกแอก

แลเยี่ยมล่าสาว

คินใจหุยฮู่

งามย้อยยั้งเขียน

งามย้อยเก็งอินทร์ แท้นอ

ก็ไปปูนปานท้าว

อันให้สมกระบวนท้าว

๕๗๒. นางนั้นโฉมเผ่าผู้

อันว่าหานี้ตั้งหาสมกระบวนช้อย

๕๗๓. ท่อแต่หัวและน้ำ

โอนอ เหานี้เหมือนดั่งกาตัวฮ้าย

๕๗๔. อันว่าแสงหิ่งห้อย

เหานี้ตั้งหากยศตำแหน่งน้อย

๕๗๕. อันว่าโฉมเผ่านามราหู

แต่นั้น ท้าวก็ฟังสาวด้าน

๕๗๖. ท้าวก็อดบ่ได้

พื่อนี้ก็ท่อดุขย่อน

๕๗๗. เจ้าส่งมาพลอยพากย์ด้าน

พื่อนี้ก็หากกลัวเกรงย้าน

๕๗๘. อันว่าผิวและซู้

พื่อนี้ตั้งหากทุกข์ยากไฮ้

๕๗๙. หลอนว่ามีทางเคื่อง

แต่นั้น สาวก็แซว ๆ ด้าน

๕๘๐. เขาก็ขันส่วยล้าง

บางพ่องขันเป็นช้อย

๕๘๑. ลางคนขันพันพลู

แนมท่อดจ่อมหัวเจ้า

๕๘๒. เป็นช้อยพระย่ำเกล้า

แต่นั้น สาวก็อาสาด้าน

๕๘๓. เขาก็ขันเป็นลูกสะไภ้

อันว่าข้าวและน้ำ

๕๘๔. เขาก็ขันสืทำแลงงาย

แต่นั้น สาวก็เที่ยว ๆ เข้า

๕๘๕. อันว่าเฮือนอี้ย่าเฒ่า

อันว่าหนทางเข้า

๕๘๖. คุงว่าหล่มหลุบปานบวบน้ำ

บางพ่องได้

๕๘๗. เขาก็มามอบให้

นางหอมองค์ยิ่ง ภายพุ้น

บาท้าวจั่งสิสม แท้แหล้ว

ทาสาใช้ช่วง อวนนั้น

ตำข้าวก็หากสม แลนา

เทียมหงส์ยืนยาก

บ่เทียมเท่าหน่วยพระจันทร์

บ่สมสวกคำพะไม พะชินนั้น

บ่อาจเทียมพระจันทร์ได้

หนาวทรวงทันอั่ง

จาต๋านเสียดผู้สาว

สมภารยังข่มอม อวนเอี้ย

ไกลอายสิ่งใด นี้ได้

ดวงคมยังข่มอม มีนั้น

พระอวนน้องฟ่างเพลลา แลเต้

หลงต่างเมืองมา น้องเอี้ย

ส่วนสิวายพะอวนอาย

นำบาชีชั่ว พุ้นเยอ

ตีนท้าวชู่คน

บ่ดเสื่อปูหมอน ก็มี

จิบสลาถวยท้าว

กฤษณาผายไผด

เมื่อน้ำก็บ่แห้ง ท้าวเอี้ย

ขันนำภูวนาล

นายเฒ่าชู่คน

นายย่าอย่าหนักใจ นั้นเนอ

บ่ให้เคื่องนายเจ้า

เที่ยวแลงเที่ยวคำ

ปางนั้นบ่เหือดสาว ได้แหล้ว

หาเฮือนนายย่า ปางนั้น

เอาไม้กายไป หั้นแหล้ว

อาหารหลายสิ่ง

นายเจ้าอยู่กิน

กลางคนได้

๕๘๘. บางฟองตักน้ำได้

ก็บ่ทุกข์ยากไ้

๕๘๙. ยูสบายกิน

เป็นแต่บุญสองเจ้า

๕๙๐. นายก็บ่ทุกข์ยากไ้

สารชาวกกแก่น ก็มี

มาให้ช้อย่านาย แลนา

อนตายสิ่งสันไ้

ก็บ่เคืองคำไ้

บาคานมาโผด

อันไ้แต่ห้อยูสบาย แลนอ

ตอนท้าวกำพริ้ปรารถนาอยากเห็นนางหอม

๕๙๑. เมื่อนั้น หลายวันล้า

ท้าวก็คิดอ่าวไ้

๕๙๒. ท้าวก็คิดอั้งคั้น

บาจึ่งมีคำจา

๕๙๓. ว่านายเอี้ยสายใจเจ้า

ช้อยก็อยากเห็นฮูปหน้า

๕๙๔. ทำสันไ้แต่แท้

อดเจ้าบ่นบอกช้อย

๕๙๕. เมื่อนั้น ท้าวก็ถามจ้อย ๆ

นายก็จาคำดี

๕๙๖. ท่อว่าให้ท้าวไปแสวงหาไม้

ให้เจ้าแบ่งพุน้อย

๕๙๗. ครั้นว่าถึงยามแลงแล้ว

ท้าวจึ่งลักลอบเข้า

๕๙๘. ยังมีไทรฮ่อมกว้าง

ฝูงหมุ่นกฮอกเต้น

๕๙๙. ท้าวจึ่งไปอยู่เค้า

นางหากเสด็จยাত্র้ายาย

๖๐๐. ค่อมว่านายกล่าวแล้ว

บาก็มะเนมะนาแปง

๖๐๑. บรรวนห่าง

ถึงเมื่อยามค่ำค้อย

๖๐๒. เมื่อนั้น ท้าวก็ลักลอบเข้า

ถึงโพธิ์ไทร

หลายคืนถึงขวบ

คณิงแก้วยอดหอม แท้แท้แล้ว

คณิงอ่าวคำกระสันต์

ต่ออินายจี้จ้อย

สายใจเจ้าย่า นายเอี้ย

นางน้อยเกศหอม นั้นเด

จั้งสิเห็นนางนงถ่าว อินายเอี้ย

หลานเจ้าเพื่อเดียว เถาะเนอ

นายบอกคำดี

บอกหลานจริงแจ้ง

มาแปงกล้องเป่า

ปิ่นกล้องใส่ดี แม่เนอ

หลานก็ไปแสวงเที่ยว นายเนอ

ในคุ่มลำตู แม่เนอ

ปลายชานนางนาถ

มุ่มเปล้าเที่ยวกิน

โคนไทรคอยเบ็ง นั้นเนอ

คอยเยียมอยู่ชาน หั้นแท้แล้ว

ท้าวเล่าเลยหัว

แต่ตั้งดีตาถ้วน

ดาดีทุกสิ่ง

บาท้าวเที่ยวไป

คุ่มชวงนางงาม

ก็อยู่คอยโคนเค้า

๖๐๓. ท้าวก็ หลิงแลเยี่ยม
 ผุงหมุ่นอกฮอกเต้น
 ๖๐๔. เขาก็จ้อแจฮ้อง
 ลางพ่องกินอ้มแล้ว
 ๖๐๕. บางพ่องบินหนีแล้ว
 เขาก็จับกิ่งไม้
 ๖๐๖. เมื่อนั้น โฉมเฉลานั้นอง
 นางก็เซาจอดยั้ง
 ๖๐๗. นางก็หลิงล่าเยี่ยม
 ตาซอนเหลียว
 ๖๐๘. นางก็เห็นโฉมท้าว
 ท้าวก็เหลียวเหลือดขึ้น
 ๖๐๙. ท้าวก็เห็นฮูปน้อง
 นางก็เห็นบาคาน
 ๖๑๐. แต่นั้น นางสาวใช้
 นางก็เบื้องป็นหน้า
 ๖๑๑. แต่นั้น ท้าวก็เกาะก้อมก้อย
 นางก็เหลียวคินมา
 ๖๑๒. นางก็เหลียวล่าเยี่ยม
 ก็บ่เห็นแจ่มเจ้า
 ๖๑๓. เมื่อนั้น นางก็ถามสาวใช้
 สู้ก็เห็นฮูปท้าว
 ๖๑๔. กูก็เห็นฮูปท้าว
 สู้ยังเห็นบาคาน
 ๖๑๕. เมื่อนั้น นางสาวใช้
 เขาก็ทูลแจ่มเจ้า
 ๖๑๖. ก็บ่คิดฮุ่งฮู้
 ข้อยบ่เห็นบาคาน
 ๖๑๗. กลัวว่าจอมพระนางเจ้า
 นางก็เห็นฮากไม้
 ๖๑๘. เมื่อนั้น นางก็จากกล่าวต๋าน
 สู้ว่ากูตลาาย

ไปมาทุกแห่ง
 มุมเปล้าเที่ยวกิน
 ฟิงคณานกป่า
 บินแล้วสอดหนี
 ผัดบินมาเป็นหมู่ ก็มี
 เฮฮ้องมีนั้น
 นางหอมเสด็จออก
 ชานแก้วล่าดู
 เห็นหมู่ฟิงคณา
 สอดลงโคนเค้า
 บางามนั่งอยู่
 เลยพ้อจวบกัน
 คือสิ่งกินรี
 สิ่งอินทร์ลงแต้ม
 เอาสลายฮ้อยัน พระนางนั้น
 หาใช้ฮ้อยันสลา
 ถอยออกพลันหนี
 ก็บ่เห็นบาท้าว
 ไปมาทุกแห่ง
 บาท้าวที่ได้ นี้ได้
 ทั่งหลายเหม็ดหมู่
 อันใดแท้สิ่งกู บ่ได้
 นั่งอยู่โคนไทร นั้นได้
 สิ่งกูหรือแพ
 ทั่งหลายเหม็ดหมู่
 นางน้อยว่าบ่เห็น เจ้าเอี้ย
 เหลียวล่าลงดู
 สิ่งนางเต้เจ้า
 ลายตาเห็นบ่แม่น นางเอี้ย
 ตาฝ้าก็ว่าคน
 เว้าต่อทาสา
 สิ่งใดได้เจ้า

๖๑๙. กูนี้บ่ใช่คนถึงเฒ่า
 กูก็เห็นอุปหน้า
 ๖๒๐. สุว่ากูบ่เห็นแท้
 หากจักเห็นบ่อนศรีแจ่มเจ้า
 ๖๒๑. แต่นั้น นางสาวใช้
 เขาก็เห็นบ่อนฮอยแจ่มเจ้า
 ๖๒๒. ฮอยที่เคี้ยวหมากแล้ว
 ตั้งหากแม่นความนาง
 ๖๒๓. เมื่อนั้น นางสาวใช้
 ตั้งหากแม่นความแจ่มเจ้า
 ๖๒๔. เขาก็เห็นฮอยท้าว
 ตั้งหากแม่นความจริง
 ๖๒๕. ค่อมว่าแล้ว
 นางก็เสด็จสู่ห้อง
 ๖๒๖. เมื่อนั้น นางสาวใช้
 เขาก็ยอแยงถวาย
 ๖๒๗. นางก็เสวยแลงแล้ว
 นางก็คิดฮอดเจ้า
 ๖๒๘. นางก็คิดชูชู้
 จักว่าเทวดาลองกู
 ๖๒๙. จักว่าเทพาเจ้า
 นีระมิตให้
 ๖๓๐. หรือว่าอารักษ์เจ้าผีเชื้อ
 นีระมิตเป็นอุปท้าว
 ๖๓๑. จักว่าอินทาทิราชไท้
 นีระมิตมาอยู่หั้น
 ๖๓๒. นางก็คิดบ่แล้ว
 นางก็นอนคินคืด
 ๖๓๓. โอนอ เหลียวเห็นหน้า
 มาบ่มีบเหมือนดั่งฟ้าเหลื่อมแล้ง
 ๖๓๔. โอนอ ตั้งหากเห็นแต่ฮอยบาท้าว
 อันว่าคนแจ่มเจ้า

ลายตาเห็นบ่แม่น สุธैया
 คือท้าวต่างเมือง บ่อยาแหลัว
 ให้สุลงไปเบ็ง ดูเยอ
 งอยเค้าฮากไทร หั้นแหลัว
 เขาเลยไปหลังล้า
 งอยเค้าง่าไทร หั้นแหลัว
 ถ่มน้ำหมากแดง ๆ นี้ได้
 บ่สงสัยแท้
 คินเมื่อทูลเทศ
 นางเว้าชูอัน
 เคี้ยวหมากถ่มแดง ๆ เจ้าเอี้ย
 ชูอันนางเว้า
 สุริโยค้อยค้ำ
 โองกว้างอ่าวกระสันต์
 เขาแต่งพาแลง
 พระยอนางองค์ล้า
 เลยนอนสังค้อย
 บาท้าวบ่ลิม มากแหลัว
 ทำท้าวไปมา
 สิ่งใดได้เจ้า
 โพธิ์ไทรไม้ใหญ่ ลงรือ
 เสมอท้าวฮูปงาม นีรือ
 แตนเมืองเจ้าพ่อ ลงรือ
 ลองน้องให้ส่องเห็น นีรือ
 ในสวรรคบันคนซ่า มาลองรือ
 ลองให้โอ้อ่าวกระสันต์ นั้นรือ
 แค้นคลั่งคาก ออกอยู่นั้น
 อ่าวกระสันต์ทรวงม้าง
 บ่พอครวหนีจาก อวนนอ
 ครวน้อยหนึ่งบ่เห็น แท้ณา
 งอยกกไทรเยียมเบ็ง พะอวนนอ
 บาท้าวกบ่เห็น นี้ได้

๖๓๕. บัดนี้ จักกล่าวถึงจันทร์สมุทรรท้าว เมื่อถึงนายย่า ก่อนแล้ว
 ท้าวก็ออก ๆ ต้าน ดอมเฒ่าอี้ย่านาย
 ๖๓๖. บัดนี้ ข้อยก็ฟังคำเจ้า ไปถึงเห็นฮูป นางนั้น
 ข้อยก็เห็นฮูปหน้า นางน้อยกลิ่นหอม อี้ย่าเอี้ย
 ๖๓๗. ตั้งหากงมยิงย้อย มนุษย์โลกเมืองคน
 อันว่างามใสสุด สิ่งอินทร์ลงแต่ม
 ๖๓๘. บัดนี้ ข้อยก็คิดอยากได้ นางเกศโกศร แม่เอี้ย
 เจ้าจงลงไปโอม กล่าวดอมพระยาเจ้า
 ๖๓๙. เพื่อนจักผายโผดให้ นายย่าสันไต ก็ดี
 เสาจักขอตตามบุญ ฮีตครองพระองค์เจ้า
 ๖๔๐. เมื่อนั้น นายก็ปากกล่าวต้าน อ้อยอิน้นำหลาน
 นายก็ลองใจหลาน หลอกความตางเล่น
 ๖๔๑. แม่ก็ขอใจเจ้า หลานเดียวเจ้าย่า
 แม่ก็ขอห้ามเจ้า หลานน้อยอย่าเอา เถาะนา
 ๖๔๒. เพื่อนก็มาโอมแล้ว สามพระยาดายเปล่า หลานเอี้ย
 เพื่อนก็คาดค่างว้าง พระยานั้นบ่เอา ท้าวเอี้ย
 ๖๔๓. เขาก็งำเงือกถ้อย จากล่าวมาเร็ว ว่าตาย
 นายก็เห็นลายความ แต่พระยาครวานั้น
 ๖๔๔. เขียวว่าหลานหากมีฤทธิแท้ กว่าสามพระยาครวาก่อน วันนั้น
 ผิวบ่ดีกว่านั้น บาท้าวก็อย่าหวัง ท้าวเอี้ย
 ๖๔๕. ครั้นว่าหลานหากดีกว่านั้น นายย่าสีไปโอม หลานเอี้ย
 นายว่าหาสาวฮาม แต่พอสิเอาได้ เถาะนอ
 ๖๔๖. เหนี่ทุกขียากไฮ้ ตกต่ำตองตอย หลานเอี้ย
 อันว่าเงินคำสั่ง ก็บ่มีพอสิได้
 ๖๔๗. เมื่อนั้น โฉมเฉลาท้าว จันทร์สมุทรรกลอยกล่าว
 เจ้าก็อย่าได้ฮ้อน ดอมข้อยสิ่งของ อี้ย่าเอี้ย
 ๖๔๘. แนมท้อพระโผดให้ บมีชินแข็งหลิก นายเอี้ย
 ข้อยจักขันต่อตั้ง เอาให้ก็บ่ชิน ยาเอี้ย
 ๖๔๙. อันว่าเอาเป็นนี้ แวนประสงค์หายาก นายเอี้ย
 อันว่าเอาตายสม สิ่งก็ใจโดยได้
 ๖๕๐. นายก็ไปกล่าวให้ เห็นความตูก่อน นายเอี้ย
 ผิดบ่ชอบ อันได้แท้ให้ฮู้เห็น เจ้าเอี้ย

๖๕๑. ครั้นว่าพระโผตให้
 เสาจ๊กเขาะขอตซึ้งเป้ง
 ๖๕๒. ครั้นว่าพระยาหากแข็งขัดข้อง
 ซ้อยจ๊กสิแก้ง่าเค้า
 ๖๕๓. ซ้อยจ๊กอัดป่องข้าง
 เอาหนูมากัด
 ๖๕๔. เมื่อนั้น นายก็เห็นคำท้าว
 นายก็ไสสวกเล่น
 ๖๕๕. นายว่าหาแต่พอประสมด้าม
 ย้านบ่เป็นดั่งคำปากท้าว
 ๖๕๖. ครั้นว่าหากเป็นดั่งคำปากท้าว
 เจ้าสิได้อยู่ห้อง
 ๖๕๗. ค่อมว่านายกล่าวแล้ว
 เจ้าจงไปตามบุญ
 ๖๕๘. เมื่อนั้น นายบ่ขึ้นคำท้าว
 นายก็เข้าช่วงคุ่ม
 ๖๕๙. เมื่อนั้น พระยาหลวงเจ้า
 พระยาก็คิดว่านายอย่าเฒ่า
 ๖๖๐. พระยาก็บอกเด็กใช้
 สู้ฮีบเอาข้าวน้ำ
 ๖๖๑. เมื่อนั้น นายก็ทูลกลอนไหว้
 บัดนี้ กิจการมีหนึ่งน้อย
 ๖๖๒. ยังมีหลานก่าพริ้า
 หลานจ๊กขอคำสุข
 ๖๖๓. หลานจ๊กขอเป็นลูกพระราชเจ้า
 หลานก็ขอไโสสร
 ๖๖๔. ตามแต่จอมหัวเจ้า
 อนุญาตให้
 ๖๖๕. เมื่อนั้น พระยาหลวงเจ้า
 กูก็เหยียวว่านายอย่าเฒ่า
 ๖๖๖. กูก็จำเขาเอาข้าวให้
 กูก็บ่ฮู้เรื่องเฒ่า

โดยใจด้วยง่าย สันนั้น
 ตามได้ก็จ้งสม ยาเอี้ย
 เป็นคำอันหลาก มานั้น
 เอาท่ายเมื่อลุน เถาะเนอ
 ม้างใส่กะแจแมว
 ฝ่ายหูสองก้า
 หลานเดียวเว้าใหญ่
 นำท้าวขึ้นชม
 เอามาเลี้ยงย่า
 เสียหน้าอี้ย่านาย บุดี
 บาคานตันกล่าว มานี้
 นางน้อยกลมสอง หั้นแห้ว
 ท้าวเล่าเลยจา
 หากสิเห็นเมื่อหน้า
 เลยไปตามเหตุ
 เลยขึ้นสู่โอง
 เห็นนายเฒ่าอย่า
 มาขอข้าวตั้งหลัง หั้นแห้ว
 นางฮามข้ามะหาด
 มาให้อี้เฒ่า นาย เถาะเนอ
 ราชอาณาจักร
 ทูลเจ้าอยู่หัว เจ้าเอี้ย
 ทุกข์ยากพลอยมา เจ้าเอี้ย
 เฟ็งบุญจอมเจ้า
 ขอเฟ็งชีวิต เจ้าเอี้ย
 พระยอดนางองค์ล้า
 ทรงกฤษณาผายโผต
 หลานสิได้เฟ็งบุญ เจ้าเอี้ย
 มีพระทัยชมชื่น
 เดินตันเหยียวขอ ดอกเต้
 ทานนายเฮวฮีบ
 มาเว้าเรื่องหลาน ดั่งนี้

๖๖๗. การมีเฒ่า อันว่าหลานแจ่มเจ้า	หลานนายใช้เที่ยว มานอ นายเฒ่าชื่อโต๋ นั้นดี
๖๖๘. อันหนึ่งเฮาอยากเห็นซูบเท้า อันหนึ่ง เฮาอยากเห็น	หลานย่านายประสงค์ ดั่งนั้น ฤทธิ์ชูอันแวนแม้ง
๖๖๙. อันว่าพอประสมได้ เฮาจักตกแต่งให้	นางแพงแก้วเกศ เหา แบงบ้านนั่งเมือง นี้แล้ว
๖๗๐. หลอนว่าชายชั่วช้า เฮาจักขับหัวหนี	ชี้โหดสามาน ดั่งนั้น อย่าให้กินเปลืองข้าว
๖๗๑. ค่อมว่าพระกล่าวแล้ว นายก็ทูลราชา	นายยาโดยคำ กล่าวหม่อมหมายถ้อย
๖๗๒. อันว่าหลานข้อยเฒ่า ตั้งหากงามใสสุด	ท้าวเทศจันทร์สมุทร เจ้าเอี้ย สิ่งอินทร์ลงแต่้ม
๖๗๓. อันว่าเชิงฤทธิ์ท้าว อันว่าดีและฮ้าย	นายบ่เห็นการหลาก อีสั่งนั้น นายเฒ่าก็บ่เห็น เจ้าเอี้ย
๖๗๔. อันว่าฮูปแจ่มเจ้า อันแต่คนในโลกา	งามยิ่งวรรณคำ เจ้าเอี้ย ก็ไปปูนปานท้าว
๖๗๕. ค่อมว่านายทูลแล้วพระยาหลวงเจ้า พระยาก็คิดอยากทอดพระเนตรฮูปหน้า	พระทัยดีชมชื่น หลานท้าวแห่งสวรรคค นั้นดี

ตอนพระราชาทรงมีรับสั่งให้ท้าวกำพริ้าเข้าเฝ้า

๖๗๖. เมื่อนั้น พระยาหลวงเจ้า นายบ่ช้า	จ่านายไปฮีบ ทูลท้าวฮีบลง
๖๗๗. นายก็ลาลงห้อง นายบ่ช้า	หอทองหลังใหญ่ ปลิ้นฟ้าตัวควีน
๖๗๘. นายก็เมื่อถึงห้อง باب่าวท้าว	เคหังเนานั่ง ใจกว้างควนถาม
๖๗๙. มารือมารดาเฒ่า เจ้าก็ไปกล่าวต่าน	สายใจเจ้าย่า นายเอี้ย โอมแก้วสิ่งโต๋ ยาเอี้ย
๖๘๐. อันว่าพระโศดให้ รือว่าความยังไกล	นายยาสันโต๋ นั้นดี ก็ไปฮ่อมยังกว้าง
๖๘๑. รือว่าพระกล่าวอ้าง รือว่าเป็นคำดีพอ	ชั้นต่อชนพลาย นั้นดี กล่าวหมายเอาได้

๖๘๒. พอเมื่อท้าวกล่าวแล้ว
 นายก็จำคำดี
 ๖๘๓. เพื่อนบ่มีโอดกล้า
 ว่าให้หลานเดียวไป
 ๖๘๔. เพื่อนอยากเห็นฤทธิ์ท้าว
 แม่นว่าล้ายิ่งแท้
 ๖๘๕. พอเมื่อนายบอกแล้ว
 บุญมีเลยขัด
 ๖๘๖. พอเมื่อท้าวแต่งแล้ว
 ข้อยจักไปในเมือง
 ๖๘๗. ค่อยอยู่ดีเยี่ยมมารดาข้อย
 ข้อยจักไปเที่ยวเล่น
 ๖๘๘. ตายบ่ได้
 หลานบ่หวังคืนมา
 ๖๘๙. ข้อยสิไปต่างเล่น
 ขอให้บุญย่าหุ้ม
 ๖๙๐. พอเมื่อท้าวสั่งแล้ว
 ให้หลานไปมีชัย
 ๖๙๑. ค่อยไปดีดีหลานเดียวน้อย
 เจ้าจงไปให้ได้
 ๖๙๒. พอเมื่อนายสั่งแล้ว
 บาก็ถึงในเมือง
 ๖๙๓. ท้าวกัวยอย ๆ ข้าม
 ผุ่งหมู่สาวสำน้อย
 ๖๙๔. เขาก็ต่อแยเอิ้น
 แต่นั้น ผู้เผ่าหน้า
 ๖๙๕. โอนอ เจ้าผู้เที่ยวทางฟ้า
 ของฝากน้องห่อไว้ถ้าแล้ว
 ๖๙๖. โอนอ เจ้าอดเซายบั้งพอมิแแส
 เจ้าพอมากินแต่น้ำน่าน้อง
 ๖๙๗. เมื่อนั้น สาวก็แซว ๆ เอิ้น
 ท้าวกี่ละลวงล้ำ

นายย่าเลยจา
 ต่อหลานเดียวน้อย
 อ้างต่ออันใด ท้าวเอี้ย
 สุโองกายพุ่น
 แวนดีล้ำยิ่ง
 พระยาเจ้าก็บ่ชิน ท้าวเอี้ย
 ท้าวแต่งดาดี
 ดาบชัยดวงกล้า
 ท้าวกี่สั่งนายตน
 เทียวดูต่างเล่น
 สายใจเจ้าย่า นายเอี้ย
 วันนี้ให้สว่างหงา ก่อนแล้ว
 นางน้อยเกศหอม ดั่งนั้น
 ให้อินายเห็นหน้า
 ลองดูให้หายสว่าง นายเอี้ย
 หลานเจ้าเพื่อเดียว เกาะเนอ
 นายผัดสั่งยังหลาน
 อย่าให้มีโภยต้อง
 สายใจเจ้าย่า กูเอี้ย
 นางแก้วเกศหอม แม่เนอ
 ท้าวเล่าเลยไป
 ราชภูริโหมยามเข้า
 กลายทางราชใหญ่ พุ่นเยอ
 เห็นท้าวปวดกระสันต์ มากแล้ว
 นำหลังบ่าบ่าว
 บาท้าวกี่บ่เหลียว
 การมีบ่เหลียวล้ำ อีเฮียมนอ
 สั่งเจ้าสิบ่เอา อ้ายเอี้ย
 ให้หายเมื่อยก่อนแม่ อีผู้เดียวเอย
 ไปหน้าก็จั่งไป อ้ายเอี้ย
 นำหลังบ่าบ่าว แลเยอ
 ถึงคุ้มพระยอดเมือง

๖๙๘. แต่นั้น ท้าวก็เลยล่องขึ้น
ศรีแจ่มเจ้า

๖๙๙. เมื่อนั้น พระยาหลวงเจ้า
ใจอ่อนน้อม

๗๐๐. พระยาก็เห็นอุปท้าว
สมสิ่งค่านายจา

๗๐๑. เมื่อนั้น พระยาหลวงเจ้า
เจ้านี้หลานยาเฒ่า

๗๐๒. หรือว่าอยู่ต่างบ้าน
หรือว่าคนในเมือง

๗๐๓. พอเมื่อสุตโสเสียง
ท้าวบ่ช้า

๗๐๔. ข้านี้อยู่ต่างด้าว
ข้าก็หลงพลอยพลัด

๗๐๕. ข้าก็มาเห็นเฒ่า
นายก็ทุกข์ยากไ้

๗๐๖. ข้าก็อี่ดูเฒ่า
ข้าก็ขอยู่เลี้ยง

๗๐๗. บัดนี้ ข้าก็ฮู้ข่าวเจ้า
ข้าจึงมีคำขอ

๗๐๘. บัดนี้ ขอแก้จอมหัวเจ้า
ผิตบ่ขอบถ้อย

๗๐๙. เมื่อนั้น นางสนมน้อย
เขาก็เห็นแจ่มเจ้า

๗๑๐. เมื่อนั้น พระยาหลวงเจ้า
พระก็มีอาชญาให้

๗๑๑. บัดนี้ พ่อก็เคืองใจแท้
เขาก็เต้าหมูข้าง

๗๑๒. เขาก็ผลัดให้
เขาก็นำพลกลายเข้า

๗๑๓. บัดนี้ ป่กลัวสมภารเจ้า
พ่อกี้ไว้แก่เจ้า

โองหลวงหลังใหญ่ พุ่นเยอ
บาท้าวนั่งเสียม

เหลียวเห็นบาบ่าว
นำท้าวชูคน

งามยิ่งวรรณคำ แค้นอ
กล่าวแหมหมายถ้อย

มีคำถามถี้
นายนั้นสิ่งได้ นี้ได้

ที่ปิ่นเดินมา นี้รื้อ
ที่ปแดนเมืองนี้

คำพระยาถามเหตุ
ทูลเจ้าชูอัน

อยากฮ้ำเฮียนคุณ เจ้าเอี้ย
พรากเมืองมานี้

สายใจตนยา นายนี้
แลงเข้าเที่ยวขอ เจ้าเอี้ย

คือกับนายบ้านเก่า ภายพุ่น
นายเจ้าพร้านาน เจ้าเอี้ย

ลูกพระราชจอมหัว ดั่งนี้
เหนียวนายให้เถิงเจ้า

กฤษณาผายไผด
ขอเจ้าไผดผาย เจ้าเอี้ย

เห็นบาชมชื่น
ตากระด้างก็เพื่อแล

คณิงใจจงมาก
บาท้าวชูอัน

สามพระยาทำต่อ
พลลั่นล่องมา มากแล้ว

สิขิงยาดเออนาง ว่าตาย
สู่แดนเฮาแท้

บุญมีรบต่อ
บุญกว้างที่เซ็ง พ่อแล้ว

๗๑๔. ครั้นว่าลูกหากม้างท่อนท้าว
พอบขึ้นค้ำ

๗๑๕. เมื่อนั้น ใจประสงค์ท้าว
แม่นว่าวางแผนพิน

๗๑๖. ข้าก็ขอแต่คนสามร้อย
อันว่าหลายกว่านั้น

๗๑๗. พอเมื่อท้าวกล่าวแล้ว
บาบุญเลย

๗๑๘. บากี่เมื่อถึงห้อง
ท้าวก็แอะแอนเล่น

๗๑๙. เมื่อนั้น ฝูงหมู่เสนาท้าว
เขาก็จากกล่าวไว้

๗๒๐. บัดนี้ บักกำพริ้า
มันก็เห็นนางหอม

๗๒๑. เหา็นคนสามล้าน
สั่งว่ามาให้มันถือจ่าได้

๗๒๒. พอเมื่อขุนกล่าวแล้ว
ย่น ๆ ตก

๗๒๓. อัสสาม้า
ข้างใหญ่พร้อม

๗๒๔. ครั้น ๆ ก้อง
พระก็ยกอย่างย้าย

๗๒๕. เมื่อนั้น พลหลวงตั้ง
ฝูงหมู่หัวหน้าย้าย

๗๒๖. เมื่อนั้น สามพระยาฮู้
เขาก็รัดเร่งข้าง

๗๒๗. เมื่อนั้น ชวด ๆ ข้าง
ผงรุสีกวิน

๗๒๘. ครั้น ๆ ก้อง
แต่นั้น คนพันกอง

๗๒๙. เมื่อนั้น ข้างต่อข้าง
สามพระยาแข็ง

แล้วหลุดสงคราม เมื่อใด
ลีปลูกแบ่งนางให้

จันทร์สมุทรมชื่น

มาได้กะบักแล้ว พระเอี้ย

พอไปเป็นเพื่อน พระเอี้ย

เดินซ้ายากทาง พระเอี้ย

ท้าวเล็กทูลลา

สู่สถานเฮือนน้อย

เฮือนนายตบยา

สาวน้อยชื่นชม

แสนพระยาขุนหมื่น

วันท้าวชู้คน

ลีขึ้นต่ออาสา พุดโทนอ

ฟังตายชั้นได้

ในเมืองอนันต์เนก

เฮา็นบ่แม่นคน ชั้นบ้อ

ซ้องป่าตีเติน พุนเยอ

แต่งเดาดาท้าง

อาชะนัยคาคเครื่อง

ดาห้างชู้ตัว

พลแสนเสนต

พลเจ้าออกเมือง

กลางนาทัพใหญ่

ไปหน้าอเนกนอง

พลหลวงมาฮอด

พลล้านลวงชู

งวงเกี้ยวกอดกัน พุนเยอ

มีดม้วคลุมฟ้า

ยิงหน่วยสะบู่หลวง พุนเยอ

อเนกนองสองกำ

แสงเก็งเสมอกัน แลเยอ

เหลื่อมเต็งเอาได้

๗๓๐. เมื่อนั้น เต็กหัวหน้า
 สามราชาเจ้า
 ๗๓๑. เมื่อนั้น พระยาจักรเจ้า
 ก็เพื่อสามฝ่ายท้าว
 ๗๓๒. เขาก็หวังใคร่ได้
 เขาก็กลอยแสงชน
 ๗๓๓. เมื่อนั้น เขาก็ชิงเอาให้
 สั่งว่ามางานความ
 ๗๓๔. เมื่อนั้น พระยาหลวงเจ้า
 พระก็ฮีบไซให้
 ๗๓๕. สูฮีบเชิญแจ่มเจ้า
 มาแวนเปียง
 ๗๓๖. ครั้นว่าอาสาให้
 กุจักถวายแก่นแก้ว
 ๗๓๗. ครั้นว่ามาบได้
 กุจักเอานางงาม
 ๗๓๘. พอเมื่อพระยาสั่ง
 แถมแถม้า
 ๗๓๙. เถิงบาคาน
 พอเมื่อขุนเถิงแล้ว
 ๗๔๐. บัดนี้ พ่อก็ทันด่วนใช้
 บัดนี้ พระพ่อเชิญลูกไปผาบม้าง
 พ่อจักถวายนางหอม
 ๗๔๑. ครั้นว่าเอาบได้
 พี่นจักเอานางงาม
 ๗๔๒. ครั้นว่าอาสาได้
 อย่าให้กลายเป็นมือ
 ๗๔๓. เมื่อนั้น จันทรสมุทรท้าว
 สั่งมาว่าจักปีบปี
 ๗๔๔. เจ้าจงคืนครอบครัวให้
 อย่าให้เคื่องแคนสั่ง
 ๗๔๕. ข้อยจักหายมได้
 สามพระยาแตกตื่น
 กะเลยได้ถ่องเมือง
 ตกใจย่านสิ้น
 เต็งเข้าบหน
 นื่องเกศโกศ
 บ่หนเต็งเข้า
 ได้นางเกศโกศ
 หากบ่ยาสะหาให้
 คนิงใจจงมาก
 เถิงท้าวอย่านาน เถาะเนอ
 ท้าวเทศจันทรสมุทร
 อย่าให้กลายเป็นวัน
 มาเปียงแล่นฮีบ
 นางน้อยยอดหอม ว่าเนอ
 ฮีบขาดมาเปียง
 มอบเขากายพี
 แล้วขุนฮีบลาไป
 ลัวพอนผายฮอด
 ตั้งใจจงอ้าง
 ขุนก็ทูลจอมเกศ
 เชิญท้าวฮีบเปียง ว่าตาย
 เด็กใหญ่มาประจัญ ว่าตาย
 แก่บาบุญกว้าง
 คินครอบครัวหัว
 มอบถวายเขานั้น
 ไปเปียงแวนเทียว ว่าตาย
 นี้วันนี้เทียวเปียง เจ้าเอี้ย
 เลยหัวขมขึ้น
 เดียวนี้ก็ไปทัน เจ้าเอี้ย
 ทูลพ่อพระยาหลวง เถาะเนอ
 หากสิไปวันนี้
 วันคืนน้อยหนึ่ง

ข้อยจกไปผาบม้าง
 ๗๔๖. ให้เจ้าไปก่อนข้อย
 อันว่าถึงยามตี
 ๗๔๗. พอเมื่อท้าวสั่งแล้ว
 ถึงลัวพอน
 ๗๔๘. เมื่อนั้น ขุนก็แถมเส้มา
 ม้าก็เด่นติดฟ้า
 ๗๔๙. เมื่อนั้น ขุนก็ทูลกลอนไหว
 ท้าวจกมาผาบแพ
 ๗๕๐. ท้าวยังสมาทูลไหว
 นบนอบไหว
 ๗๕๑. ท่อว่าโฉมเฉลาท้าว
 เมื่อถึงยามตุตซ่าย
 ๗๕๒. เมื่อนั้น พระยาหลวงเจ้า
 พระก็คองข่าวท้าว
 ๗๕๓. บัดนี้ จันทรสมุทรท้าว
 ถึงเมื่อยามตุตตั้ง
 ๗๕๔. ท้าวก็ไ่ว่ ๆ ย้าย
 บาก็ถึงพลหลวง
 ๗๕๕. อันว่าพลหลวงลัน
 สั่งว่าให้เข้าชิงโคบได้
 ๗๕๖. เมื่อนั้น โฉมเฉลาท้าว
 บาจิ่งไปขาบไหว
 ๗๕๗. บัดนี้ เชิญพ่อคีนสู่ห้อง
 ข้าจกเบ็งตัวชั้น
 ๗๕๘. ข้าก็ขอแต่คนสามร้อย
 เชิญพ่อเจ้าเสด็จสู่ห้อง
 ๗๕๙. ผูงหมู่แสนขุนเฒ่า
 สุกก็ไปเฝ้าเจ้า
 ๗๖๐. ซ่าว่าเสียท่อนท้าว
 ซ่าว่าเสียนงแพง
 ๗๖๑. เมื่อนั้น ยังแต่คนสามร้อย

วันนึ่งสงก เจ้าเอี้ย
 คีนครอบจอมหัว เกาะเนอ
 จังลีไปนำเจ้า
 ขุนฮีบลาดง
 ซี้ผายเผลียงผ้าย
 ลัวพอนฟาดแล่น
 ถึงเจ้าพ่อพระยา
 ตามคำท้าวสั่ง มานั้น
 วันนึ่งสงก ว่าตาย
 เล็งโงตุนพ่อ
 จอมเจ้าอย่าให้เคื่อง ว่าตาย
 หายมอันชอบ
 บาท้าวจังลีมา ว่าตาย
 ดีใจชมชื่น
 เห็นหน้าเมื่อลีมา อยู่นั้น
 หายมอันชอบ
 บาท้าวฮีบไป
 เข้าสู่พระยาเมือง ฟันแหล้ว
 อเนกนองพอล้าน
 เหลือดินล้านตัว สันนี้
 ตายคู้บไซ่คน แท้นอ
 คนิงใจจงมาก
 ทูลให้พ่อพระองค์ ชอบแหล้ว
 เสวยราชอย่าเคื่อง พ่อเอี้ย
 ต่อเขาวันนี้
 พอไปเป็นเพื่อน
 โโฮงกว้างอย่าเคื่อง เกาะเนอ
 หัวขาวท้าวหนุ่ม กิติ
 จอมไท้อย่าไล เกาะเนอ
 นครคติดา แลนอ
 หน่อเมืองนางน้อย
 นำบานีหน้า

ท้าวท้าวหลังลำเอี่ยม	พลล้านอเนกนอง
๗๖๒. อันว่าคนสามฮ้อย	นำบาเอี่ยมยี่ด
เขาก็คิดต่อห่าง	ใจไว้แต่สินี หั้นแหล้ว
๗๖๓. หลังดูพลฝ่ายกำ	สามพระยามัวมีด
อันว่าคนเดียวสัง	สีต่อคนพอล้าน
๗๖๔. เขาก็มีคำเว้า	นำกันนี้หน้า แลเยอ
เขาก็ซบสิ่งน้อย	เฮานี้ก็บ่หวัง แท้นา
๗๖๕. เขาก็บ่หวังเห็นหน้า	เมียขวัญแก้วมิ่ง เฮานอ
เฮาจักตายจุ่มพร้อม	นำท้าวผู้เดียว แลนอ
๗๖๖. ลางคนเว้า	น้ำตาไหลย้อยยั้ง ก็มี
ลางคนใจแก่นกล้า	ตายหน้าบ่ห่วงเลย
๗๖๗. เขาก็ฟันแทงฆ่า	หาพระอวองคี่ใหม่
เฮาอย่าได้คิดต่อห้อง	เมืองเก่าภายหลัง เจ้าเอี้ย
๗๖๘. อันว่าตายชาตินี้	ขอเกิดเมืองสวรรคค์ ฟันเนอ
เฮาจักไปชมนางเทวดา	อยู่สวรรคค์งามย้อย

ตอนท้าวกำรำทำศึกกับสามกองพล

๗๖๙. เมื่อนั้น บากก็เหลียวดูคนสามฮ้อย	น้ำตาไหลย้อยยั้ง ก็มี
สูนคี่โตศกเศร้า	กลัวย่านสิ่งใด นี้ได้
๗๗๐. สุปศิตอยากได้สาวหอมน้อย	ซ้อฮ่วมเฮียงสอง นั้นรือ
กูจักเอาเมียสาว	ให้สูคนฮ้อย
๗๗๑. เมื่อนั้น เขาก็ห้วนนำท้าว	ใจดีชมชื่น
ท้าวท้าวหลังผ่อเอี่ยม	พลล้านอเนกนอง
๗๗๒. เมื่อนั้น สามเพียงพร้อม	พาพลลัดลวง แลเยอ
ซ่างและม้า	พลล้านลวงมา
๗๗๓. เมื่อนั้น จันทรสมุทรท้าว	มาแลหลังลำ
ท้าวท้าวตกแต่ง	ห่างดีไว้ชูอัน
๗๗๔. ท้าวท้าวถอดดาบกล้า	ดวงขนาดสัมมะขัน
อินทาทรงพระภูณาดั่ง	แต่ยามปางนั้น
๗๗๕. เมื่อนั้น ท้าวจิ่งพิชฐานง้าว	ดาวคมดวงประเสริฐ
เจ้าจงไปผาบม้าง	พลล้านโคบคีน เถาะเนอ
๗๗๖. ให้เจ้าเราพลหลวง	เพิ่นเห็งเฮานี้

ให้เขาคืนเมื่อเสีย

๗๗๗. พอเมื่อพิชฐานแล้ว

ดาบก็กวัดแกว่งเหลือม

๗๗๘. เมื่อนั้น ง้าวก็ผิงธูลี

คนก็ตายล่าวลัม

๗๗๙. เมื่อนั้น สามพระยาเจ้า

เห็นแต่ดวงดาบง้าว

๗๘๐. ฮ้อยว่าผีสาบเชื้อ

ตั้งว่าเห็นแต่ดวงดาบง้าว

๗๘๑. เมื่อนั้น ง้าวก็ผันผยองเด่น

ผิงเผ่าควนไฉ่แก้ว

๗๘๒. เมื่อนั้น พลหลวงกำ

เขาก็กบแล่นเด่น

๗๘๓. เมื่อนั้น สามพระยาเจ้า

ฝูงไปก่อนหน้า

๗๘๔. อันว่ากองหัวหน้า

เขาก็กบได้

๗๘๕. เมื่อนั้น ง้าวก็ผันผยองเด่น

ง้าวก็วงแล่นอ้อม

๗๘๖. แต่นั้น ดุจนเข้า

เจ้าก็ปะข้างม้า

๗๘๗. เมื่อนั้น ง้าวก็ผันผยองเด่น

ง้าวจึงหลบตัวปืน

๗๘๘. ง้าวก็ผันผยองเข้า

ศรีแจ่มเจ้า

๗๘๙. เมื่อนั้น ท้าวก็บอกหมู่คนสามฮ้อย

สุก็เอาข้างม้า

๗๙๐. แต่นั้น เขาหมู่คนสามฮ้อย

เขาก็กบข้างม้า

๗๙๑. พอก็ใจแล้ว

เขาก็กบขึ้นขี่ช้าง

๗๙๒. เมื่อนั้น ท้าวก็เสด็จยาตราย้าย

อย่าให้กลายมาได้

วางดาวปะปล่อย ไปเยอ

ทะยานเด่นผ่าพล

ควันคีตตขาด

เสมอไม่ไขว่ซอน มากแล้ว

เห็นพลลัมล่าวลงนั้น

คนนั้นก็บเห็น แท้แล้ว

อันได้มาช้อย เขานอ

เสมอฟ้ามาบแสง หั้นแล้ว

พินคนเดียวระดาด พุนเยอ

คองฟ้ามีดมัว

สามพระยาแตกตื่น

วางง้าวบเหลียว

ดูแควนเห็นหลาก

จอมเจ้าแตกคิน มากแล้ว

เขาเกท์หักพ่าย มานี้

เฮานี้ลืออยู่สั่ง นี้เต

นำคนพินล่าว ไปนั้น

พินเข้าเผ่าผิง

สามพระยาฟ้าวแล่น

บ่ทันได้ฮีบหนี หั้นแล้ว

พินเสียงชูงองค์

คินเข้าสู่สถาน

มาในแล่งเก่า

คูม้วนใส่ถง

ไปดูหลิงล่า

ก็ตามแท้สิ่งของ เถาะเนอ

ไปดูหลิงล่า

ของพร้อมใส่เต็ม

ทั้งหลายขึ้นขี่

พาเข้าสู่เมือง

เข้าสู่เมืองหลวง พุนเยอ

บากี่เมื่อโงงทอง
 ๗๙๓. บัดนี้ ข้าก็แพ้หมูฮ้อย
 ข้าก็ยศที่แพ้
 ๗๙๔. ตามใจบอน
 เขาก็ปะข้างม้า
 ๗๙๕. เขาก็โตนพ่ายปบ
 พอเมื่อบาทูลแล้ว
 ๗๙๖. ท้าวก็เสด็จสู่ห้อง
 เมื่อนั้น พระยาหลวงเจ้า
 ๗๙๗. ให้สุไปล่าเหยี่ยว
 เมื่อนั้น ชาวเมืองพร้อม
 ๗๙๘. เขาก็เห็นแต่ผีมากลัน
 เขาก็จากันเว้า
 ๗๙๙. อันนี้ยศทะโยกล้ำ
 เขาก็ชนของแก้ว
 ๘๐๐. หอกและง้าว
 เขาก็ชนของเข่า
 ๘๐๑. เหมิดถ้วนแล้ว
 เมื่อนั้น พระยาหลวงเจ้า
 ๘๐๒. กิจการสว่างแล้ว
 แต่นั้น เจ้าก็มีอาชญาให้
 ๘๐๓. กูจักเอาบาคน
 ให้สุทันเอาท้าว
 ๘๐๔. กูจักปลุกอ่อนน้อย
 เมื่อนั้น เจ้าก็บอกปาวซ้อง
 ๘๐๕. ขุนก็เฮวพลันมา
 ครั้น ๆ ก้อง
 ๘๐๖. เขาก็มาพราพร้อม
 เมื่อนั้น เจ้าด่วนใช้
 ๘๐๗. เถิงบาคน
 บัดนี้ พ่อพระราชเจ้า
 ๘๐๘. ว่าให้เชิญจอมหัว

ขาบทุลกลอนไหว
 ทะลายค่านโคบคีน พระเอี้ย
 แล้วหลูดสงคราม พ่อเอี้ย
 สิ่งเอามาไว้
 ผุ่งหมูเงินทอง
 เล่นหนีเทิงฟ้าว
 ลาลงเฮวฮีบ
 เอือนน้อยอี่่านาย
 เตินเขาผุ่งไพร
 ดูแท้สิ่งของ เถาะนอ
 เขาไปหลิงล่า
 ตายคว่าอเนกนอง
 นำหลังบาบ่าว
 เรวแพ้ผู้เดียว แท้แท้แล้ว
 เงินทองผ้าผ่อน
 ทั้งข้างอเนกนอง
 ในเมืองยียาบ
 ถวายเจ้าชูอัน มากแท้แล้ว
 ใจดีชมชื่น
 เมืองบ้านอยู่สบาย
 ขุนหมู่มั่งหลาย
 นั่งเสวยวันนี้
 จันทร์สมุทรมหาฮีบ
 วันนี้ครอบเมือง นี้แท้แล้ว
 ขุนหมื่นมั่งหลาย
 ชุคนมวลพร้อม
 เสนาขุนหมื่น
 โหมเจ้านั้น
 ไปฮอดจันทร์สมุทร
 กล่าวถวายถนิมไหว
 ใช้ด่วนมาเถิง เจ้าเอี้ย
 สุโงงวันนี้

เป็นจ๊กอภิเชกท้าว
 ๘๐๙. ทั้งนางหอม
 เมื่อนั้น จันทรสมุทรท้าว
 ๘๑๐. ท้าวกัเอื้อออดย่อง
 แต่นั้น ฝูงคนใช้
 ๘๑๑. เขาก็แจะปากตื่น
 ตั้งหากงมยิงย้อย
 ๘๑๒. อันว่าคนในเมืองลังกา
 พอเมื่อท้าวแต่งแล้ว
 ๘๑๓. เขาก็แหนแห่กุ่ม
 ท้าวกัไกวแขนเหลือง
 ๘๑๔. คือตั้งอินทรอยู่ฟ้า
 โอนอ เจ้าผู้เนียด ๆ เนื้อ
 ๘๑๕. สาวเหลียวเห็น
 สาวกัจาคำเว้า
 ๘๑๖. เหาเนี่ยศต่าน้อย
 เมื่อนั้น เขาก็แหนแห่เจ้า
 ๘๑๗. เถิงโฮงทอง
 แต่นั้น พระก็เห็นแจ่มเจ้า
 ๘๑๘. พระก็เลยกล่าวตำนาน
 บัดนี้ ลูกก็ม้างท่อนท้าว
 ๘๑๙. พ่อก็อาศัยหวัง
 บัดนี้ พ่อจ๊กอภิเชกให้
 ๘๒๐. ทั้งนางหอม
 เมื่อนั้น พ่อก็ทันเอาแก้ว
 ๘๒๑. เหาจ๊กปุนปลุกให้
 เมื่อนั้น ฝูงคนใช้
 ๘๒๒. เถิงแจ่มเจ้า
 เขาก็ทูลขาบไหว้
 ๘๒๓. บัดนี้ พระพ่อเชิญแจ่มเจ้า
 เมื่อนั้น นางหอมน้อย
 ๘๒๔. นางกัเอื้อออดย่อง

เสวยราชแทนเมือง
 มอเบเวนวันนี้
 ดาตีตกแต่ง
 ถือม้าวเทริดคำ
 เห็นบานงถ่าว
 เห็นท้าวผู้งาม
 คือสิ่งวรรณคำ แค้น
 ก็ไปปุนปานท้าว
 ลงเฮือนยอย่าง
 นำท้าวชู้คน
 นูเนื่อยกย่าง
 ทะยานล้ำลงลง แท้แล้ว
 คิวก่องกอมงาม
 เตือดแดนนำท้าว
 นำหลังชู้ชู้
 บ่สมท้าวสุบสวรรค์ แค้น
 ท้าวเทศจันทรสมุทร
 พ่อพระยาทูลไหว้
 มาถึงสดชื่น
 นำท้าวขึ้นชม
 แล้วหลูดสงคราม
 เฟิงบุญจอมเจ้า
 ท้าวนั่งเสวยเมือง พ่อเนอ
 มอเบเวนวางให้
 นางหอมมาฮีบ
 ทั้งท้าวั่งเสวย นี้แล้ว
 โดยปล้นเฮวฮีบ
 นางน้อยผู้กลิ่นหอม
 นางหอมองค์ยิ่ง
 นางน้อยสุโฮง เจ้าเอี้ย
 มีใจชมชื่น
 ถือม้าวเทริดคำ

บรรจบแล้ว

๘๒๕. นางก็เสด็จยาดรย่าย
 ยาบ ๆ เหลือม
 ๘๒๖. เถิงโงทง
 นางก็นั่งแทบใกล้
 ๘๒๗. สองนางแพง
 เมื่อนั้น ชาวๆ หน้า
 ๘๒๘. มายายยัง
 เมื่อนั้น พาขวัญตั้ง
 ๘๒๙. แต่นั้น นักปราชญ์เจ้า
 มา ๆ เยอขวัญแจ่มเจ้า
 ๘๓๐. อย่าได้หลงพลอยพลัด
 มาเยอขวัญที่จอมหัวเจ้า
 ๘๓๑. เจ้าหากแพ้มื่นฮ้อย
 อย่าได้หลงหลอค่าง
 ๘๓๒. ให้เจ้ามาอยู่ห้อง
 อย่าได้เหาะระเหิรเล่น
 ๘๓๓. ให้เจ้าสุขอยู่ห้อง
 ให้เจ้าอยู่สวีสวีล้ำ
 ๘๓๔. ฮ้อยเอ็ดประเทศท้าว
 อย่าได้มีโทษต้อง
 ๘๓๕. ให้เจ้าสุขยิ่งล้ำ
 พอเมื่อพราหมณ์ถวายถ้อย
 ๘๓๖. ภูมีถ้อย
 บัดนี้ พ่อก็เวนเมืองให้
 ๘๓๗. กับทั้งพลไพร่พร้อม
 กับทั้งอัสสาม้า
 ๘๓๘. พ่อจักถวายแจ่มเจ้าแล้ว
 อันว่าช่างใหญ่ย้อย
 ๘๓๙. กับทั้งพลหลวงแสน
 เมื่อนั้น พ่อก็วางเมืองให้
 ๘๔๐. ผูกหมู่เสเนตพร้อม

ดาตีทุกสิ่ง

ลงห้องป่านาน
 สาวหลังตามหลัง พุ่นเยอ
 พ่อพระองค์อ้วนเจ้า
 ท้าวเทศจันทร์สมุทร
 เก่งกัณงามย้อย
 นักปราชญ์ปะโรหิต
 นั่งแถวถันอ้อม
 ยอพาเสียงพ่าง
 เลยเข้าเสียดขวัญ
 ท้าวเทศจันทร์สมุทร พ่อเอี้ย
 พรากเมืองไกลแก้ว
 ชนพลายสารกลางท่ง มาเยอ
 ทะลายค่านโคบคีน พ่อแล้ว
 ชนพลายรบต่อ เขาเนอ
 เทียมน้องผู้กลิ่นหอม พ่อเนอ
 ไปมาเที่ยวคั่ว สวีได้เดื่อ
 นำให้พ่อพระองค์ เถาะเนอ
 ยาวยีนแวนยั้ง จริงเนอ
 มาเต้าช้อยสิน พ่อเนอ
 โทษาพลไพร่ สวีได้เนอ
 ยีนมันหมื่นปี พ่อเนอ
 พร้อมกล่าวบรรจบ
 ผูกแขนสองเจ้า
 ทั้ทั้งนางแก้วเกศ
 วางให้นั่งเสวย พ่อแล้ว
 อาชะนัยตัวอาจ
 ทรงเล่นม่ายเมือง พ่อเอย
 ตัวอาจพีมัน
 โกร้ก็ถวยเจ้า
 สมการณ์ทุกเยื้อง
 ลาเจ้าพรากเมือง

เมื่อนั้น ท้าวก็เสด็จสู่ชั้น

๘๔๑. สองนางแพง

ยูท่างสองชมซ้อน

๘๔๒. หน้าต่อหน้า

ท้าวก็แยงอุปน้อง

๘๔๓. บุญมีสอง

คือสิ่งฮางเดียวเบา

๘๔๔. อันว่าโฉมอุป

ท้าวก็ฮักอุปน้อง

๘๔๕. บุญมีเหมือน

เมื่อนั้น ท้าวก็เชิญนายเฒ่า

๘๔๖. กับทั้งพ่อช่างเฒ่า

เฒ่าผู้บุญมีล้น

๘๔๗. เฒ่าก็สุขยิ่งล้น

นายก็สุขยิ่งล้น

๘๔๘. ท้าวก็ตกแต่งให้

ผาสาทนางหอม พุ่นเยอ

กล่อมผื่อแฝงไกล้

ซอนคอเอื้อมไหล่

ชมปลิ้นไปตะแคง

เสมอสิ่งกินนรี

เก็งกันเสมอแต่้ม

พิมพ์เดียวเหลาหล่อ ลงนั้น

หน้าสองเจ้าเก็งกัน

เสมอดั่งกินนรี

สิ่งลิกลื่นกินได้

มาทรงเสวยราช นำนั้น

มาพร้อมแต่งต่าง หั้นแหล้ว

คุณมีหลอมหล่อ วันนั้น

เสมอท้าวเก็งกัน หั้นแหล้ว

อันคุณแหมบอก วันนั้น

สาวใช้พรั้มวล แพ้แหล้ว

ตอนพระราชโอรสเกล้า ๆ ให้ท้าวกำพริ้วเสวยเมือง

๘๔๙. เมื่อนั้น นายก็บ่ทุกข์ยากไเฮ้

อันว่าแลงงายสัง

๘๕๐. เมื่อนั้น ท้าวก็สุขอยู่สร้าง

เขาก็นำของมา

๘๕๑. เขาก็ลือเดชท้าว

เขาก็ลือชटक

๘๕๒. ท้าวก็บ่ทุกข์ยากฮ้อน

ทอว่ายังเคื่องใจ

๘๕๓. บัดนี้ บาก็มีการใช้

กูก็มาอยู่ซ้ำ

๘๕๔. ท้าวก็คิดอ่าวไอ้

บาก็โทเรจิต

๘๕๕. เมื่อจักไลวงน้อง

กูก็จักคณิง

สักสิ่งอันไต้

ก็บ่เคื่องคำฮ้อน

เสวยราชตามครอง

ส่วยบาบุญกว้าง

ทุกที่เขาม

ทั่วดินแดนฟ้า

จักสิ่งการไต้

ก็แต่เมืองยมท้าว

พระยายมท้าวเทศ ภายพุ่น

เหิงไต้เมือง นี้แหล้ว

ไอ้อ่าวคากะสันต์ นั้นนอ

หวังเวนน้อง

เมื่อสู่เมืองหลัง ดั่งนี้

ปลืมนางน้อย

๘๕๖. บัดนี้ กู้ก็คิดใคร่ได้
 ราชาทก
 ๘๕๗. ท้าวก็คิดหากอัดม้าง
 ท้าวจึงปากกล่าวเว้า
 ๘๕๘. บัดนี้ พี่ก็มาพรากบ้าน
 ตั้งหากมีนนานเหิง
 ๘๕๙. บัดนี้ พี่ก็คิดเถิงห้อง
 นื่องนาถไ้
 ๘๖๐. พี่จักไปยามแก้ว
 จักว่าดีและฮ้าย
 ๘๖๑. พี่จักผลัดหมายไว้
 ครั้นว่าม่มท่อนั้น
 ๘๖๒. อันว่าบุญหลายไ้
 ข้อยจักขอยู่ห้อง
 ๘๖๓. เมื่อนั้น นางก็ปากบได้
 นางก็คินใจคิด
 ๘๖๔. บัดนี้ ข้อยก็หวังดีไ้
 เจ้าสั่งมาคิดห่างฮ้าง
 ๘๖๕. ข้าจักแขวนคอห้อย
 แม่นว่าอดอยู่ไ้
 ๘๖๖. จักว่าเป็นคนถ้ำ
 จักว่าเป็นฝุ่นหญ้า
 ๘๖๗. ข้าจักไปนำเจ้า
 แม่นว่าทุกขยากไ้
 ๘๖๘. ค่อมว่าแล้ว
 สองแจ่มเจ้า
 ๘๖๙. เมื่อนั้น ฝูงหมู่ไทยพาดซ้อง
 เสียงน้นเนือง
 ๘๗๐. สองกลุ่มมกลิ้ง
 รัตรีสอง
 ๘๗๑. คับคาค้าย
 แสงฟุ้งพัน

โดยตั้งปรารภนา
 แต่งปูนปันให้
 คินใจหลายเล่า เลิงน้น
 นำน้องยอดหอม
 เหนินห่างเจียรระกาล เจ้าเอี้ย
 ไปวางเมืองบ้าน
 เมืองหลังบ้านเก่า ภายพุน
 แพงสร้างอยู่ดี
 สายใจตนแม่ ภายพุน
 อันใดแท้ก็บเห็น เจ้าเอี้ย
 เจ็ดปีเป็นเขต
 เมื่อนั้นก็ช่างอวน เถาะเนอ
 คินมาในเขต เมื่อไ้
 นำน้องฮ่วมสถาน เถาะเนอ
 แค้นคังในอก อยู่น้น
 ชู่ทางทรวงม้าง
 องค์อวนเฮียงฮ่วม สันนี้
 ฮามน้องพรากไกล นี้ไ้
 ไปนำแวนประเสริฐ ติตาย
 เมื่อนั้นก็สิ่งไ้ บสู
 องค์อวนเถิงขบ มาน้น
 ดินน้นก็บเห็น เจ้าเอี้ย
 เป็นตายให้เห็นที่ ภายพุน
 เมื่อนั้นก็บแห่ง เจ้าเอี้ย
 สุริโยค้อยคำ
 เสวยแล้วเข้าสู่หอ
 ติเสบสวนไล แลเยอ
 กลุ่มมกันสองเจ้า
 กลิ้งกลุ่มมกันกลับ
 เที่ยงคินเถิงค้าย
 เถิงยามแล้วฮุ้ง
 พะโยมฟ้าฮุ้งจวน

๘๗๒. เมื่อนั้น โฉมเฉลาท้าว
สาวกียอยื่นน้ำ

๘๗๓. แต่นั้น นายคร้าวพร้อม
สองแจ่มเจ้า

๘๗๔. เมื่อนั้น โฉมเฉลาท้าว
พี่จ๊กเมื่อขาบไหว้

๘๗๕. หลอนว่าพระโผดให้
พี่จ๊กเอาแจ่มเจ้า

๘๗๖. ครั้นว่าพระบ่ขาดให้
พี่จ๊กเดินดุ้งตื่น

๘๗๗. พอเมื่อท้าวกล่าวแล้ว
ถึงโธงทองพ่อ

๘๗๘. บัดนี้ บุญหลายได้
ข้อยก็เคืองใจคิด

๘๗๙. ข้อยก็เดินมาได้
อันว่านานและช้า

๘๘๐. อันว่าฝูงพี่น้อง
จักว่าเป็นตายสัง

๘๘๑. บัดนี้ ขอแก่งอมหัวเจ้า
ข้าจักเดินดุ้งตื่น

๘๘๒. ข้าจักไปเถิงแล้ว
อันว่าดีและฮ้าย

๘๘๓. อันว่ากษัตริ์น้อย
ข้าก็ขอฝากไว้

๘๘๔. ข้าก็ผลัดหมายไว้
ครั้นว่าม้มท่อนั้น

๘๘๕. อันว่าบุญหลายได้
บุญเจ้าหุ้ม

๘๘๖. เมื่อนั้น พระยาหลวงเจ้า
เจ้าสั่งมาฟ้าว่วนตื่น

๘๘๗. พ่อก็หวังสีได้
พลก็อหวัง

ทั้งนางเลยตื่น
โล่ล้างส่วยศรี

พางายเฮียงฟ่าง
เสวยแล้วอยู่สบาย

จางนางอ้อยอิน
ขอเจ้าต่วนนำ ก่อนเนอ

อวนประสงค์แสนยิ่ง จริงตาย
ไปพร้อมก็บ่สิ้น แลนา

อวนสิขอกะยिनยาก
เดียวข้อยเที่ยวไป ก่อนแล้ว

ท้าวเล่าเลยไป
พระองค์ทูลไหว้

เสวยราชกินเมือง พ่อเอี้ย
หุงหลังเหลือแม้ง

สามปีปลายถึงขวบ มา
ก็มาได้นั่งเสวย เจ้าเอี้ย

ป้าปู่ลุงอว ก็ดี
ก็บ่เห็นนานช้า

กษัตริ์โผด
ไกลพื้นบาทคำ พ่อเอี้ย

สิคืนมาเสวยราช พ่อเอี้ย
เมื่อน้ำก็ให้เห็น พ่อเอี้ย

นางหอมลูกพระราช อวนนี้
นำให้พ่อพระองค์ เถาะเนอ

เจ็ดปีเป็นเขต
เมื่อน้ำก็ช่างอวน เถาะเนอ

คืนมาในเขต
กวมเกล้าหากสิเห็น เจ้าเอี้ย

คณิงใจตกป่า
ไปหน้าสิ่งใต้ พ่อเต้

เสวยราชแทนเมือง พ่อเต้
เพ็งบุญจอมเจ้า

๘๘๘. พ่อจ๊กให้พลพร้อม
นำส่งเจ้า
๘๘๙. เมื่อนั้น โคมฉายาทำ
อันว่าข้างและม้า
๘๙๐. อันนี้บ่แมน่ทางต่อเท้า
ข้าก็เดินทางมา
๘๙๑. อันว่าพลและข้าง
อันว่ากลายแดนเมือง
๘๙๒. ท่อแต่คนเดียวตัว
จั่งสิถึงเขตไว้
๘๙๓. เมื่อนั้น องค์กรษัตริย์ให้
เจ้าก็คิดที่ผู้แห่งเหง้า
๘๙๔. อันว่ากษัตริย์น้อย
ท้าวจ๊กเอล่วงล้ำ
๘๙๕. หรือว่าจ๊กโลนางไว้
หรือจ๊กเอาแผ่นผ้า
๘๙๖. เมื่อนั้น จันทรสมุทรท้าว
ก็เพื่อพระโผดให้
๘๙๗. ท้าวก็ยื่นฝากง้าว
ไว้เชื่อนแข็งเมืองพระ
๘๙๘. เมื่อนั้น ท้าวสั่งง้าว
ดาวกลางแข็ง
๘๙๙. ค่อยอยู่ดีเยอสัมพันธ์แก้ว
เจ้าจ้งแข็งเชื่อนห้อง
๙๐๐. ข้อยจ๊กเมื่อถึงห้อง
อันว่าดีและฮ้าย
๙๐๑. เมื่อนั้น นางหอมน้อย
นางก็ทูลราชา
๙๐๒. นางก็ทูลลาไหว้
ทั้งแม่เจ้า
๙๐๓. บัดนี้ ข้อยจ๊กนำบาท้าว
ขอแก่พ่อแม่เจ้า

พลายแสนเสเนต
ถึงเท้าฮอดเมือง พ่อเนอ
จันทรสมุทรกลอยกล่าว
พลนั้นกับถึง พ่อเอี้ย
ถึงฮอดดินเพียง พ่อเอี้ย
ชียนต์ยานแก้ว
ถึงแต่เขตแดนเมือง พ่อเอี้ย
ก็บ่หวังไปได้
ผีปองลอดช่อง ไปนั้น
ยนต์แก้วที่ประสงค์ เจ้าเอี้ย
คณิงใจหุยหุ่
บาท้าวสิพรากเมือง พ่อเต
นางหอมลูกอ่อน เหา
ไปได้ก็ตั้งได้ พ่อเต
ไกลตีนลูกพระราช เหา
นำได้กับชิน ลูกเอี้ย
ใจดีชมชื่น
นางแก้วตัววนนำ แลนา
ดาวอาดกลางแข็ง
สิต้าวมาเนอเจ้า
ดวงอาจสัมพันธ์
ก็แต่อินทร์ปลงให้
ดาวแข็งดวงอาจ ภูเอี้ย
เมืองนี้อย่าไล แต่เนอ
เมืองพระยาหลวงบ้านเก่า ภายพุน
เมื่อน้ำสิต้าวมา หั้นแหล้ว
เมื่อที่พระบิดา
พ่อพระองค์อวนเจ้า
จอมหัวองค์พ่อ
จอมให้คู่ชูคน
จอมศรีภูวนาถ ภายพุน
จอมให้ค่อยอยู่ดี แต่เนอ

๙๐๔. ข้าจักพลัดพรากบ้าน
 ขอย่ามิโยภภัย
 ๙๐๕. เมื่อนั้น พ่อก็ยาว ๆ น้ำ
 มือพายพด
 ๙๐๖. ก็เพื่อนางหอมน้อย
 พระก็คึดบ่แล้ว
 ๙๐๗. แต่นั้น พ่อก็แข็งใจเยื่อน
 เจ้าจงไปให้ได้ก่งท้าว
 ๙๐๘. พอเมื่อพ่อสั่งแล้ว
 เถิงโธงทอง
 ๙๐๙. เมื่อนั้น เจ้าก็เดินบอกให้
 สู้ก็เตาดาทก
 ๙๑๐. กูจักไปส่งท้าว
 เถิงที่แดนด่านแล้ว
 ๙๑๑. เมื่อนั้น ครั้น ๆ ก้อง
 เขาก็เตาดาทก
 ๙๑๒. ตัวหนึ่งนั้น
 มั่นก็ยอแยงยก
 ๙๑๓. ตัวหนึ่งนั้น
 มั่นก็ไปยื่นเฮียง
 ๙๑๔. เมื่อนั้น โฉมเฉลาท้าว
 สองก็เอิ้นสั่งห้อง
 ๙๑๕. ค่อยอยู่ดีเยอโธงหลวงห้อง
 ข้อยจักปะไปไว้
 ๙๑๖. ค่อยอยู่ดีเยอสาวสนมน้อย
 พี่จักไกลพรากเจ้า
 ๙๑๗. ค่อยอยู่ดีเอนาย่าเฒ่า
 กับทั้งพ่อช่างเฒ่า
 ๙๑๘. ข้อยจักไกลจากเจ้า
 ข้อยก็มานานปะ
 ๙๑๙. พอเมื่อท้าวสั่งแล้ว
 บากก็ทรงพลายสาร

ไปต่างเมืองไกล พ่อเอี้ย
 สั่งเบียดเบียนนำต้อง
 ตาหลังไหลตก
 ฟาดเสียตายตู้
 ไปไกลประเทศต่าง
 นำแก้วยอดหอม หั้นแหล้ว
 คำดีเว้าสั่ง
 เมืองพุนฮีบมา พ่อเนอ
 ลูกเล็กกลาง
 แห่งตนดาห้าง
 เสนาขุนหมื่น
 แต่งพลายวันนี้
 ทั้งนางลูกอ่อน กูนี้
 กูนี้จั่งลิคีน
 ผุ่งหมู่เสนา
 แต่งพังพลายห้าง
 ช้างอาจคำแพง
 แทบเกยเฮียงถ้ำ
 ช้างอาจสังโค
 แทบเกยบาท้าว
 ทั้งนางงถ่าว
 โธงกว้างที่สถาน
 เตียงทองที่เคยอยู่ กูเอี้ย
 ไกลเจ้าพรากเมือง พี่แหล้ว
 นางฮามเอื้อมอุ่น อี้เฮียมเอี้ย
 วันนี้ค่อยอยู่ดี พี่เนอ
 คุณเหลือหลายมาก ข้อยเอี้ย
 คุณล้ำโลกสื่อ
 เหิงห่างเจียรระกาล พ่อเอี้ย
 ไปวางเมืองบ้าน
 ทุกสิ่งบรรบวน
 ชื่อกระจิงโกแก้ว

๙๒๐. เมื่อนั้น นางทอมน้อย

สองแจ่มเจ้า

๙๒๑. ครั้น ๆ ก้อง

เสิน ๆ พลาย

๙๒๒. ซวด ๆ ซ้ำ

ไบศรีคำ

๙๒๓. ทม ๆ พร้อม

เขาก็แหนแห่เจ้า

๙๒๔. เมื่อนั้น ยืด ๆ ย้าย

เสิน ๆ กลาย

๙๒๕. เขาก็ไปส่งเจ้า

ทั้งหญิงชาย

๙๒๖. สาวก็ต่อแยะเล่น

เขาก็แหนแห่เจ้า

๙๒๗. หลั่งลื่น ๆ

ทม ๆ แहन

๙๒๘. พอเมื่อหลายวันได้

ถึงที่แดนด่านเจ้า

๙๒๙. โฉมเฉลาท้าว

กับทั้งนางยอดแก้ว

๙๓๐. ผูกหมู่พลหลวงเจ้า

เขาก็เขาจอดยั้ง

๙๓๑. เมื่อนั้น จันทรสมุทรไหว

ทั้งองค์แพง

๙๓๒. บัดนี้ มาถึงห้อง

กลายแต่นี้

๙๓๓. มีทั้งทางยากฮ้าย

ต่อแต่สองนางแพง

๙๓๔. เชิญพ่อคืนสู่ห้อง

ข้าจักไปตามบุญ

๙๓๕. หลอนว่าบุญหลายได้

บุญเจ้าหุ้ม

ทรงพลายซ้อนฮ่วม

ทรงช้างฮ่วมกัน

เสียงเสพนั่นเนื่อง พุ่นเยอ

แกว่งกระดิ่งดังก้อง

ซ้ำอย่างเสิน ๆ พุ่นเยอ

ชายแขวนคอม้า

พลหลายเหลือแหล่

จอมไต้ออกห่างเมือง

ช้างใหญ่พลายสาร พุ่นเยอ

ออกเมืองยวงย้าย

ท้าวเทศจันทรสมุทร

บ่าวสาวไปพร้อม

นำชายสวดยเสียด

ไปม้มตัวคืน

พลใหญ่พระยาเมือง พุ่นเยอ

แห่บาบุญกว้าง

หลายคืนถึงเขต

บาท้าวจอดเขา

ลงพลายเขาจอด

ลงพร้อมพรา่บา

โฉมเฉลาขุนหมื่น

นำท้าวชูคน

ทูลพ่อพระบิดา

ยอดหอมทูลไหว

แดนเมืองเขาจอด

เมื่อน้ำก็อย่าไป พ่อเอี้ย

เหวดตาตผาชัน พ่อเอี้ย

ลิดุงเดินไปหน้า

เสวยราชแทนเมือง เถาะเนอ

หากลิเห็นเมื่อน้ำ

คืนมาเสวยราช นำนั้น

กวมเกล้าหากลิเห็น พ่อเอี้ย

๙๓๖. พอเมื่อสองสิ่งแล้ว	องค์พ่อเลยเสด็จ
พระยากี่ทรงพลายสาร	ตัวคืนเมื่อบ้าน
๙๓๗. เมื่อนั้น ยาบ ๆ ย้าย	ช้างใหญ่พระยาเมือง พุนเอย
เสิน ๆ เถิง	ฮอดเมืองพระยาเจ้า
๙๓๘. เมื่อนั้น ช้างใหญ่ย้าย	ซั๊กแทบเฮียงเกย
ภูธรเลยเสด็จ	สู่หอโองกว้าง
ตอนท้าวจันทรสมุทรพานางหอมกลับถิ่นเดิม	
๙๓๙. เมื่อนั้น ผุ่งหมู่เสนาเจ้า	แสนพระยาขุนหมื่น
เขากี่เมื่อเฝ้าเจ้า	จอมไ้ท้อเนกนอง
๙๔๐. พระปมโศกเศร้า	สักสิ่งการไ้
ยุสบายชม	อเนกนองรื้อน้อย
๙๔๑. บัดนี้ จักกล่าวเถิงจันทรสมุทรท้าว	ทั้งนางนงถ้าว ก่อนแล้ว
ท้าวท้าวแจ่มเจ้า	นางน้อยเที่ยวไป
๙๔๒. ท้าวท้าวพานางข้าม	ศิรีฮาวเถื่อน
หลายพรำมือ	แต่พาน้องคุ่งเดิน
๙๔๓. มือสี่บมือ	แล้วคำราตรี
สองก็พากันเดิน	บ่เซายามเช้า
๙๔๔. วอย ๆ เข้า	ดงเลาหลายเล่า พุนเอย
เถิงเมื่อวันคำค้อย	พาน้องพักนอน
๙๔๕. คอน ๆ คำ	แพงขวัญเอื้อมอุ่น
ผ้าห่มเนื้อ	โสมน้อยห่มนอน
๙๔๖. พอเมื่อเด็ก ๆ ค่อน	อรชรเถิงเที่ยง
เหมื่อยหยาดย่อย	ฮำไม้กิ่งใบ
๙๔๗. เมื่อนั้น นางก็คอน ๆ คำ	คณิงหลังหุยหุ่
นางก็คิดฮอดผู้ที่เหง้า	ทันตันแห่งตน แลนอ
๙๔๘. บัดนี้ ภูก็มาพรากบ้าน	เหิงห่างไกลตื่น แลนอ
ท้อแต่ตนเดียวภู	คุ่งเดินนำท้าว
๙๔๙. บัดนี้ ภูจักไกลตื่นเจ้า	วงศาป่าแม่ ภูนอ
ภูก็เข้าไปไม้	นำท้าวผู้เดียว แลนอ
๙๕๐. โอนอ เสียดายศรีสถานห้อง	โองขาวหลังใหญ่ ภูเต้
บัดนี้ ข้อยจักไกลแจ่มเจ้า	เนาค่างแค้ไพร แลนอ
๙๕๑. อันว่านางหอมให้ค	นิงหลังหุยหุ่

น้ำตาไหลหลังย่อย

๙๕๒. เมื่อนั้น โคมฉลาท้าว

บาบ่าวท้าว

๙๕๓. เจ้าส่งมายมมะนาให้

เจ้าอย่าได้คิดโศกเศร้า

๙๕๔. พี่จักพาอวนเข้า

เขาก็จักชักจูงขึ้น

๙๕๕. เขาจักพากันขึ้น

อันว่านานและช้า

๙๕๖. ท้าวก็กปากจ้อย ๆ

สองชมสอง

๙๕๗. เมื่อนั้น นางหอมน้อย

นางจึงปากกล่าวदान

๙๕๘. พอเมื่อสองกล่าวแล้ว

ถึงเมื่อล้าตุตตั้ง

๙๕๙. คับคาค้าย

ท้าวก็ลูกส่วยหน้า

๙๖๐. สองก็กินงายแล้ว

ท้าวก็ตักแต่งห้าง

๙๖๑. วอย ๆ เข้า

ถึงเถื่อนกว้าง

๙๖๒. มีหิ้งยุงยางพร้อม

มีหิ้งไม้ใหญ่พร้อม

๙๖๓. สรรพสันไม้

ต้นต่อต้น

๙๖๔. มีหิ้งไฟเพ็องพร้อม

มีหิ้งผุฝางยศ

๙๖๕. นอนาวสั้ม

ดาวตาดพร้อม

๙๖๖. เมื่อนั้น นางหอมน้อยค

นับแต่มาพรากบ้าน

๙๖๗. อันว่าสรรพสันพร้อม

อำแก้มย่าววม

บาคานโคมลูป

ออยแก้วเมื่อคืน

ในใจย่อยย่ง นางเอี้ย

อันได้แท้พอโย พี่เนอ

ยนต์ทองแขวนอู่ อวนเอี้ย

เฮาขึ้นอยู่สบาย

เมื่อเทิงถึงที่ ภายพุ่น

สิพาน้องต่าวคีน ดอกนา

อ้อยอินน่านาง

กล่อมนอนชมซ้อน

ใจดีน้อยหนึ่ง

นำท้าวขึ้นชม

เล่นนอนสงัดอยู่

เงาซ่ายไก่อชั้น

ถึงยามแล้วฮุ่ง

หิ้งน้องลวดงาย

ดาตีตักแต่ง

พาน้องคว่นไป

ดงไฮกลายเขต พุ่นเยอ

ดงไม้เอนกนง

แกมกอเอี้ยไร่ ก็มี

ยางดัวเเนกล่า

ในดงหลายสิ่ง

ป่าไปสืบไป

ลูกหมากแกวดก ก็มี

ดอกขามกะยาค้อ

ในดงหมากเว่อ ก็มี

ลำดัวเเนกมี

นิงใจเห็นหลาก

เห็นถ้วนซู่อัน แท้นอ

มวลมีทุกสิ่ง แท้นอ

เหมือนตั้งคนปลุกไว้

๙๖๘. เมื่อนั้น ท้าวก็พานางข้าม
หลายพ่ามมือ

๙๖๙. ท้าวก็พานางตื่น
ท้าวก็หลงป่าไม้

๙๗๐. คิดว่าตนไปหน้า
ทางเก่านั้น

๙๗๑. ท้าวก็วนเวียนอ้อม
ก็บ่สู้ที่ห้อง

๙๗๒. หลงทางเมื่อเมืองเค้า
อันว่าทางต่อเท้า

๙๗๓. เมื่อนั้น จันทรสมุทรท้าว
ท้าวก็พาอ่อนน้อย

๙๗๔. โอนอหวังดีได้
พีกี่หลงแห่งห้อง

๙๗๕. โอนอ พีกี่หลงยนต์แก้ว
อันว่าทางต่อเท้า

๙๗๖. พอเมื่อท้าวจ่มแล้ว
สองนางแพง

๙๗๗. โอนอ ยนต์อยู่แก้ว
ข้อยก็หลงพลอยพลัด

๙๗๘. ท้าวก็พานางอ้อม
คิดว่าตนสีไปหน้าแล้ว

๙๗๙. ท้าวก็พานางอ้อม
ผู้เฝ้าหน้า

๙๘๐. นางก็แคนทางฮ้าย
ตื่นแจ่มเจ้า

๙๘๑. สองก็หักฟดไม้
นางก็แคนทางหิว

๙๘๒. คิดแต่ตนสิตายฮ้าย
อันว่าข้าวและน้ำ

๙๘๓. เมื่อนั้น ท้าวก็พิษฐานตั้ง

มีพร้อมชู้อัน แท้นอ

ศิรีหลายหลั่น

บาท้าวก็เล่าหลง

ในดงพงใหญ่

บ่เห็นแก้วอุยนต์

ผัดคืนมาของเก่า

เวียนอ้อมเพื่อสอง

ไปมาเขาจอด

ยนต์แก้วอยู่ที่ใด แลนอ

สิเดินมาทางเก่า

สีไปหน้าก็เล่าหลง

คณิงใจจงมาก

นางแก้วชอบเลิง

พามากกลางป่า นางเอี้ย

ยนต์แก้วก็บ่เห็น แท้นอ

ทางใต้บ่สู้ที่ นางเอี้ย

อวนอ้ายก็บ่เห็น แท้นอ

ท้าวแนบชมนาง

กอดคอกันให้

เชือกหย่อนสายทอง ภูเอี้ย

ก็บ่เห็นนอนค้ำ

เวียนมาของเก่า

ผัดเวียนอ้อมชอบเลิง นี่เต้

เวียน ๆ แล้วคำ

พาน้องพักนอน หั้นแห้ว

บ่เคยเดินหิวหอด

นางน้อยแตกโพง แลนา

แล้วเล่าปุนอน

ทอดนอนเสียงท้าว

เดินดงหลงป่า สันนี้

สองเจ้าบ่อยากกิน

ภาวนาแก้วก่อ

คิดต่อสร้าง
 ๙๘๔. บากี่น้อมเทศท้าว
 เทพาหลาย
 ๙๘๕. อันหนึ่งธรณีเจ้า
 ขอให้ผายโผดข้อย
 ๙๘๖. อันหนึ่งขอให้อินตาเจ้า
 ขอให้ชูข้อยซ้ำ
 ๙๘๗. พอเมื่อพิชฐานแล้ว
 บาแนบนิ้ว
 ๙๘๘. เมื่อนั้น ก็จึ่งฮ้อนที่นั่งเจ้า
 อินทร์จึ่งตรัสสองเยี่ยม
 ๙๘๙. ท้าวนี้ผู้ประเสริฐแท้
 ก็จึ่งพามิ่งแก้ว
 ๙๙๐. แม่นว่าได้แก่นแก้ว
 อันว่าของมุงคุณ
 ๙๙๑. อันว่าสัมมะขันจ้าว
 บากี่โลวางปะ
 ๙๙๒. บัดนี้ ท้าวก็ได้แก่นแก้ว
 เมื่อบ่ผายคำทุกข์
 ๙๙๓. ท้าวจักเมื่อถึงห้อง
 พระยาจักฆ่าท่อนท้าว
 ๙๙๔. บัดนี้ เสาจักบันดลให้
 ครั้นว่าหายโศกแล้ว
 ๙๙๕. เมื่อนั้น อินทร์ก็บันดลจิตให้
 เถึงเมื่อยามรุ่งเช้า
 ๙๙๖. แต่นั้น นางก็เจ็บตีนฮ้าย
 ศรีแจ่มเจ้า
 ๙๙๗. เหมิดที่เจ็ย ๆ แล้ว
 เหมิดที่เฟื่อแขนเขา
 ๙๙๘. เมื่อนั้น นางก็ยมมะนาให้
 น้ำตาไหลหลังย้อย
 ๙๙๙. เมื่อนั้น อินทร์จึ่งทำฤทธิแม้ง

บุญน้อมยอดคุณ
 ทั้งแปดอธิษฐาน
 ถือนอดอยดงไม้
 ตนถือนสารโลก ก็ดี
 เห็นแก้วอุยนต์ แต่เนอ
 ภายสวรรคค์ผายโผด
 ให้เห็นแก้วอุยนต์ แต่ถ้อน
 เลยนอนส่งด้อย
 นอนซ้อนอุ่นทรวง
 อินตาตนประเสริฐ
 เห็นท้าวชูอัน
 วางเสียปะไป มานอ
 มาแล้วก็เล่าหลง แท้นอ
 แล้วเล่าลิมดาว แท้นอ
 แห่งตนวางไว้
 รักษาชาติชีวี
 ก็บ่เอาหน้าท้าว
 นางเกศไกรสร แลนอ
 แบ่งสองฮามฮ้าง
 พระยายมเทวราช ภายพุ้น
 เอาแก้วมิ่งเม็ย แลนอ
 สองเขาพลัดคู่ กั้นนั้น
 เมื่อหน้าให้พบกัน เถาะนอ
 ในใจทุกสิ่ง
 พาน้องเที่ยวไป
 ทางหินหนามหน่อ
 บาท้าวเจ็ยเอา
 แล้วเล่าเฟื่อแขน
 ผัดเล่าโจมอวนอุ้ม
 น้ำตาไหลฮาดบ่า
 ฮ้ำท้าวเฟื่อตพาย
 เป็นแลนโตใหญ่

ปบผ่านหน้า

๑๐๐๐. แลนก็ปบแลนฟ้าว

สองนงแพง

๑๐๐๑. เป็นทางเท้า

เหมือนตั่งเทียวชูมือ

๑๐๐๒. เมื่อนั้น ท้าวก็เจียเอาน้อง

วอย ๆ เถิง

๑๐๐๓. พอเมื่อบาเถิงแล้ว

ศรีแจ่มเจ้า

๑๐๐๔. บัดนี้ เขาก็มาเห็นแก้ว

เขาก็จอดอยู่ยั้ง

๑๐๐๕. เมื่อนั้น สองก็เขาจอดยั้ง

ท้าวบ่ช้า

๑๐๐๖. ท้าวก็ลาพรากไหว

เมื่อจักขึ้นขี่ห้อง

๑๐๐๗. กับทั้งภูมิจานพร้อม

ข้าจักลาพรากเจ้า

๑๐๐๘. พอเมื่อท้าวสั่งแล้ว

ศรีแจ่มเจ้า

๑๐๐๙. เมื่อนั้น ผืนแผ่นดิน

กับทั้งแหวนลูกแก้ว

๑๐๑๐. นางก็มะเนมะนาฟ้าว

ศรีแจ่มเจ้า

๑๐๑๑. ท้าวก็ลงเอาผ้า

ข้อยก็จับฮีบฟ้าว

๑๐๑๒. เมื่อนั้น ท้าวก็มะเนมะนาฟ้าว

เขาก็ชักจ่องขึ้น

๑๐๑๓. แต่่นั้น ท้าวก็เงยเจิกขึ้น

ท้าวก็กวัดไกวเอิ้น

๑๐๑๔. ยนต์ก็วอย ๆ ขึ้น

ท้าวก็เหลียวเหลือดเยียม

๑๐๑๕. นางก็ออก ๆ ให้

บาท้าวเหลือดเห็น

ไปก่อนเป็นทาง

ไต่ตามนำกัน

เถิงยนต์เชือกอยู่ ภายพุ้น

ทางเกลี้ยงฮาบเพียง

ตามไต่ทางแลน

เชือกยนต์ยานแก้ว

เห็นยนต์ชมชื่น

พาน้องพักเซา

ยนต์ทองเชือกอยู่ เฮาแล้ว

แสงได้จ้งค้อยไป เถาะนอ

มีแสงหายเหน้อย

เลยแก้วเชือกยนต์

เทพาเจ้าที่

ยนต์แก้วตำเมื่อ ก่อนเนอ

ธรมีเจ้าที่ ก็ดีถ้อน

เมื่อนาค้อยอยู่ดี แต่เนอ

โจนนางขึ้นอยู่

ทะยานขึ้นเมื่อลุน

สะไบนางเลยปลิวหล่น

นางน้อยขอตสะไบ

คว้นาบพันถัก

บาท้าวฮีบลง

ทั้งแหวนข้อยก่อน ท้าวเอี้ย

บ่พันได้หลดลง ท้าวเอี้ย

โตนลงเฮวฮีบ

ดิ่งขึ้นก่อนบา

คว้นาบพันถัก

ทะยานขึ้นบ่พัน

เมื่อเทิงบ่หยุดหย่อน

คอยน้องชัวตา

หาบาวีวอน

นางก็กลิ้งเกลื่อนให้

๑๐๑๖. เมื่อจักโตนลงไป

เพราะว่าเพียงปลายไม้

๑๐๑๗. เห็นแต่ควันหมอกแก้ว

ตั้งหากวอย ๆ ไกล

๑๐๑๘. บ่อาจคำนวณได้

เขาก็ซึกลากที่น

๑๐๑๙. เมื่อนั้น เขาก็โถมอยู่แก้ว

เขาก็เห็นนางหอม

๑๐๒๐. เขาก็ยอมือไหว้

เขาก็ซ้องซ่อไหว้

๑๐๒๑. เขาก็เห็นอุปเจ้า

คือตั้งกินรีลง

๑๐๒๒. เมื่อนั้น เขาก็แหนแห่เจ้า

เถิงโสงทอง

๑๐๒๓. พระก็เอนางขึ้น

ตกพวกพร้อม

๑๐๒๔. พระยาก็เห็นอุปเจ้า

ยินเพิงใจ

๑๐๒๕. แต่ว่าคิงนางฮ้อน

พระยาบ่เข้าไถ่

๑๐๒๖. ยศบ่สมกษัตริย์แก้ว

คิงจั่งฮ้อน

กุมแก้วอุยนต์

แมนส่วนมรณาเมี้ยน

เหลียวลงหัวใจสั้น

กุมมิตบังบด

ฮอดฮูลวงถ้ำ

เพราะทางไกลยาวยั้ง

เลยขึ้นฮอดเทิง

ขึ้นฝั่งดินเพียง

เยือกกลัวเกรงย่าน

นางหอมซ้องซ่อ

นางน้อยชูคน

น้อยนาถนางหอม

แต่เมืองสวรรคฟ้า

น้อยนาถนางหอม

พระยอดเมืองยมเจ้า

เมื่อเทิงผาสาท

แหนเจ้าลุ่นเทิง

น้อยนาถนางหอม

ถึกทรงพระองค์เจ้า

เสมอไพลนลวบ

พระนางได้ทอใย

นางหอมนงถ่าว

พระยาเจ้าฟ่างไกล

ตอนนางเกศโกสรวเข้าเฝ้าพระยายมราช

๑๐๒๗. เมื่อนั้น นางก็บ่ปากด้าน

นางก็คินใจคิด

๑๐๒๘. บัดนี้ กูก็มาพรากบ้าน

กูก็วอย ๆ ตก

๑๐๒๙. ขอให้บุญชูท้าว

อย่าให้โคลคลาดแคล้ว

๑๐๓๐. อันหนึ่ง บุญน้องสร้าง

จาดอนำไผ

อ่าวกระสันต์ทรงม้าง

ไกลคือกองค้อวน แลนอ

ต่างเมืองไกลท้าว

นำนมมาส่ง อวนเนอ

ฮามท้าวอยู่ไกล เถาะนอ

แสนชาตินำมา ก็ดี

ขอให้ชูปาคาน

๑๐๓๑. นางบคิดใคร่ได้

น้องหากจักอดอยู่ถ้า

๑๐๓๒. นางหอมให้

ก็บมีผู้ผู้

๑๐๓๓. บัดนี้ จักกล่าวถึงนายย่าเฒ่า

นายก็คิดว่าหลานกำพริ้า

๑๐๓๔. นายก็ฐู่ข้าวแต่นางหอมน้อย

อันว่าหลานกำพริ้า

๑๐๓๕. เมื่อนั้น นายก็เมื่อทูลไหว

อันว่าหลานกำพริ้า

๑๐๓๖. บัดนี้ ข้อยเฒ่าทูลบาทพื่น

ยังฐู่ข้าว

๑๐๓๗. เมื่อนั้น พระยาหลวงเจ้า

อันว่าหลานแจ่มเจ้า

๑๐๓๘. ท้าวก็ทรงอยู่สร้าง

บาก็นำพลแพน

๑๐๓๙. ท้าวก็มาถึงห้อง

ท้าวก็ส่งแต่ศรีแจ่มเจ้า

๑๐๔๐. ท้าวก็คืนเมื่อเสวยห้อง

นายอย่าทุกข์ยากฮ้อน

๑๐๔๑. เมื่อนั้น นายก็ฐู่ข้าวท้าว

ถึงเคหัง

๑๐๔๒. โอนอ หลานเดียน้อย

หลานจักไปแต่งสร้าง

๑๐๔๓. โอนอ อดพอมาเห็นหน้าดอมแม

หลานสั่งมาปะไปเฒ่า

๑๐๔๔. โอนอ แสนว่าได้แต่งสร้าง

อดพอคืนมาหา

๑๐๔๕. นายก็ย่าว ๆ ให้

นางหากมาฮอดแล้ว

๑๐๔๖. บัดนี้ จักกล่าวถึงจันทร์สมุทร

ส่งถึงนางน้อย

หมุทลเห็นใหม่ สี่ไต้้นั้น

ผองเท่าชั่วชีวัง ท้าวเอี้ย

ในขณะนอน อ้อยอิน

นางน้อยเยื้องไต้ หั้นแหล้ว

บ่เห็นหลานชอดข้าว มานอ

กุนี่สิ่งไต้ นี้ไต้

มาเดี่ยวพรากคู่ มานอ

กุนี่ก็บ่เห็น แท้นอ

ราชาองค์ยิ่ง

นายนี้ก็บ่มา พระเอี้ย

พระราชจอมหัว

หลานรือตั้งไต้ เต้เจ้า

หลวงพรางตัวะถ่าย

นายนั้นก็บ่มา ว่าตาย

เสวยราชแทนเมือง ว่าตาย

ส่งบามาแท้

ยนต์ทองแขวนอู่

นางน้อยผู้เดียว ว่าตาย

เมืองนางของเก่า ภายพุ่น

นำท้าวอยู่สบาย ว่าเนอ

กัมขาบลาลง

แห่งตนคนิงท้าว

อีนายไปจมจุ่ม เสียเนอ

เมืองบ้านก็ตั้งไต้ นี้ไต้

เอานายไปอยู่

เอาไว้ผู้เดียว นี้ไต้

เสวยราชเป็นพระยา ก็ดีแม

ก็จั้งไปเยอเจ้า

นำหลานย้อยยัง พุดโทเนอ

บาท้าวก็บ่มา แม่เต้

ค้ำงอยู่ในไพร ก่อนแหล้ว

ท้าว
 บาก็โทเรใจ
 ๑๐๔๗. บาก็โทเรให้
 ท้าวก้เอามือกั้งฟ้า
 ๑๐๔๘. โอนอ เวรไต้่นอ
 กุจักตายอยู่ค่าง
 ๑๐๔๙. โอนอ เหลืออี่พีโจมเจ็ยอ้อม
 บัดนี้ จอมแพงไกล
 ๑๐๕๐. โอนอ เหลืออี่พีพาอวนข้าม
 เถิงที่ฮ้าย
 ๑๐๕๑. โอนอ เหลืออี่พีพายซอนเข้า
 มันทากม้มที่ฮ้าย
 ๑๐๕๒. พีก็เผยแพร่คุม
 นื่องหากลับโชติช้อย
 ๑๐๕๓. โอนอ คืดเมื่อทรงเสวยสร้าง
 บุพพิตาตั้ง
 ๑๐๕๔. โอนอ คืดเมื่อระงมแคนไค้
 ระเบำดิ่งต้อง
 ๑๐๕๕. โอนอ พีก็คืดเถิงห้อง
 พีจึงน้อมเหนี่ยวเจ้า
 ๑๐๕๖. โอนอ พีก็พามาเถิงแก้ว
 เขาก้ชกจ่องทั้น
 ๑๐๕๗. ท้าวก้ตือกให้
 อันว่า สองฝ่ายแก้ม
 ๑๐๕๘. ลางเทื่อหลับท้าวกัน
 อันว่า เทพผาย
 ๑๐๕๙. เถิงเมื่อตาวันค้าย
 บาก็เหลียวคอแหงน
 ๑๐๖๐. เมื่อนั้น ยังมีหมูใหญ่ฮ้าย
 หมูก้เห็นบางาม
 ๑๐๖๑. หมูก้จาคำต้าน
 เจ้านี้ทุกข์โศกฮ้อน

ห่วงปลืมนางแก้ว
 ไปมาฮ้องฮ้ำ
 เหลียวหน้าเบ็งตาย
 มาผจญพราภคู้ กูเต้
 ไพรกว้างผู้เดียว แลนอ
 แลแล้วเล่าพายซอน แลนอ
 ห่างพระอวนฮามนื่อง
 คีรีหลงป่า มานอ
 พระอวนอ้ายเจ็ยเอา พีเต้
 ดงไทรไม้ไผ่ มานี้
 เอนอองพักนอน พินา
 อวนเอ้อมอุนสินอน
 นำอ้ายแค้ไพร พินา
 แทนเมืองนำพี วันนั้น
 ทังน้อยนังเสวย
 ชุงซอประสงค้เสพ ฮานัน
 แคนไค้เสพลี
 เมืองหลังบ้านเก่า ภายพุน
 พานอองต่วนมา นี้แล้ว
 ยนต์ทองพราภคู้ อวนเอ็ย
 พระนางขึ้นก่อนเอ็ยม นี้เต้
 นำนางย้อยยั้ง
 น้ำต้าย้อยหลังไหล
 หิวหอดตายไป ก็มี
 ช้อยชูคืนไว้
 ค้อยเมื่อยามแลง เมื่อไต้
 เหลือดคอยเมื่อฟ้า
 ตัวหนึ่งเดินมา
 ฮีบถามบาท้าว
 ถามบาอ้อยอิน
 อันไต้แท้หอดกระหาย นี้เต้

๑๐๖๒. เมื่อนั้น โฉมเฉลาท้าว
 ข้อยก็ทุกข์ยากฮ้อน
 ๑๐๖๓. เขาก็เอนางขึ้น
 ข้อยจึงได้
 ๑๐๖๔. พอเมื่อท้าวบอกแล้ว
 ข้อยจักพาอวนเดิน
 ๑๐๖๕. ครั้นที่เจ้าสีไปดอมข้อย
 เชิญแจ่มเจ้า
 ๑๐๖๖. ข้อยจักพาแจ่มเจ้า
 เจ้าอย่าได้สมมะโนคิด
 ๑๐๖๗. เมื่อนั้น โฉมเฉลาท้าว
 ใจแจ่มเจ้า
 ๑๐๖๘. ใจประสงค์ท้าว
 ท้าวบ่ช้า
 ๑๐๖๙. แต่นั้น หมูกี่พาแจ่มเจ้า
 ไปตามไปผัด
 ๑๐๗๐. หมูกี่เห็นหัวอี่มู
 หมูกี่พาจุกิน
 ๑๐๗๑. มันก็กินเหม็ดแล้ว
 หมูกี่พาแจ่มเจ้า
 ๑๐๗๒. หมูกี่ไปถึงห้อง
 หมูว่ามันบ่ฮู้ที่แท้
 ๑๐๗๓. ข้อยก็เห็นแต่พอเพียงนี้
 ครั้นที่กลายเป็น
 ๑๐๗๔. บัดนี้ ข้อยก็พาแจ่มเจ้า
 ดั้นตามภาษา
 ๑๐๗๕. บัดนี้ บ่กลัวศรีแจ่มเจ้า
 ข้อยจักลานงแพง
 ๑๐๗๖. เมื่อนั้น หมูกี่ปะแจ่มเจ้า
 หมูกี่วอย ๆ ใจ
 ๑๐๗๗. โอนอ เวรไต้
 เยียวว่า สีเป็นประโยชน์แท้

บาคานไซบอก
 เดียวนี้เพื่อนาง เจ้าเอี้ย
 เมื่อเทิงหนีจาก เจ้าเอี้ย
 แสมค้ำเถื่อนพนอม นี้แล้ว
 หมูเล่าเลยจา
 เทียวไปถึงแท้
 ก็มาไปหาเทียว เจ้าเอี้ย
 พระอวนขึ้นชี้หลัง เถาะเนอ
 ท้าวเทียวเดินไป ว่านา
 อยู่สังสันนี้
 คนิงใจหุยหุ่
 บาท้าวใครสีไป หั้นแล้ว
 สีไปถึงแกวขึ้น ภายพุน
 ทะยานขึ้นชี้หมู
 ท้าวเทียวเดินไป
 ต่าวคีนเวียนพ้อ
 ผุงหม่มันง
 กีบ่หนีไกลได้
 พาไปตามประเทศ
 บาท้าวเทียวกิน
 แตนตนเคยเทียว กินนั้น
 เมื่อหน้าสิ่งไต่
 เทียวกินเข้าค่า เจ้าเอี้ย
 เมื่อหน้าก็บ่เห็น เจ้าเอี้ย
 เทียวเดินมา นี้แล้ว
 แห่งตนที่เคยฮู้
 ท้าวเทียวเดินไป เถาะเนอ
 เทียวกินเพียงนี้
 ท้าวนั่งคองตาย
 ขาดตายคราวน้อย
 พามาพรากที่ ภูนี้
 พาขึ้นฮอดนาง นีนอ

๑๐๗๘. อันนี้ มาพรางเล่น
 อันว่าหมุกถ้อยฮ้าย
 ๑๐๗๙. โอนอ แอ้งตี๋มที่้น
 บากี่วอย ๆ ตก
 ๑๐๘๐. คำกระสันต์ท้าว
 ท้าวก็คิดบ่แล้ว
 ๑๐๘๑. แต่่นั้น ท้าวก็อวนวานไหว
 ขอให้ชูสงข์
 ๑๐๘๒. ขอแก่เทวบุตรเจ้า
 กับทั้งอินทรีย์อดฟ้า
 ๑๐๘๓. อย่าให้โคลคลาดแคล้ว
 ขอให้อินทร์ทั้งเทพา
 ๑๐๘๔. เมื่อนั้น อินทร์จึงหลิงล่าเหยียม
 อินทร์จึงทะยานตน
 ๑๐๘๕. อินทร์จึงนิรมิตรเป็นนกกจอกฟ้า
 นกก็เห็นบาดาน
 ๑๐๘๖. ดุราศรีสะอาดท้าว
 สั่งว่ามาทนทุกข์
 ๑๐๘๗. เจ้าสั่งมายมมะนาให้
 อันว่าสองฝ่ายแก้ม
 ๑๐๘๘. อันว่าคำโคศกเศร้า
 ท้าวก็ยังเคืองใจ
 ๑๐๘๙. เมื่อนั้น โฉมเฉลาท้าว
 ท้าวก็ไปปากด้าน
 ๑๐๙๐. ท้าวก็บอกแต่เค้า
 บากี่เจรจาทวน
 ๑๐๙๑. ซ้อยนี้อยู่หนห้อง
 ซ้อยก็แขวนอู่แก้ว
 ๑๐๙๒. ซ้อยก็ผูกอู่แก้ว
 ซ้อยจึงเดินศิริ
 ๑๐๙๓. ซ้อยก็ไปแสวงไต้
 ซ้อยจึงพาแจ่มเจ้า

ลวงกูปะไป ไปนอ
 ลวงเล่นเที่ยวกิน นีนอ
 ชักจ่องจุงมา แลนอ
 ต่างแดนไกลล้ำ
 เหลือทรงทันอั้ง
 นำแก้วผู้หอม
 เทพาเจ้าที่
 เถิงแก้วยอดหอม แต่เนอ
 เทวดาตนประเสริฐ ก็ดี
 ให้ชูช่าฮอดเทิง แต่เนอ
 คำมิ่งมรณัง ดั่งนี้
 ซ้อยชูปางนี้
 เห็นโลกสงสาร
 ลงซ้อยชูปาท้าว
 หลงประเทศบินกลาย
 กล่าวถามจีใจ
 หลงประเทศโตมา เจ้าเอี้ย
 อยู่ดงเดียวเจ้า
 น้ำตาไหลย้อยยั้ง สันนี้
 น้ำต้าย้อยหลังไหล นี้ได้
 ท้าวสิ่งสันไต้ นั้นได้
 เหตุไต่ยมย้อย
 จาดอมนกกระจอก
 จาเว้าซู่อัน
 จนกระทั่งถึงปลาย
 ก็บั้งไขแจ้ง
 เมืองเทิงที่ปี่ ภายพุ้น
 ยนต์ล้ำหย่อนลง เจ้าเอี้ย
 ไว้ที่แวนดี
 เทียวไปหลายมื่อ
 นางงามยออดยั้ง ภายพุ้น
 นางน้อยด่วนมา เจ้าเอี้ย

๑๐๙๔. ข้อยก็มาถึงห้อง
 ข้อยจึงโถมแจ่มเจ้า
 ๑๐๙๕. อันว่าเวรหลังข้อ
 ตกอยู่พื้น
 ๑๐๙๖. ข้อยกะลงเอาผ้า
 เขาก็ชักจ่องทับัน
 ๑๐๙๗. ข้อยก็มัวเมาก้ม
 ข้อยก็เงยเงิกขึ้น
 ๑๐๙๘. บัดนี้ เวรหลังข้อย
 ข้อยจึงได้นั่งให้
 ๑๐๙๙. ข้อยจึงได้ยมมะนาให้
 ข้อยจึงได้เฮ็ดขี้มูกข้อย
 ๑๑๐๐. อันว่าคำทุกขข้อย
 ข้อยก็ไปไปได้
 ๑๑๐๑. เมื่อนั้น นกจอกฟ้า
 เจ้าจักไปเถิงนางรือ
 ๑๑๐๒. เจ้าอยากไปเถิงห้อง
 หรือว่ายังอยากคิดอยู่ให้
 ๑๑๐๓. ครั้นว่าท้าวหากยังประสงค์ขึ้น
 ข้อยจักเอาแจ่มเจ้า
 ๑๑๐๔. พอเมื่อนกกล่าวแล้ว
 จอมหัวเฮี้ย
 ๑๑๐๕. ขอแก่จอมหัวเจ้า
 ขอให้ผายโผดข้า
 ๑๑๐๖. เมื่อนั้น นกจอกฟ้า
 นกก็ทันบริวารมา
 ๑๑๐๗. พอเมื่อมาถึงพร้อม
 นกก็ตบปีกเป็อง
 ๑๑๐๘. พอเมื่อสวนปีกแล้ว
 นกก็เชิญแจ่มเจ้า
 ๑๑๐๙. เมื่อนั้น โฉมเฉลาท้าว
 นกก็พาแจ่มเจ้า

ยนต์ทองแก้วอยู่
 พระนางขึ้นก่อนอวน นี่แหละ
 สะไบนางสะเด็นหลุด
 พระอวนข้อยกระโดดลง เจ้าเอี้ย
 สะไบนางสะเด็นหลุด ลงนั้น
 ดิ่งขึ้นก่อนอวน เจ้าเอี้ย
 เอาสะไบน้อยหนึ่ง
 ค้วน้องกะบ่พัน เจ้าเอี้ย
 จำเป็นพรากคู่ อวนเอี้ย
 เดียวนี้ก็เพื่อนาง เจ้าเอี้ย
 น้ำตาไหลข้อยยัง เจ้าเอี้ย
 อำแก้มอยู่อย่างยาย นี่แหละ
 นั่งทรงทันที เจ้าเอี้ย
 ตายค้ำแคไพร นี่แหละ
 ต้านกล่าวคำดี
 ก็สิ่งใดเต้เจ้า
 เมืองเทิงนั้นสิ่งใด นี่เต้
 ยมข้อยก็ตั้งใด นี่เต้
 ไปนำแก้วมิ่ง ภายพุ่น
 บาท้าวเที้ยวเถิง
 ท้าวเล่าเลยจา
 โผดผายปางนี้
 ภูณผายโผด แต่ถ้อน
 ปางนี้อ่าไไล แต่ถ้อน
 ตัวประเสริฐคุณหลาย
 มากมายหลายร้อย
 ทำตนกระพือปีก
 ซอนเข้าสอดสวน
 ดาดีทุกที่
 บาท้าวชี้กลาง แท้แหละ
 จันทรสมุทรขึ้นชี้
 บาท้าวแผ่นผยอง

๑๑๑๐. นกก็พาผยองขึ้น
 แยกที่คู้งคาไหล
 ๑๑๑๑. น้ำนั้นแวนสะอาดกว้าง
 แปรคู้งคาหลวง
 ๑๑๑๒. เมื่อนั้น นกก็วิวิตขึ้น
 มัมที่ฮ้าย
 ๑๑๑๓. เมื่อนั้น นกก็มีฤทธิแม้ง
 นกก็พาแจ่มเจ้า
 ๑๑๑๔. เถิงสถานล้ำ
 ศรีแจ่มเจ้า
 ๑๑๑๕. นกก็มายปีกออกแล้ว
 บัดนี้ บ่กลัวศรีแจ่มเจ้า
 ๑๑๑๖. บ่แมนเมืองตูฮ้อย
 ตามแต่ใจราชท้าว
 ๑๑๑๗. ให้เจ้าไปพบสาวหนุ่มน้อย
 ให้เจ้ายุสบายชม
 ๑๑๑๘. ค่อมว่านกสั่งแล้ว
 นกก็ทำฤทธิบิน
 ๑๑๑๙. อินทร์ก็เข้าสู่ห้อง
 มีหมู่นางฟ้าล้อม
 ๑๑๒๐. บัดนี้ จักกล่าวเถิงจันทร์สมุทร
 ท้าว
 ท้าวก็ยังอยู่ค้ำ
 ๑๑๒๑. ท้าวก็คิดอ่าวไอ้
 บากก็คินางหอม
 ๑๑๒๒. บัดนี้ ภูก็มาถึงห้อง
 ก็บ่ฮู้แห่งห้อง
 ๑๑๒๓. พอเมื่อท้าวจ่มแล้ว
 วอย ๆ ตก
 ๑๑๒๔. โอนอ นางหอมน้อย
 ปานนี้ยมมะราชเจ้า
 ๑๑๒๕. ท้าวก็เลียบฝั่งน้ำ

เมื่อเทิงอากาศ พุ่นเยอ
 หลั่งแปรทั้งห้า
 แสนโยชนอนันตัง
 ปั้นลงเถิงพื้น
 แปรหลวงน้ำใหญ่
 พาท้าวพักแอง
 พอประสงค้เถิงฝั่ง
 บาท้าวเจิตลง
 ธรณีเพียงฮาบ
 บาท้าวออกกระโทง
 กลายตนแล้วสั่ง
 ลีไปหน้าคู้งเดิน เถาะเนอ
 บ่เคยเห็นฮู้แห่ง ลีได้แล้ว
 ไปหน้าอยู่ดี แต่เนอ
 นมตุ้มปักมือ เจ้าเนอ
 อเนกนองพอฮ้อย
 นกก็เล่าบินหนี
 สู้สุวรรณค้เมืองฟ้า
 วิชัยนผาสาท
 แฝงเผื่อเนกนอง
 อินตผายโผด ปางนั้น
 ไพรกว้างเถื่อนพนอม
 ไอ้อ่าวค้ำกระสันต์ นกนอ
 บลีมยามน้อย
 เมืองเทิงฮอดที่ ภายพี
 เมืองบ้านอยู่สืได้ นี้เต้
 ท้าวเลียบเดินไป แลเยอ
 ต่างแดนไกลห้อง
 ใจประสงค้แกวขึ้น อี้เฮียมเอย
 ลีชมช้อนฮ่วมนอน แลนอ
 เหลียวล้าดูคอย

วอย ๆ บา	เลียบนำแคมน้ำ
๑๑๒๖. เมื่อนั้น ท้าวก็ไปเห็นต้น	ผาลาลูกหมากเตื่อ
สุกเฮือเข้ม	แดงล้วนหน่วยงาม
๑๑๒๗. แต่นั้น โฉมเฉลาท้าว	เหลียวเห็นกวนอยาก
ท้าวก็เก็บหน่วยเข้ม	บายได้ก็เล่ากิน
๑๑๒๘. อันว่าหน่วยหล่นนี้	มดมอดแมงเจาะะ แท่นอ
บาก็เหลียวเมื่อเทิง	ก็หากมีเต็มต้น
๑๑๒๙. แต่นั้น ท้าวก็เล่าป็นขึ้น	ไปเทิงเค้าง่า
ศรีแจ่มเจ้า	บาท้าวนั่งกิน หั้นแหล้ว

ตอนท้าวจันทรสมุทรได้แก้ววิเศษ

๑๑๓๐. เมื่อนั้น ยังมีหมูใหญ่ฮ้าย	โตหนึ่งเดินมา
มันก็มีฤทธิ์แรงแง	ไต่มาเทิงน้ำ
๑๑๓๑. หมูก่คาบหน่วยแก้ว	แล้วเล่าเดินมา
แต่นั้น บาคานเห็น	หลากก็ใจบาท้าว
๑๑๓๒. บาก็หลบลอบลี้	ตัวบังต้นหมากเตื่อ
กลัวว่าหมูใหญ่ฮ้าย	เห็นแล้วลืบมา หั้นแหล้ว
๑๑๓๓. แนวนว่าเดียรฉานนี้	เห็นคนแล้วย่านลั่น
บาจ้งนั่งอยู่หั้น	เอาตนลืบให้เห็น
๑๑๓๔. เมื่อนั้น หมูก่เบ็ดชื่อท้าว	ต้นหมากเตื่อแคมนที
พอเมื่อมันมาถึง	ก็เล่าวางดวงแก้ว
๑๑๓๕. หมูก่ค้ายยังแก้ว	แล้วอย่างหากิน
มันก็กินตามไป	เทียวเดินกินอ้อม
๑๑๓๖. เมื่อนั้น โฉมเฉลาท้าว	คณิงใจจงมาก
ท้าวจ้งปลิดหมากไม้	โยนถึมอ่อยหมู
๑๑๓๗. แต่นั้น หมูก่นำกินเสี้ยง	บาคานกะถึมตีม
บาก็ถึมฟ้าว ๆ	พลันถึมถึลง
๑๑๓๘. ท้าวไว้ ๆ ถึม	เปียง ๆ เปื่องแกว่ง
ท้าวก็ตีกแก่งแก้ว	ทั้งฟัวเตื่อแดง
๑๑๓๙. เมื่อนั้น หมูใหญ่ฟ้าว	ฟางกินบู่ฮื้อเมื่อ
ท้าวก็เกาะก้อมก้อย	เลยฟ้าวฮีบลง
๑๑๔๐. พอเมื่อลงถึงแล้ว	บายเอาโดยฮีบ

บากี่ฮีบโอบขึ้น
 ๑๑๔๑. ท้าวทีล็บแอบลี
 แต่นั้น หมูกี่กินเลยเหม็ด
 ๑๑๔๒. หมูป่เห็นยังแก้ว
 มั่นก็เวียนไปมา
 ๑๑๔๓. มั่นก็ดูบ่เห็นฮ้าย
 มั่นก็ลอยข้ามน้ำ
 ๑๑๔๔. เมื่อนั้น โฉมเฉลาท้าว
 บากี่ได้หน่วยแก้ว
 ๑๑๔๕. ท้าวลงจากกกไม้
 บากี่ลงที่หลวง
 ๑๑๔๖. เมื่อนั้น ท้าวก็ไต่หน้าได้
 บาบุญเลย
 ๑๑๔๗. ท้าวทีลัดไต่หน้า
 คุงค้ำไหล
 ๑๑๔๘. บ่ฮู้จักก็แม่น้ำ
 บาคานหวล
 ๑๑๔๙. ก็บ่ฮู้จักคลองใต้แท้
 ท้าวทีลัดไต่หน้า
 ๑๑๕๐. ท้าวทีหลงหลอเข้า
 พระยาเห็นแจ่มเจ้า
 ๑๑๕๑. พระยาเห็นฮูปท้าว
 พระอรชรในจิต
 ๑๑๕๒. เมื่อนั้น อีสूरท้าว
 ท้าวยังคิดใคร่ได้
 ๑๑๕๓. เมื่อนั้น โฉมเฉลาท้าว
 ข้าก็คิดใคร่ได้
 ๑๑๕๔. ข้าก็ทุกข์ยากไฮ้
 ข้าก็คิดใคร่มาขอแหวนอำมะรงค์
 ๑๑๕๕. เมื่อนั้น อีสूरเจ้า
 พระบ่ขึ้นแจ่มเจ้า
 ๑๑๕๖. แต่นั้น เจ้าก็มีอาชญาให้

เถิงเค้าง่าสูง
 ต้นหมากเดือมีตึง
 ต่าวคีนหาแก้ว
 แล้วเล่าเวียนหา
 กีบ่เห็นฮ้าย
 มั่นเลยหนีลัดเหล่า
 พลันฟ้าต่าวคีน
 ใจดีชมชื่น
 เลยฟ้าฮีบลง
 แล้วเล่าเดินไป
 ไต่ไปเทิงน้ำ
 สมตั้งใจคิด แลเยอ
 คุงเดินไปเรื่อย
 เจริญแห่งสาคร
 อนเณนองโฮมท่อน
 โฮมจอตลงสมุทร
 เที่ยวไปตามน้ำ
 มีเมืองคนอยู่ สันนั้น
 ไปเรื่อยบ่เซา
 เมืองฮีสूरพระยาใหญ่ ภายพูน
 บาท้าวชื่นชม
 เสมอตั้งกินนร
 ชื่นชมนำท้าว
 ถามบานงถ่าว
 อันใต้แท้จั้งมา ท้าวเอี้ย
 จันทร์สมุทรไขบอก
 แหวนแก้วหน่วยดี เจ้าเอี้ย
 หลงพรากเมืองมา เจ้าเอี้ย
 หน่วยดีแวนแม้ง
 มีใจชมชื่น
 สियोให้ตั้งประสงค์
 ข้ามหาดทั้งหลาย

สูฮีบเอาพะเนียนหลวง

๑๑๕๗. เมื่อนั้น เขาก็ห้ามฮีบแก้ว
เขาก็ตั้งช่องหน้า

๑๑๕๘. แต่นั้น อีสูร
พระก็ไซฮีบไว้

๑๑๕๙. ตามแต่โฉมเฉลาท้าว
ตามแต่ใจแจ่มเจ้า

๑๑๖๐. เมื่อนั้น จันทรสมุทรท้าว
อันแต่แสงส่องเหลื่อม

๑๑๖๑. แต่นั้น ท้าวก็คิดฉลาดฮู้
บาก็บายเอาแหวน

๑๑๖๒. เห็นว่ามีฤทธิแม้ง
อันว่าแก้วผู้นี้

๑๑๖๓. เมื่อนั้น ท้าวก็สุบใส่ก้อย
อีสูรเลย

๑๑๖๔. เจ้านี้ใจประสงค์แก้ว
อันว่าแก้วผู้มีบ่แพ้

๑๑๖๕. แต่นั้น จันทรสมุทรท้าว
ข้านี้ทุกข์ยากไเฮ้

๑๑๖๖. ข้านี้ใจประสงค์แม้ง
หลอนว่าติดต่อดี

๑๑๖๗. เมื่อนั้น อีสูรเจ้า
พระก็ใจอ่อนน้อม

๑๑๖๘. แต่นั้น จันทรสมุทรท้าว
บัดนี้ ข้าจักลาจากเจ้า

๑๑๖๙. ค่อยอยู่ดีเยอจอมหัวเจ้า
ข้อยน้อยจักลาจากเจ้า

๑๑๗๐. แต่นั้น อีสูร
เจ้าจงไปให้ทันแจ่มเจ้า

๑๑๗๑. อันหนึ่ง ให้เจ้าได้ผ่านพื้น
อย่าได้เคืองแค้นสัง

๑๑๗๒. พอเมื่อเจ้าสั่งแล้ว

ฮีบมาเดียนนี้

พะเนียนหลวงมาฮอด

จันทรสมุทรเจ้าได้หล้าดู

เจ้าพระยาเมืองตนประเสริฐ

ตามท้าวสืเลือกเอา เถาะเนอ

เห็นดีลูกประเสริฐ

บาท้าวสืเบ็งเอา เถาะเนอ

หลังดูลูกประเสริฐ

รัศมีแก้วก็พ้อกัน

เห็นหลากในใจ

ลูกดีสวมก้อย

มันเป็นแก้วแม่

กูก็ได้ตั้งคณิง นี้แหละ

แหวนแม่แวนดี

เหลือดแลห้วยยาม

มหานิลตัวแม่ จริงนอ

บาท้าวบ่ประสงค์ แท้นอ

ทูลหัวเหนือเกศ

หลอนว่าได้ต่อมา บ่ฮู้

มีฤทธิแก้วแม่ เจ้าเอี้ย

เมื่อน้ำลูกเมีย บ่ฮู้

มีใจชมชื่น

ดอมท้าวซู้อัน

ทูลลากัมซาบ

ไปหน้าคุ่งเดิน ก่อนแหละ

ราชทานบังเกิด ข้อยเอี้ย

ไปหน้าค่อยอยู่ดี แต่เนอ

เจ้าพระยาเมืองแกลงสั่ง

นางน้อยเกศหอม พ้อเนอ

เสวยราชเป็นพระยา พ้อเนอ

นั่งปองเป็นเจ้า

ท้าวเล่าลาลง

เถิงนทีหลวง

๑๑๗๓. ท้าวก็วอย ๆ ข้าม

หลายแม่น้ำ

๑๑๗๔. ท้าวก็มีฤทธิแก้ว

เบ็ดชื้อไว้

๑๑๗๕. ยึด ๆ น้ำ

บาก็มีฤทธิเดิน

๑๑๗๖. มาบ ๆ เหลื่อม

เขาก้เห็นบาคาน

๑๑๗๗. เขาก้ยินดีน้อม

ฟองฟาดน้ำ

๑๑๗๘. เมื่อนั้น ท้าวก็รัดเร่งเข้า

บาคานเลย

๑๑๗๙. เมื่อนั้น ยังมีกะทาชายน้อย

มันก็เห็นแจ่มเจ้า

๑๑๘๐. มันก็มีฤทธิได้

แต่นั้น ศรีแจ่มเจ้า

๑๑๘๑. ดูรากะทาชายน้อย

อันว่าขดหนังเจ้า

๑๑๘๒. หรือว่าคอนนำถ้ำ

จักว่าดีขนาดแม่

๑๑๘๓. เจ้าจักเอาไปให้

เจ้าสั่งปล้ำใส่ น้ำ

๑๑๘๔. เมื่อนั้น กะทาชายน้อย

จากกล่าวตำนาน

๑๑๘๕. อันว่าหนังข้อยนี้

จำให้ไปผูกฆ่า

๑๑๘๖. ยามเมื่อเอามันเข้า

ไผ่บ่มีอาจู้

๑๑๘๗. ยามเมื่อมีกิจฮ้อน

มันก็จั่งเห็นว่าฮู้

๑๑๘๘. เมื่อนั้น หนังสามขด

ไต่ไปตามน้ำ

สมุทรหลวงเงื่อมแง

คอยเยี่ยมชัวตา

เดินไปตามไต่

คลองเลี้ยวปากทะเล

ไหลหลังคองคา ฟันเยอ

ไต่หน้าวังกว้าง

ปลาสม่อยอะโนมา ฟันเยอ

ขึ้นชมน้ำท้าว

นำหลังบาบ่าว

คะโยงเล่นติดหาง

ปากน้ำฮอดฝั่งเลยเขา

จอดเขาแสงน้อย

มีฤทธิเดินจวบ

บาท้าวขึ้นชม

คอนหนังสามกวด

บาท้าวกล่าวถาม

ผู้คอนหนังสามกวด มานั้น

ดีด้วยสิ่งใด นี้ได้

เผากินนั้นสิ่งใด

งอวนเจ้ากะจั่งเอา นั้นหรือ

เป็นมุงคุณนั้นสิ่งใด

สีคอนซ้าเคิกทาง นี้ได้

ผู้คอนหนังสามกวด

ดอมท้าวขึ้นชม

แวนดีสุดขนาด เจ้าเอี้ย

อันใดแท้ก็บ่ชิน เจ้าเอี้ย

ในถงเมี้ยนเชื่อง เสียมัน

ของซ้าว่ามี เจ้าเอี้ย

การมีใช้ตัวน ไปนั้น

ดีฮ้ายฮ้อน เจ้าเอี้ย

เว้าอินดีชมขึ้น

ศรีแจ่มเจ้า

๑๑๘๙. เจ้าจักจำดวงใจ

ครั้นว่ามีฤทธิดี

๑๑๙๐. เมื่อนั้น หนังสือไค้

ให้มิ่งไปเวียนฮัด

๑๑๙๑. แต่นั้น หนังสือไค้

มันก็ไปฮัดอ้อม

๑๑๙๒. หนังสือก็บิตชะแคงไม้

ผงฐูสิ่กุด

๑๑๙๓. เมื่อนั้น โฉมเฉลาท้าว

ท้าวก็คิดใคร่ได้

๑๑๙๔. แต่นั้น จันทรสมุทรท้าว

อันว่าหนังสือแจ่มเจ้า

๑๑๙๕. แต่นั้น หนังสือไค้

ข้าก็คิดอยากได้

๑๑๙๖. อันว่าไปได้เมียอยู่ซ้อน

อันว่าจาพอกัน

๑๑๙๗. เมื่อนั้น จันทรสมุทรท้าว

ข้อยก็มีแต่แก้ว

๑๑๙๘. ข้อยก็มีแต่แก้ว

อันว่าเดินที่หลวง

๑๑๙๙. บัดนี้ ชุ่คนชุ่มีของดีได้

ต่างตั้งทำมิตรไว้

๑๒๐๐. เหาณีเหมือนดั่งงัวคู่แก้ว

เห็นเกียงกั๊ด

๑๒๐๑. แต่นั้น หนังสือไค้

ใจอ่อนน้อม

๑๒๐๒. เมื่อนั้น สองก็จาพอแล้ว

ชุ่คนชุ่หากว่าได้

๑๒๐๓. พอเมื่อสองแลกแล้ว

ชุ่คนชุ่ด่วนดั้น

๑๒๐๔. แต่นั้น กะทาชาย

บาท้าวอยากเบิ่งหนังสือ

ไปผูกลองดู

สิ่ผูกเป็นสหายแก้ว

ใช้ด่วนตามพนัน

ผูกเอาลำไม้

พลันไปเฮวฮีบ

ลำไม้มัดเอา

ลัมถ้าวเลยหัก

ขาดไปเป็นบัน

จันทรสมุทรเห็นหลาก

หนังสือขึ้นชม

ถามดูถ้วนถึ

ประสงค์แท้สิ่งใด นั้นเด

วาจาต้านกล่าว

ของนั้นเปลี่ยนเมีย เจ้าเด

แก้วประเสริฐคุณเมือง ก็เอา

ต่อตาก็เอาแท้

จาตอมชมชื่น

เมียสิ่ซ้อนกะบมี ท่านเอี้ย

ลูกประเสริฐแวนดี เจ้าเอี้ย

ก็ตั้งใจจงได้

ใจประสงค์มาจวบ กันนอ

พะมัยมันขออดสะหาย เกาะนอ

มาจวบสะพังเพียง แลนอ

อ่อนหวานงามล้วน

ใจดีชมชื่น

นำท้าวชู้อัน

เอาของแลกเปลี่ยน

ของแม้งเก็งกัน

พาหนีพรากที่

ไปหน้าห่างกัน

ผู้ฤทธิหนังสือสามกวด

มันก็ถือหน่วยแก้ว

๑๒๐๕. มันก็ลงไต้่น้ำ

มันก็ไ่ว ๆ ตีน

๑๒๐๖. ก็เพื่อเดินไ่วข้าม

ฮอดฝั่งแล้ว

๑๒๐๗. มันก็เขาจอดยั้ง

แต่นั้น มณีโชติ์เลย

๑๒๐๘. แต่นั้น มณีฑูร์ยัถ้ำ

ก็เสด็จยาตราย้าย

๑๒๐๙. แต่นั้น กะทาชายน้อย

สะดุ้งตื่นแล้ว

๑๒๑๐. มันก็คิดอดโทอดทังไอ้

มันก็คิดบ่แล้ว

๑๒๑๑. มันก็เหลียวเมื่อกำ

ชู้คนหากชู้ยู่ฟากน้ำ

๑๒๑๒. บัดนี้ จักกล่าวถึงจันทร์สมุทรท้าว

ท้าวที่สะดุ้งตื่นแล้ว

๑๒๑๓. บาก็ดีใจแม้ง

บาก็เดินข้ามน้ำ

๑๒๑๔. ท้าวก็เดินไต้่น้ำ

พอเมื่อถึงฝั่งน้ำ

๑๒๑๕. เมื่อนั้น ยังมีกะทาชายเฒ่า

เฒ่าก็เป่าน้ำเต้า

๑๒๑๖. กะทาชายเฒ่า

อันว่าเสียงน้ำเต้า

๑๒๑๗. พอเมื่อมาถึงไต้

เจ้าสั่งมาคั่วเป่าน้ำเต้า

๑๒๑๘. หรือว่าจักกลัวเกรงย่าน

แต่นั้น เฒ่าฮีบฟ้า

๑๒๑๙. อันว่าของเฒ่านี้

อันว่าคิดอยากได้

๑๒๒๐. ครั้นว่าคิดอยากได้

เลยฟ้าฮีบหนี

ไต้ตั้งใจประสงค์

ฮีบไปทังฟ้า

สมุทรหลวงน้ำใหญ่

ก็เลยค้ายค่าจวน

ทำกินนอนอยู่

อ่าวกระสันต์ถึงแม้ง

คินถึงแก้วแม่

ถึงท้าวบนาน

ผู้คอนหนังสือสามกวด

คัวหาแก้วกะบ่เห็น แท้แล้ว

คินใจจงมาก

นำแก้วหวังเว

คินหลังพอพอมพ่อ

คอยไต้กับเห็น หั้นแล้ว

นอนคินคิดหุง

เห็นแก้วหน่วยมณี

เดินไปเฮวฮีบ

ไปหน้าฮีบคราว

สมุทรหลวงฮอดฝั่ง

บาท้าวก็พักแวง

ผมขาวคนหนึ่ง

มาแท้ฮอดบา

เหลียวเห็นพางานซ้าแ่งเป่า

ชายเฒ่าผัดแ่งดั่ง

บาคานถามเหตุ

อันไต้แท้บอกมา

เที่ยวทางจ้งไต้เป่า มารือ

ขานท้าวบนาน

แวนดีสุดขนาด เจ้าเอี้ย

เมืองบ้านกะเป่าเอา เจ้าเอี้ย

ผ้าผ่อนเงินทอง ก็ดี

ครั้นว่ามีใจคิด

๑๒๒๑. บัดนี้ ข้อยก็เฒ่าแก่แล้ว
ครั้นมีผู้อยากได้แท้

๑๒๒๒. เมื่อนั้น โฉมเฉลาท้าว
ท้าวก็ปากกล่าวถ้อย

๑๒๒๓. เฒ่ามีใจอ่อนน้อม
ข้อยก็ประสงค้หาแก้ว

๑๒๒๔. ครั้นวาทต่อแม้ง
เมื่อนั้น โฉมเฉลาท้าว

๑๒๒๕. ท้าวก็ไชน่วยแก้ว
แต่นั้น เฒ่าก็ได้หน่วยแก้ว

๑๒๒๖. เฒ่าก็เดินศิรี
ถึงเมื่อยามค่ำค้อย

๑๒๒๗. คอน ๆ หลับ
แต่นั้น แก้วผู้เจ้า

๑๒๒๘. เลยเสด็จยাত্রย้าย
ท้าวก็เห็นหน่วยแก้วเสด็จฮอด

๑๒๒๙. บาก็แยงนทีหลวง
ฝูงหม่อมจฉาบ้อน

๑๒๓๐. เขาก็ฟองพาดน้ำ
ครั้น ๆ ก้อง

๑๒๓๑. เหมือนตั้งบาไต่ดิน
พอเมื่อหลายวันล้า

๑๒๓๒. ท้าวก็เดินตุงตั้ง
ท้าวก็คิดคั่งแค้น

๑๒๓๓. บาก็คอน ๆ คิด
ท้าวก็เห็นดอกไม้

๑๒๓๔. ท้าวก็คิดฮอดน้อง
โอนอ เวรไต้่นอ

๑๒๓๕. พี่ก็ตกต่างบ้าน
ถึงเมื่อตวันค้อย

๑๒๓๖. บาก็บายสะไบชม

เปาเอากะยังได้

เอามาแลกจ่าย เจ้าเอี้ย
เมื่อน้ำสิจ่ายไป ท้าวเอี้ย

คณิงใจจงมาก
คำดีชมชื่น

นำท้าวชื่นชม

แวนตีลูกประเสริฐ เจ้าเอี้ย
พอได้ก็ต่อตำ ท้าวเอี้ย

จาดอมชมชื่น
พอได้ฝืนเอา

แล้วเล่าเลยหนี

ก็บ่เหลียวหลังเยียม

เฒ่าเล่าเลยนอน

บ่ตั้งตนได้

คณิงถึงแก้วแม่

ถึงท้าวก็บ่นาน

ใจดีชมชื่น

ไต่ไปเทิงน้ำ

นำหลังบาบ่าว แลเยอ

นำท้าวตีตหาง

ฟองพาดในสมุทร ฟุ้งเยอ

เที่ยวเดินทางกว้าง

หลายคืนแวนคำ

ไปหน้าบ่เซา แท้แหล้ว

ถึงนางเกศไคศร

บ่ลีมยามน้อย

ดวงงามแฝงฝัง

นางแก้วเกศหอม

หลงพลอยพลัดคู่ อวนเอี้ย

ไกลน้องห่างแสนท์ นี่แหล้ว

เมื่อแลงไกลคำ เมื่อไต่

เกลื่อนกระสันตางน้อง

ท้าวที่ชมผืนผ้า	สะไบนางดมกลิ่น
๑๒๓๗. คิดเมื่อโสมนาถน้อง	โคลกั่วกลิ่นหอม
โอนอ นางหอมน้อง	นางแพงแก้วกึ่ง ภูเขา
๑๒๓๘. พี่ก็หลงพรากน้อง	ไกลแก้วกับเห็น แลนอ
พี่ก็หลงพลอยค้ำ	คาดอนเกาะใหญ่ ภายพี่
๑๒๓๙. อันว่าเมืองมิ่งบ้าน	สีไต้นั้นกับเห็น
โอนอ พี่ก็มาเหิงแล้ว	คาดอนแม่น้ำใหญ่ อวนเอี้ย
๑๒๔๐. ปานนี้ยมมะราชท้าว	ชมน้องฮ่วมแฝง แลนอ
ท้าวที่จุ่มไห้แล้ว	คินงถองเถิงย่า
๑๒๔๑. ปานนี้นายแจ่มเจ้า	ภูพุ่นสิงใต้ นี้เต้
ปานนี้นายสีอิดข้าวน้ำ	กลิ่นสวาทเถิงภู แลนอ
๑๒๔๒. จักกว่าเป็นตายสัง	กับเห็นนานชา
ท้าวที่จุ่มไห้แล้ว	คินงเถิงถองฮุ่ง
๑๒๔๓. แสงฟุ้งพัน	โพนมฟ้าส่องใส
ท้าวที่ลูกส่วยหน้า	กิงนายแล้วอย่า
๑๒๔๔. ท้าวที่ตกแต่งห่าง	ดีแล้วด่วนไป
ท้าวที่วอย ๆ ข้าม	สมุทรหลวงเงื่อมแง
๑๒๔๕. เถิงที่เมืองใหญ่กว้าง	บาท้าวฮีบไป
ท้าวที่ลัดลวงเข้า	เถิงเมืองพระยาใหญ่ ภายพุ่น
๑๒๔๖. ท้าวที่เซาจอดยั้ง	แควมน้ำท่าเมือง

ตอนท้าวจันทรสมุทรถึงเมืองพระยาปากยา

๑๒๔๗. เมื่อนั้น โคมเฉลาท้าว	เสียมตนนั่งอยู่
ฝูงหมूसาวแม่ฮ้าง	เห็นท้าวกล่าวแถลง
๑๒๔๘. สวาก็จาเชิงซู้	นำบาสวยเสียด
เจ้าสั่งมาเซาฮ่มไม้	ทันนี้ผู้เดียว เจ้าเต้
๑๒๔๙. เจ้าสั่งมาไปพักยั้ง	ศาลาหลังใหญ่ ภายพุ่น
หรือว่าเครือเจ้าหากยังข้องมัน	ปไปได้ที่ใต้ นี้เต้
๑๒๕๐. หรือว่าของประสงค์แม้ง	บ่ทันมาถึงฮ่ม
เจ้าจั่งมานั่งอยู่นี้	คอยน้องผู้ประสงค์ เจ้ารือ
๑๒๕๑. เมื่อนั้น จันทรสมุทรเจ้า	แถลงคำสวยเสียด
เจ้าก็สวยเสียดย้อ	เชิงซู้ตอบผู้สาว

๑๒๕๒. โอนอ เหลืออี่พีเดินเดียดัน
พีกี่หาบได้

๑๒๕๓. ตั้งหากเหลืออี่พีทรงสะพายม้าง
เหลืออี่พืดข้าวน้ำ

๑๒๕๔. มันหากเหลืออี่พีตีนบางเหียน
เหลืออี่พีหลงป่าไม้

๑๒๕๕. โอนอ บัดนี้พีกี่มาจวบพ้อ
อย่าได้เห็นที่คนพลอยทุกข์

๑๒๕๖. น้องอย่าได้เห็นที่คนครองฮ้าย
พีกี่เห็นหน้าเจ้า

๑๒๕๗. เมื่อนั้น สาวกัซำเซียตัน
เขาก็เห็นฮูปท้าว

๑๒๕๘. เชิญที่จอมหัวเจ้า
เจ้าอย่าได้ผะผิกวัน

๑๒๕๙. เจ้าอย่าได้หลงพลอยค้าง
อันว่าของที่ซื่อน

๑๒๖๐. เจ้าอย่าได้นอนอยู่แห่ง
ให้เจ้าหาบน้ำ

๑๒๖๑. แต่นั้น สาวกัจาคำเล่น
สาวกัลาพรากท้าว

๑๒๖๒. เขาก็เมื่อถึงห้อง
เขาก็จากกล่าวไว้

๑๒๖๓. เมื่อนั้น จันทรสมุทรท้าว
ท้าวก็คิดอยากได้

๑๒๖๔. ท้าวก็เสด็จยาตรย้าย
บาก็เขาศาลา

๑๒๖๕. โนมฉลาท้าว
คือตั้งตนบ่ฮู้

๑๒๖๖. คือตั้งคนชาวบ้าน
ศรีแจ่มเจ้า

๑๒๖๗. ไผผู้กลายทางพ้อ
เขาก็เห็นฮูปท้าว

หาเมียช้อนฮ่วม พระนางเอี้ย

นอนค้ำอยู่ผู้เดียว แลนอ

หงายคางทอดหุ่ย ชูคีนัน

หลายมือก็จิ่งเถิง นี่แหละ

เทียวทางวันค้ำ อุ่นคำเอี้ย

นอนค้ำเปล่าตาย พี่แหละ

ทิพย์ต่อนคำสุก นี่แหละ

อยากเดินไกลช้อน

ชายพลอยผางหน่าย มานัน

พอบานข้าวหมื่นพา พี่นา

นำบาชมชื่น

งามล้วนบ่อยากหนี

ไปเถิงเห็นบ่น เอือนเนอ

ไกลน่องพรากพลอย แต่เนอ

นอนเดียดคักคู่ อ้ายพื่อผู้เดียวเอี้ย

ก็รือไฮ่เนกนอง อ้ายเอี้ย

คนเดียวบ่มีคู่ อ้ายเอี้ย

สะพังกว้างชุ่มเย็น นั้นเนอ

นำบาซีซั่ว แลเออ

เมื่อบ้านชุ่มคน

เอือนตนเขาจอด

หาท้าวชุ่มคน แท้แหละ

คณิงใจจงมาก

เอียนแก้วปากย่ำ

เข้าสู่ในเมือง ฟันเยอ

ที่สถานทันกว้าง

เสงี่ยมตนนั่งอยู่

ครองเจ้าฮืดขุน

เดินทางเขาจอด

บ่ทันเว้าต่อไผ

เห็นบาแล้วจาก

งามล้วนกว่าคน แท้นอ

๑๒๖๘. อันแต่คนเมืองนี้
 เขาก็ซบซึ้งน้อย
 ๑๒๖๙. แต่นั้น สาวฮามน้อย
 ตาเหลือดค้ำ
 ๑๒๗๐. สาวก็อดไปได้
 เขาก็แพ ๗ เสียง
 ๑๒๗๑. เจ้าผู้มาเขายัง
 โฉมเผ่าเจ้าปูนแปลกหน้า
 ๑๒๗๒. อันแต่คนเมืองนี้
 คือตั้งอินทร์อยู่ฟ้า
 ๑๒๗๓. โอนอ สัจมางามกะตัดได้
 อย่าได้ให้ชาติน้อง
 ๑๒๗๔. เขาก็แซว ๗ ตำบล
 เขาก็เซ่งซ่าเว้า
 ๑๒๗๕. เมื่อนั้น คำซ่าเท่า
 เขาก็ลือบางาม
 ๑๒๗๖. เขาก็ลือซาท้าว
 พระยาคิดใคร่เห็นอุปท้าว
 ๑๒๗๗. ให้สุไปทันท้าว
 จักว่าดีและฮ้าย
 ๑๒๗๘. แต่นั้น คนใช้เจ้า
 เถิงที่ศรีแจ่มเจ้า
 ๑๒๗๙. พอเมื่อไปถึงแล้ว
 เขาก็เห็นอุปท้าว
 ๑๒๘๐. เขาก็เห็นแจ่มเจ้า
 เขาก็ทูลกลอนถวาย
 ๑๒๘๑. บัดนี้ จอมหัวเจ้า
 ว่าให้เชิญศรีแจ่มเจ้า
 ๑๒๘๒. พระก็คิดอยากเห็นหน้าเจ้าว่าตาย
 เขาก็ลือซาไป
 ๑๒๘๓. แต่นั้น บุญเฮืองท้าว
 สมที่คำมกเจ้า

ปมีไผ่ปูนเปรียบ ท้าวแห้ว
 มือผัดต้อยลูบทรง
 เขาคอยสิ่งเบิ่ง
 คอยท้าวบ่อยากหนี
 เอ็นปากตอแย
 เสียดบาบุญกว้าง
 ศาลาตีนท่า เมืองเอี้ย
 คือท้าวต่างเมือง แทนอ
 ปมีไผ่ปูนเปรียบ เจ้านอ
 ทะยานล้ำลงลง แทนอ
 ขอตายเฮียงฮ่วม พี่ชายแม
 ตายใช้ผู้เดียว แต่เนอ
 บางามทุกแห่ง
 ไปแท้ทั่วเมือง
 ไปฮอดพระยายำ แลเยอ
 ชูคนยอฮ้อย
 ทั้งเมืองเซ่งซ่า
 ก็เลยใช้ลวงเถิง
 โฉมงามมาฮีบ
 เขาเว้าชูคน
 ก็เลยไปเฮวฮีบ
 บาท้าวพักเขา
 เห็นบานงถ้าว
 กลัวย่านหย่อนขาม
 งามเก็งกินนร แทนอ
 ชูอันเลยไหว
 มีฤทธิ์องค์ประเสริฐ ภายพุ่น
 บาท้าวสุโฮง ว่าตาย
 ลูกต่างเมืองมา
 ฮอดพระองค์เป็นเจ้า
 มีใจชมชื่น
 บาท้าวหากประสงค์ มากแห้ว

๑๒๘๔. เมื่อนั้น เจ้าก็ตบแต่งห้าง
 ท้าวก็ตบแต่งแล้ว
 ๑๒๘๕. เขาก็ใจดีแหน
 ท้าวก็ไกวแขนเหลืออด
 ๑๒๘๖. ศรีแจ่มเจ้า
 เนื้อ ๆ เนื้อ
 ๑๒๘๗. บาคานอุย
 เมื่อนั้น ชาวเมืองพร้อม
 ๑๒๘๘. เขาก็จะปากดิน
 แต่นั้น สาวฮามน้อย
 ๑๒๘๙. สวาก็จะปากจ้ำ
 สวาก็แต่ต้นดิน
 ๑๒๙๐. เขาก็จะไปตายหงายคาง
 ผูกหมูสาวแม่ฮ้าง
 ๑๒๙๑. เขาก็จาดายหลังห้าง
 โอนอ อตพอเป็นผ้าแก้ว
 ๑๒๙๒. แม่นว่าเวียนบ่ได้
 ลางคนหลงไปค้อย
 ๑๒๙๓. เลือดหลังย้อย
 เมื่อนั้น เขาก็แหนแห่ท้าว
 ๑๒๙๔. พระยายำเห็น
 พระก็เห็นแจ่มเจ้า
 ๑๒๙๕. เป็นดั่งคำเขาลือ
 เมื่อนั้น พระยายำเจ้า
 ๑๒๙๖. เจ้าน้อยอยู่แห่งห้อง
 พอกก็หลิงฮูปท้าว
 ๑๒๙๗. จักว่าคนเมืองใด
 ท้าวก็เดินดวนข้าม
 ๑๒๙๘. อันว่าเมืองมิ่งบ้าน
 ใจประสงค์ท้าว
 ๑๒๙๙. เจ้าหากพลัดพรากบ้าน
 เมื่อนั้น จันทรสมุทรท้าว

ดาถงขัดไท่
 เสด็จจากศาลา
 แห่บาบุญกว้าง
 บุญน้อยอย่าง
 ฤกษ์ฟ้าลากเชิง
 งามเก็งอินทร์สวรรค์ แลนอ
 ลากเชิงซำย้อย
 เห็นบานงถ่าว
 นำท้าวว่างาม แท้นอ
 เห็นบานงถ่าว
 นำท้าวปวดสะอาก มากแหล้ว
 ดินด้นนำบา
 อยู่ต้นทางท้าว
 สีเส็งตั้งเชิงเขบ
 ทางท้าวเหยียบไป เถาะเนอ
 ลิวเวียนแยงทุกเข้าคำ แลงเต้
 คำแล้วว่าสั่ง ท้าวเอี้ย
 เกาทรวงคูตเขียน นำนั้น
 อำเน้ออาบสะอาก
 ขึ้นสู่โงยหลวง ฟันเยอ
 ขึ้นชมนำท้าว
 ฮูปสิงกินนร แท้นอ
 กล่าวกูปูนเว้า
 ถามบานงถ่าว
 เมืองบ้านฝายไต้ นี้ได้
 บ่มีแปลกขุนไผ่ นีนอ
 ต่างคนเมืองนี้
 สมุทรหลวงน้ำใหญ่ มารือ
 ของไต้อยู่สบาย แต่เรือ
 อันไต้จั่งไต้เที่ยว มานี้
 มาแท้สิ่งไต้ นีนอ
 ไชกลอนบนบอก

๑๓๐๐. ข้านี้้อยู่แห่งห้อง	เมืองใต้ที่ปคน เจ้าเอี้ย
ข้าก็เดินมาได้	เจ็ดปีปลายถึงขอบ มานี้
๑๓๐๑. อันว่าแต่ในเขตแม่น้ำ	ตัวข้าฮอบถึง พ่อเอี้ย
ข้าก็เดินหาแก้ว	เฮียนคุณสอนสั่ง
๑๓๐๒. ก็บมีผู้สู้	พอได้สั่งสอน เจ้าเอี้ย
บัดนี้ ข้าก็สู้ข่าวที่จอมหัวเจ้า	มนต์ปากย่ำเป็น เจ้าเอี้ย
๑๓๐๓. ข้าจึงเดินศิรี	เที่ยวถึงพระองค์เจ้า
บัดนี้ ใจประสงค์ข้า	มาถึงภูวนาถ จริงแล้ว
๑๓๐๔. ข้าก็คิดอยากได้	มนต์แก้วปากย่ำ เจ้าเอี้ย
บัดนี้ ขอแก้จอมหัวเจ้า	ภูณาผายโผด
๑๓๐๕. ข้าจักถวายหน่วยแก้ว	พิฑูรย์ล้ำค่าแพง เจ้าเอี้ย
แต่นั้น จันทรสมุทรท้าว	ทูลถวายภูวนาถ
๑๓๐๖. ท้าวก็เอาหน่วยแก้ว	ถวายให้พระผู้ย้า หั้นแล้ว

ตอนท้าวจันทรสมุทรเรียนมนต์

๑๓๐๗. เมื่อนั้น พระกษัตริย์เจ้า	พระยายำตนประเสริฐ
พระก็เห็นหน่วยแก้ว	พระทัยเจ้าชื่นชม
๑๓๐๘. พระก็ผายโผดให้	ตามครูผู้สอนสั่ง
พระก็สอนกล่าวให้	พอตื่นแต่เบา
๑๓๐๙. พระก็ปั้นหมากให้	สามคำแหมกล่าว
ตามแต่ใจแจ่มเจ้า	บาท้าวลิวาเอา เกาะเนอ
๑๓๑๐. เมื่อนั้น โนมฉลาท้าว	ฮับเอานำพระบาท
พระก็สอนสั่งให้	ย่ำเจ้าแต่เบา
๑๓๑๑. คิดว่าใจประสงค์แล้ว	แวนตีแสนยิ่ง
บาก็กินบอบไหว	ลาเจ้าพรากไป
๑๓๑๒. พอประมาณล้ำ	ไกลเมืองน้อยหนึ่ง
บาก็เคี้ยวหมากแล้ว	ลองต้อนปากดู
๑๓๑๓. ก็หากเป็นดั่งคำปากต้อน	ได้ตั้งปรารณา
วาจาเหิง	ก็บเป็นไปหน้า
๑๓๑๔. อันว่าهمتที่คำหมากแล้ว	ปากบเป็นสั่ง
บาก็คินใจคิด	ตัววคินเฮียนข้า
๑๓๑๕. บาก็ทูลกลอนไหว	หลองคำตามเหตุ

เหม็ดที่คำหมากแล้ว

๑๓๑๖. บัดนี้ ข้าก็ขอเขียนซ้ำ
ขอให้สอนสั่งให้

๑๓๑๗. ท้าวก็ปากจ้อย ๆ
เป็นที่คำลือชา

๑๓๑๘. เมื่อนั้น พระยาย่าเจ้า
ใจอ่อนน้อม

๑๓๑๙. พระก็สอนสั่งให้
อันแต่ดีเลิศล้ำ

๑๓๒๐. พระยากีสอิธิสอนให้
แต่นั้น องค์ราชท้าว

๑๓๒๑. ท้าวก็เขียนเอาได้
พระก็สอนสั่งให้

๑๓๒๒. ท้าวก็ตีถึงแม้ง
บาก็จ่าอันใด

๑๓๒๓. พอดีได้
ท้าวก็ละลวงล้ำ

๑๓๒๔. บัดนี้ ข้าจักलयอดให้
ข้าจักลาองค์แพง

๑๓๒๕. ค่อยอยู่ดีเยอจอมหัวเจ้า
ข้าจักलयอดให้

๑๓๒๖. ข้าจักลาพรากรเจ้า
ขอให้บุญชูงำ

๑๓๒๗. พอเมื่อท้าวสั่งแล้ว
ท้าวก็เสด็จยาตรย้าย

๑๓๒๘. ท้าวก็ไกวแขนเหลือ
คือตั้งอินทร์อยู่ฟ้า

๑๓๒๙. เนื้อ ๆ เนื้อ
ยามไกวกร

๑๓๓๐. โนมเฉลาท้าว
ใจแจ่มเจ้า

๑๓๓๑. แต่มัน ผุ่งหมู่สาวสำน่อย

จาด้านก็บ่เป็น เจ้าเอี้ย

สองที่แวนประเสริฐ เจ้าเอี้ย

ดีแม้งโผตผาย เจ้าเอี้ย

อ้อยอินพระยาเมือง

อ่อนหวานปานผึ้ง

มีใจชมชื่น

บาท้าวสั่งสอน

ตามที่ครูสอนสั่ง มานั้น

พระยาเจ้าสั่งสอน

ทั้งสองคองถีบ

ดีได้ตั้งพระยา

มนต์ยาแสนช่อ

บาท้าวชูอิน

เสมอตั้งครูสอน

ก็หากเป็นน่านนั้น

จันทร์สมุทพรากที่

ไปหน้าสั่งพระยา

องค์พ่อครูสอน เจ้าเอี้ย

เที่ยวเดินไปหน้า

ครูบาสอนสั่ง อวนเอี้ย

ไปหน้าค่อยอยู่ดี แต่เนอ

ไปสู่เมืองหลวง ก่อนแล้ว

ส่งถึงเมืองบ้าน

พายถงขัดไท่

ลงห้องพ่อพระยา

นูน้อยอย่าง

ทะยานล้ำลวงลง แลนา

คือตั้งกินนร

ตั้งอินทร์สวรรคฟ้า

ประสงค์ทำอ้อมมาย

ประสงค์อ้อมมายสาว

ฮ้างแก่ต่อแย

เขาก็แผ่ ๆ เสียง

๑๓๓๒. โอนอ เจ้าผู้พายถงแหล่
เจ้าสั่งมากลายหม่อมน้อง

๑๓๓๓. โอนอ น้องจักไปนำเจ้า
เจ้าอดพอยังอยู่ถ้ำ

๑๓๓๔. โอนอ เจ้าผู้เมียหลายซ้อน
อันว่าเมียและซู้

๑๓๓๕. โอนอ เจ้าอดพอเหลียวหลังหน้า
น้องอยากเห็นสุพหน้า

๑๓๓๖. สวาก็แซว ๆ เอ็น
ศรีแจ่มเจ้า

๑๓๓๗. เมื่อจักขาคำเล่น
ท้าวก็คิดฮอดผู้เฒ่าหน้า

๑๓๓๘. เมื่อนั้น โฉมเฉลาท้าว
ท้าวก็เข้าป่าไม้

๑๓๓๙. เถิงเมื่อยามค่ำค้อย
บาคานคิด

๑๓๔๐. ท้าวก็คิดฮอดนงแพงศรีสร้อย
กับทั้งนายย่าเฒ่า

๑๓๔๑. โอนอ นางหอมน้อย
พี่ก็ตกต่างบ้าน

๑๓๔๒. โอนอ ตั้งว่าแดนไกลล้ำ
อันว่าแดนขอบฟ้า

๑๓๔๓. โอนอ เหลืออี่พีเดินนำน้อง
มันหากหลายแม่น้ำ

๑๓๔๔. ท้าวก็คอน ๆ ให้อ
อันว่าสองฝ่ายแก้ม

๑๓๔๕. เมื่อนั้น จันทรสมุทรท้าว
ก็บู้ที่บ้าน

๑๓๔๖. บัดนี้ จักกล่าวถึงแก้ว
พระยาก็คิดว่าได้

๑๓๔๗. เมื่อนั้น พิฑูรย์เจ้า

เสียดสวยาท้าว

เดินไปไว ๆ ผู้เดียวเอ๊ย

ลีไปหน้าผู้เดียว เจ้าเต้

พายถงไปเป็นเพื่อน อ้ายเอ๊ย

ทันนั้นอย่าเพิ่มไป อ้ายเอ๊ย

เอินนำบงวกเบ็ง พุดโทนอ

เอินเอิ้นก็บ่เหลียว แท้นอ

คืนมาพอสน้อย แต่แม่ อ้ายพีผู้เดียวเอ๊ย

บาท้าวต่างเมือง ดอกนา

นำหลังบาบ่าว

บาท้าวก็บ่เหลียว

บ่เป็นการเคิกห่าง ทางนั้น

นางแก้วเทศหอม มากแหล้ว

กลายเมื่อไว ๆ แลเยอ

ดงกว้างเถื่อนพนอม

ท้าวจอตเชานอน

หุ่งนายอยู่ทางบ้าน

นางหอมพันยั้ง

กุนั้นสิ่งใด นั้นเต้

ดวงแพงพรากคู่ กูเอ๊ย

ไกลน้องพรากพระอวน นี้แหล้ว

เมืองไกลบู้ที่ พระนางเอ๊ย

บ่เห็นน้องนาทแพง แลนอ

ทางไกลแม่น้ำใหญ่ พระนางเอ๊ย

นอนค้ำเถื่อนพนอม นี้แหล้ว

น้ำตาไหลย้อยยั้ง พุดโทนอ

น้ำตาย้อยหลังไหล

นอนคาเกาะใหญ่

เมืองท้าวอยู่ที่ใด

พระยาย่าลูกประเสริฐ ภาพัน

ดีแม้งเก็งใจ

คินึงนำแก้วแม่

ก็จึงเสด็จล่องลำ
 ๑๓๔๘. พอเมื่อไปถึงท้าว
 ท้าวก็สะดุ้งตื่นแล้ว
 ๑๓๔๙. ค่อมว่าแล้ว
 แสงส่องขึ้น
 ๑๓๕๐. ท้าวก็ลุกส่วยหน้า
 ศรีแจ่มเจ้า
 ๑๓๕๑. ของประสงค์ท้าว
 แก้วไต้หน้า
 ๑๓๕๒. อันหนึ่ง มนต์ยาท้าว
 กับทั้งหนังสือสามชด
 ๑๓๕๓. สามประการท้าว
 ท้าวบ่มีหย่อนยาน
 ๑๓๕๔. ท้าวก็กลอยแสงข้าม
 หลายพ่า่มือ
 ๑๓๕๕. แต่ขึ้น ท้าวก็ไปจวบพ้อ
 บาคานเขา
 ๑๓๕๖. บาก็ถามแกลงถ้อย
 อันว่าเจ้าพี่น้อง
 ๑๓๕๗. เมื่อนั้น ชาวพ่อค้า
 บ่รู้จักว่าไปเมืองใด
 ๑๓๕๘. ให้เจ้าไปถามแท้
 ตูข้าชาวลูกค้า
 ๑๓๕๙. เมื่อนั้น โฉมเฉลาท้าว
 ถามแมนแมน
 ๑๓๖๐. เมื่อนั้น นายสะเภาค้า
 นายก็ชมชื่นตำนาน
 ๑๓๖๑. เจ้าน้อยอยู่หนห้อง
 ท้าวก็เดินไต้หน้า
 ๑๓๖๒. นายสะเภาเจ้า
 จักว่าผีเขื่อน้ำ
 ๑๓๖๓. หลิงโฉมท้าว

เถิงท้าวบนาน
 ไพฑูรย์แก้วแม่ ภายพูน
 เห็นแก้วชื่นใจ
 สุริโยแจ่มส่อง
 ดวงฟ้าอุ้งจวน
 ดาถงขัดไท่
 บาท้าวคว่นไป
 แวนตียศยั้ง
 บาท้ามิ่งเมือง
 ปากเป่าเป็นไป
 ก็พ่ามวลแถมเต้า
 แวนตียศยั้ง
 อีสั่งแท้ท้อโย
 สมุทรวงเงื่อมแ่ง
 บาท้าวเที่ยวไป มากแหล้ว
 สะเภาจอดกลางดอน
 จอดถามนายค้า
 วาจาถามข่าว
 สิบไปค้าแห่งใด เจ้าเอี้ย
 ขานตอบคำดี
 จอดสะเภาทันนี้
 นายสะเภาผู้เป็นใหญ่ เจ้าเอี้ย
 มาแท้บ่าวสะเภา เจ้าเอี้ย
 เลยไปถามถี้
 นายเจ้าใหญ่สะเภา
 เห็นบานงถ่าว
 นำท้าวกล่าวถาม
 เมืองใดเดินเที่ยว มาแต่
 มาได้ฮอดเฮา นีนอ
 คนิงใจจงมาก
 มาตำนานกล่าวถาม นี้อือ
 ดูกามย้อยยั้ง

คือตั้งอินทร์อยู่ฟ้า

๑๓๖๔. แต่ณั้น นายสะเภาค้า

ศรีแจ่มเจ้า

๑๓๖๕. ข้านี้อยู่แห่งห้อง

ท่อกว่าการมีไป

๑๓๖๖. พระยาค่วนໃ

หลายขบเข้า

๑๓๖๗. ข้าก็เดินไปได้

ก็จึงคืนสู่ห้อง

๑๓๖๘. ก็จึงเดินไปขึ้น

ข้าก็จึงได้เดินไต่หน้า

๑๓๖๙. ก็หากหลายค้วน้า

ก็หากหลายแม่น้า

๑๓๗๐. บัดนี้ ขอแก่จอมหัวเจ้า

ข้าจักขอมอบเข้า

๑๓๗๑. ตามแต่จอมหัวเจ้า

ส่วนสินานและข้า

๑๓๗๒. ข้อยจักเอาหน่วยแก้ว

ตามบุญถึง

๑๓๗๓. เมื่อนั้น นายสะเภาค้า

ใจอ่อนน้อม

๑๓๗๔. เจ้าสิมิกม่วนค้า

ครั้นว่าของเครื่องค้า

๑๓๗๕. เมื่อนั้น จันทรสมุทรท้าว

เอาแต่พ่อสิโผดให้

๑๓๗๖. ครั้นว่าไปถึงห้อง

เจ้าจงร่อยอยู่ข้า

๑๓๗๗. ข้อยจักสมมะนาเจ้า

ขอแก่พ่อแจ่มเจ้า

๑๓๗๘. เมื่อนั้น นายสะเภาค้า

เพราะว่าศรีแจ่มเจ้า

๑๓๗๙. ค่อมว่าแล้ว

ทะยานล้ำลวงลง นีนอ

ถามบาแวนถึ

ไขแจ้งบอกเมือง

หนเทพพระยายม เจ้าเอี้ย

พำนานพระยาໃ

หาหอมเมืองภายลุ่ม

ฤดูตั้งขบปี แท้แหล้ว

เจ็ดปีถึงขบ

ทันเค้าก็เล่าหลง เจ้าเอี้ย

แปวหลวงสมุทรใหญ่ ภายพุ่น

มาแท้พำนาน เจ้าเอี้ย

สมุทรหลวงเง้อมแง เจ้าเอี้ย

หลงบ้านพรากเมือง เจ้าเอี้ย

นายสะเภาค้าโผด เถาะนอ

สะเภาค้าฮอดเมือง แต่ถ้อน

สิพาไปเซาจอด

คำแล้วก็บขึ้น เจ้าเอี้ย

ขอฝากเป็นคุณ เจ้าเอี้ย

หากสิเห็นเมื่อหน้า

ดีใจชมชื่น

นำท้าวบขึ้น

นำสะเภาค้าดอมพ่อ ก็ดี

บมีแท้สิแบ่งปัน ท้าวเอี้ย

หุมหัวชมชื่น

ถึงบ้านก็ว่าดี พ่อเอี้ย

เมืองยมพระยาใหญ่ เมื่อได้

อย่าคองถ้าแต่สิไป เถาะนอ

คุณหลายเหลือมาก พ่อเอี้ย

อย่ากลัวย่านว่าสิลวง เถาะนอ

ใจดีชมชื่น

จาเว้าแมนมะโน

สุริโยค้อยค้ำ

บ่าวสำน่อย	ดาตั้งแต่งแลง
๑๓๘๐. พอเมื่อเขาแต่งแล้ว	ยอพาตั้งฟ่าง
ศรีแจ่มเจ้า	กินข้าวพำกัน
๑๓๘๑. พอเมื่อกินแลงแล้ว	ถอยพาลาเล็ก
เขาก็ตกแต่งห่าง	ดาตั้งแต่งนอน
๑๓๘๒. ลางคนเว้า	หาสาวชมชื่น ก็มี
ลางพ่องเว้า	หาแก้วมิ่งเมีย
๑๓๘๓. ไผ่ผู้มีแต่ซู้	กะยังอ่าวคินึงเถิง
ไผ่ผู้มีเมียชม	อ่าวคินึงเถิงบ้าน
๑๓๘๔. เขาก็จาคำเล่น	ไยความอ๊อแอก
ปานนี้ซู้อยู่บ้าน	ชายซ้อ้นพาบชาว แลนอ
๑๓๘๕. เฮานี้มาเที่ยวค้า	เดินควหาของ นีนอ
มาคว่ไคคำแพง	ก็บ่หาฮามซ้อ้น
๑๓๘๖. แม่นว่าเดินหาได้	เงินคำแสนซัง ก็ดี
ก็ไปปานแก่นแก้ว	เมียซ้อ้นแต่ละคน เจ้าเอี้ย
๑๓๘๗. ลางพ่องฮ้าย	ลางพ่องแวนดี เจ้าเอี้ย
ลางคนผิวหลงเฮื่อน	หนีกี้เล่ามีชายซ้อ้น
๑๓๘๘. เมื่อนั้น โฉมเฉลาท้าว	ฟังคำเขากล่าว
ท้าวก็ไสสวกเล่น	เขานั้นชื่นชม
๑๓๘๙. ตั้งหากแม่นความสุเจ้า	ทั้งหลายเว้าว่า มานอ
ปานนี้เมียอยู่บ้าน	มีซู้ก็บ่เห็น แลนอ
๑๓๙๐. เจ้าจงพินแพงเข้า	หาพะอวลองคี่ใหม่ เถาะเนอ
อันว่าของแก่นี้	วางไว้ข้างมัน เถาะเนอ
๑๓๙๑. แต่่นั้น ท้าวก็แข็งใจต้าน	นำเขาฝูงบ่าว
เขาก็จากกล่าวต้าน	นำท้าวซู้คน
๑๓๙๒. พอเมื่อเด็ก ๆ ค่อน	อรชรสงัดอยู่
ฟังยินลมเป่าเปื่อง	ตีนน้ำฟาดฟอง
๑๓๙๓. ฝูงหมู่ปลาใหญ่บ้อน	เสียงนินดังสนั่น ฟันเยอ
เขาก็ตีฟอกบ้อน	ฟองเล่นดีดีหาง
๑๓๙๔. สรรพสันพร้อม	มวลมีทุกสิ่ง
ในแม่น้ำ	มีพร้อมซ้อ้น
๑๓๙๕. ฝูงหมู่ซี้แซ่พร้อม	มีมากมั่งกร

โปโลหัว

๑๓๙๖. เมื่อนั้น ทั้งหลายพร้อม

ฟังแต่เสียงตะพานน้ำ

๑๓๙๗. แต่นั้น คับคาค้าย

แสงพุ่งพัน

๑๓๙๘. เมื่อนั้น ทั้งหลายพร้อม

น้ำส่วยหน้า

๑๓๙๙. ทั้งหลายพร้อม

ตกแต่งห่าง

๑๔๐๐. เมื่อนั้น นายสะเภาต๋าน

ม้วนเชือกแล้ว

๑๔๐๑. ยืด ๆ ย้าย

ทม ๆ เสี่ยง

๑๔๐๒. ฟองขาน้ำ

สัว ๆ น้ำ

๑๔๐๓. เมื่อนั้น โฉมเฉลาท้าว

เห็นที่ลมเป่งเป็อง

๑๔๐๔. โทด ๆ ก้อง

นายสะเภาเบ็ด

๑๔๐๕. แต่นั้น หน้าเลนแก้ว

เห็นที่เงาอู่แก้ว

๑๔๐๖. พอเมื่อหลายวันได้

สะเภาป่ซ้า

๑๔๐๗. แต่นั้น สะเภาเป็อง

เป็อง ๆ เถิง

๑๔๐๘. เมื่อนั้น จันทรสมุทรท้าว

สะเภาจอดยั้ง

๑๔๐๙. เขาก็เอาหน่วยสมอพร้อม

สะเภาจอดยั้ง

๑๔๑๐. เมื่อนั้น โฉมเฉลาท้าว

บัดนี้ จอมหัวกู

๑๔๑๑. บัดนี้ บ่กลัวจอมหัวเจ้า

ท่อกูเขากล้า

เล่นนอนสงัดอยู่

ตีเล่นเชือกกิน

กลายเป็นถั่งฮุ้ง

โพนมฟ้าสูงจวน

เดินกันลูกตีน

ดีแล้วแต่งกาย

กินงายแล้วอย่า

ประดาตั้งแต่งกระโดง

เดินเขาฝูงบ่าว

ดาตั้งเบิกไป

สะเภาใหญ่ตามลม ฟันเยอ

ฟาดฟองดั่งก้อง

แคมสะเภาชี้ชี้ แลเยอ

ดั่งก้องครึนเครง

ใจดีชมชื่น

สะเภาย้ายบ่เซา

ลมฟาดเสากกระโดง ฟันเยอ

ชื่อเมืองยมท้าว

ยอแยงเทียมแทบ

ในน้ำซื่อไป

หลายคืนคราวถีบ

ลมเป็องเป่งเป็อง

เป็องเป่าไปเป็อง ฟันเยอ

ฮอดเมืองบาท้าว

ใจดีชมชื่น

แควมน้ำท่าเมือง

ลงชาน้ำใหญ่

บาท้าวชื่นชม

จาต่อนายสะเภา

ส่งเถิงเมืองบ้าน

นายสะเภาคุณมาก อวนเอี้ย

ตามแต่ชายช่างซื้อ

๑๔๑๒. บัดนี้ ข้าจักลาพ่อเจ้า

อันว่าฝูงตานาย

๑๔๑๓. ท้าวก็ต้านตามถ้อย

ฝูงหมูป่าวสำน่อย

๑๔๑๔. ค่อยอยู่ที่เยอนงฮามน้อย

ข้อยจักลาจากเจ้า

๑๔๑๕. ใจประสงค์ค้า

ให้เจ้าจับจ่ายซื้อ

๑๔๑๖. ค่อมว่าท้าวสั่งแล้ว

จอมหัวเอี้ย

๑๔๑๗. จอมหัวเจ้า

เจ้าหากไปฮอดห้อง

๑๔๑๘. พอเมื่อเขาสั่งแล้ว

เถิงในเมือง

๑๔๑๙. เมื่อนั้น นายก็เห็นโฉมท้าว

นางก็ใจวังเบ้อ

๑๔๒๐. คือตั้งใจขาดแล้ว

โฉมเฉลาพระ

๑๔๒๑. บาก็ฮวยมนต์เอ็น

ท้าวก็พ่นเป่าน้ำ

๑๔๒๒. ข้อยก็มาเห็นหน้า

เจ้าสั่งว่าสิมาตายจากข้อย

๑๔๒๓. แต่นั้น นายก็หอมจิตได้

นายจึงปากกล่าวไว้

๑๔๒๔. อันแต่หลานเดียวน้อย

วันนั้น นายหากคิดบ่แล้ว

๑๔๒๕. หลานก็ไปอยู่ค้ำ

นายก็บู้ซู่ข่าวเจ้า

๑๔๒๖. นายก็ฮู้ข่าวแก้ว

นายก็บ่เฮียวว่าหลานแจ่มเจ้า

๑๔๒๗. นายจึงไปหลงเจ้า

อันใดแท้ก็ช่างเผื่อ พ่อเอี้ย

เข้าสู่ในเมือง ก่อนเนอ

สิ่งใดบ่มีฮู้

แถลงความกลอยสั่ง

ชาวค้าชู้คน

ทั้งหลายพรากคู่ มาเอี้ย

ไปบ้านให้อยู่ดี แต่เนอ

อันใดซื้อจ่าย เอาเนอ

ของไต่ตั้งใจ เจ้าเตอ

เขาผิดสั่งบาคาน

ให้โชคติเนอเจ้า

โฉมงามบ่าบ่าว กูเอี้ย

เถิงซ็อนอย่าลืมน้องเนอ

ท้าวเล่าเลยไป

ฮอดนายแวนเช้า

หลานเดียวมาฮอด

ทะเลยลั้มถ่าวไป

นอนนึ่งบ่ตึง

ฮีบโซมนายเจ้า

สายใจตนย่า

นายเฒ่าก็จั่งคีน

สายใจเจ้าย่า นายเอี้ย

รือแท้สิ่งใด นี้ได้

หอมใจมาน้อยหนึ่ง

หลานเจ้าชู้อัน

หนีไปพรากย่า

นำเจ้าชู้วัน แม่เนา

หลายปีพันยั้ง หลานเอี้ย

ดีฮ้ายก็สิ่งใด แม่เนา

นางหอมมาฮอด วันนั้น

สิมาพร้อมก็บ่เห็น ย่าเตอ

เฮียนคำถามข่าว

พระยาก็บอกข่าวให้

๑๔๒๘. เพื่อนว่าหลานเดียนน้อย
เจ้าหากส่งแต่นางหอมมา

๑๔๒๙. พระยาก็บอกข่าวให้
จิกว่าเป็นตายสั่ง

๑๔๓๐. บัดนี้ หลานเดียนน้อย
คือตั้งตายเกิดแล้ว

๑๔๓๑. อันว่าโฉมอุปเจ้า
จิกว่าอินทร์พรหม

๑๔๓๒. เมื่อนั้น โฉมเฉลาท้าว
ข้อยก็ไปจากเจ้า

๑๔๓๓. ข้อยก็ขี่อุ้มแก้ว
ข้อยก็ไปเถิงเมืองกว้าง

๑๔๓๔. ข้อยก็เดินเที่ยวเล่น
ข้อยก็เห็นที่นายย่าเฒ่า

๑๔๓๕. ข้อยก็สงสารล้า
ข้อยจึงมีคำขอ

๑๔๓๖. นายจึงบนบอกข้อย
ข้อยจึงเดินศิรี

๑๔๓๗. ข้อยจึงวอนวานไหว้
ช่างจึงหลอมหล่อข้อย

๑๔๓๘. ข้อยจึงคืนไปเข้า
กิจการมีเกิดฮ้อน

๑๔๓๙. ยังมีสามพระยาเต้า
พระยาก็ต่อบได้

๑๔๔๐. ข้อยก็ชนผาบแพ้
หายโอยภัย

๑๔๔๑. พระยาก็สรรเสริญให้
ทั้งนางหอม

๑๔๔๒. ข้อยก็ทรงอยู่สร้าง
กิจการมีเหลือ

๑๔๔๓. ข้อยก็จึงขอกษัตริย์เจ้า

บาท้าวนั่งเสวย ว่าตาย

เสวยราชกินเมือง ว่าตาย
ผู้เดียนนางแท้

นายก็อ่าวคิงเถิง หลานเอี้ย
ก็บ่เห็นหลานแท้

มาเถิงเจ้าย่า กุนอ
เห็นเจ้าชาติลุน แท้นอ

หลานต่างคราวหลัง แม่่นอ
ผายโผดหลานปางนี้

จันทรสมุทรเวैया
หลายเข้าขวบปี แม่เอี้ย

ยนต์ทองเชือกหย่อน ลงนั้น
พระยาพุ้นพ่านาน แม่เอี้ย

ในเมืองพระยาใหญ่ ภายพุ้น
คนนั้นเที่ยวขอ แม่เอี้ย

คือนายบ้านเก่า ภายพี
อยู่ดอมคนนั้น

ช่างหล่อคนตี
เที่ยวไปหาแท้

ขอพรน้อมเหนียว
เลยได้ฐูปงาม แม่เอี้ย

ในเมืองหาย่า ภายพุ้น
พระยาใช้เล่นเถิง แท้ตาย

พลมารบต่อ วันนั้น
เลยใช้ฮอดหลาน แม่เอี้ย

แล้วหลูดสงคราม แท้ตาย
ชุ่มเย็นเมืองบ้าน

เสวยราชแทนองค์ แท้ตาย
มอบเวนวางให้

เสวยราชพอประมาณ
อ่าวกระสันต์เถิงเจ้า

พระยาหลวงตนพ่อ ภายพุ้น

พระก็ผายโศคให้

๑๔๔๔. เพื่อข้อยมาเถิงห้อง

ข้อยก็โถมแก่นแก้ว

๑๔๔๕. อันว่าเวรใดข้อย

ข้อยจึงได้พลัดพรากน้อง

๑๔๔๖. หลานก็จาคำว่า

ท้าวก็คิดบ่แล้ว

ทั้งน้องด่วนมา แม่เอี้ย

ยนต์ทองแก้วอยู่

นางขึ้นก่อนนอน แท้ตาย

สะไบนางสะเด็นหลุด ลงนั้น

เดียนนี้คอบสะไบ แม่เอี้ย

ดอมนายให้หุง

ดอมแก้วยอดหอม

ตอนท้าวจันทรสมุทรกลับถึงเมืองยมราช

๑๔๔๗. บัดนี้ จักกล่าวเถิงนางหอมน้อย

๑๔๔๘. นางก็อุ้ข้าวศรีแจ่มเจ้า

นางก็ตีแกลงต้าน

๑๔๔๙. บัดนี้ อ้ายพี่ข้อย

นางก็ตีแกลงต้าน

๑๔๕๐. นางก็ไปฮอดแล้ว

นางก็ไปเห็นท้าว

๑๔๕๑. สองนางแพง

ท้าวก็ปากกล่าวต้าน

๑๔๕๒. อันแต่พี่พรากน้อง

อันแต่เฮาขึ้นขี่แก้ว

๑๔๕๓. พี่ก็ฮ้อยฮ้ำให้

ตั้งหากเหลืออี่พี่ยมมาให้

๑๔๕๔. ก็หากหลายพำมือ

พี่จึงวอนวานไหว

๑๔๕๕. กับทั้งอินทร์อยู่ฟ้า

อันว่าเทพาเจ้า

๑๔๕๖. กับทั้งบุญพรำพร้อม

ข้อยก็หวังเห็นหน้า

๑๔๕๗. เหลืออี่พี่ให้ขี้มูกย้อย

ตั้งหากเหลืออี่พี่ยมมาให้

๑๔๕๘. บัดนี้ บุญส่งให้

เมื่อนั้น นางก็ฟังคำท้าว

ในโงคคิงมาก

บาท้าวฮอดเมือง นี้แหละ

นางสาวใช้ช่วง

มาแล้วฮอดเมือง นี้แหละ

ไปยามอ้ายพี่ ตนนั้น

เห็นท้าวกับเมื่อ หั้นแหละ

ว่าข่าวความหลัง

กอดคอกันให้

ดอมนางอ้อยอิน

หลายเข้าขบปี นี้แหละ

ยนต์ทองพรากคู่ วันนั้น

หาน้องชู้วัน นั้นแหละ

หาพระอวลชูเข้าคำ แลงนั้น

นอนค้ำเถื่อนพนอม พี่นา

เทพาเจ้าที่ ภายพุ้น

วานพร้อมข้อยชู หั้นแหละ

ทั้งหลายชูข้อย

ชูข้อยฮอดเมือง นี้แหละ

คองตายเข้าคำ อวลเอี้ย

น่าน้องอยู่ยงยาย พี่นา

หาพระอวลทุกเข้าคำ พระนางเอี้ย

จึงเถิงน้องนาทแพง นี้แหละ

ว่าข่าวความหลัง ตั้งนั้น

๑๔๕๙. คำทุกข์สองข้าเป็นนอรชร
 บัดนี้ จักกล่าวถึงพระยายมเจ้า
 ๑๔๖๐. นางก็ไปยามบักกำพริ้า
 ให้สุไปทันแท้
 ๑๔๖๑. กูจักบอกบ่นให้
 กูจักบอกบ้านให้
 ๑๔๖๒. ให้เขาทำที่นั่น
 เมื่อนั้น เพ็ชฌฆาตพร้อม
 ๑๔๖๓. หนึ่งลิวกับ
 เขาก็โดยคำเจ้า
 ๑๔๖๔. เถิงที่สวนใหญ่กว้าง
 เมื่อนั้น โฉมเฉลาท้าว
 ๑๔๖๕. ครั้นว่าสุมาตี
 ครั้นว่าสุมาฮ้าย
 ๑๔๖๖. ให้สูติดอยู่หั้น
 แต่่นั้น บาบ่าวท้าว
 ๑๔๖๗. ตีนพันธัตติ
 เมื่อนั้น เพ็ชฌฆาตฮ้าย
 ๑๔๖๘. ก็เพื่อเห็นตีนพันธัตติ
 สังขยาล้า
 ๑๔๖๙. ท้าวจึ่งบ่นบอกให้
 ให้สูเมื่อเสียถ้อน
 ๑๔๗๐. ให้สูเมื่อขาบไหว้
 พอเมื่อท้าวบอกแล้ว
 ๑๔๗๑. เขาก็ก้มขาบไหว้
 เมื่อนั้น เพ็ชฌฆาตฮ้าย
 ๑๔๗๒. ตามตาเห็น
 เขาก็ทูลกลอนไหว้
 ๑๔๗๓. อันว่าอ้ายกำพริ้า
 มั่นก็ออกปากต้าน
 ๑๔๗๔. ตั้งว่าหนีไปได้
 พอเมื่อเขาทูลแล้ว

ดั่งนอนกินข้าง
 คองนางนางนาค
 อีสั่งนั้นก็ปมา แท้นอ
 เอนางมาฮีบ
 เขานั่นอยู่กิน เถาะเนอ
 พลานไทรเป็นใหญ่ นั้นเนอ
 ผองเท่าชั่วกระดูกขาว หั้นถ้อน
 บายดาบชั้นชัย
 ผูกสะเบงเอาพร้อม
 พลันไปเฮฮีบ
 บาท้าวเหลือบเห็น
 เอ็นบอกคำดี
 ฮีบมาอย่ารอช้า
 เป็นคำเหลวหลาก สันนั้น
 ชูคนนั้นอย่ามา เถาะเนอ
 เอ็นปากสองคำ
 ชูคนพวงพัว
 ย้านสั้นกลัวตาย แลเยอ
 ก็บหนีไปได้
 พอยามคราวเหน้อย
 เขานั่นต่าวเมื่อ
 อย่ามายืนช้อยอยู่ สูเอี้ย
 พระยาเจ้าฮีบมา ว่าเนอ
 ผุงเขาถอนออก
 ลาท้าวแต่ไกล
 คีนคอมทูลถวาย
 กล่าวแหมหมายถ้อย
 คำดีแหมบอก
 ดีล้าโลกถือ เจ้าเอี้ย
 คำเดียวติดอยู่ เจ้าเอี้ย
 พอย้านหย่อนกลัว เจ้าเอี้ย
 พระยายมกริ้วโกรธ

๑๔๗๕. ค้อนฟาดฆ้อง
 สู้อีบเดาตาห่าง
 ๑๔๗๖. สู้อีบไปแสบแก้ว
 สูอย่าฟ้าวนาบฮ้าย
 ๑๔๗๗. มั่นสิพาแก่นแก้ว
 เมื่อนั้น พระยาก็คัดกแต่งห่าง
 ๑๔๗๘. เขาก็มวลงันมา
 ผุงหมูกองหัวหน้า
 ๑๔๗๙. ผุงตามหลังยัง
 เมื่อนั้น โฉมเฉลาท้าว
 ๑๔๘๐. ลองศาสตรศิลป์ยอดไต้
 ท้าวก็จับหนังสามชดถืม
 ๑๔๘๑. เขาก็พินผ่าม้าง
 ดาวหักย้อย
 ๑๔๘๒. หนังกี่แข็งแก่นฮ้าย
 เมื่อนั้น นายย่าเฒ่า
 ๑๔๘๓. นายก็บ่ท่อนฮู้
 นายก็ปากกล่าวต๋าน
 ๑๔๘๔. ซับซิ่งน้อย
 เจ้านี้คนเดียวแท้
 ๑๔๘๕. สิ้งสิเรวดต่อแท้
 เมื่อนั้น จันทรสมุทรท้าว
 ๑๔๘๖. เจ้าย่าได้คิดหย่อนย่าน
 ข้อยอยากเห็นโฉมเจ้า
 ๑๔๘๗. ข้อยจึงสิเอาบาทหล้า
 เมื่อนั้น พระยายมเจ้า
 ๑๔๘๘. สูจงเอาให้ได้
 ผิวว่าสูหากสู้บ่ได้
 ๑๔๘๙. กูจักพินม้ามแฮ้ง
 แต่่นั้น เขาก็พินแทงเข้า
 ๑๔๙๐. คุณตั้งเวียงแก่นกล้า
 เมื่อนั้น โฉมเฉลาท้าว

เดินท้าวป่าวขุน
 พังพลายข้างใหญ่ นั้นเนอ
 หัวหน้าก่อนกู เถาะเนอ
 มั่นสิกลัวบปแล่น หนีเหล่า
 กูนั้นลอบหนี บ่ฮู้
 ข้างใหญ่พลายวรรณ
 ยาดเรวบาท้าว
 เถิงบาเวดอยู่ ก็มี
 ต่อโฮงพระยาเจ้า
 ใจดีชมชื่น
 พระยาเจ้ายอดพระยม
 เป็นเวียงต้ายแก่น
 ดาวค้ำดาบทะเลาย
 คุงมือเป็บ่าน
 เสมอด้ามตั้งหิน
 ตกใจย่านสั้น
 เห็นฮ้ายยาดเรว ตั้งนี้
 นำหลานอ้อยอิน
 ทังย่านสั้นสาย
 เขาหลายเหลือมมาก หลานเอี้ย
 เขานั้นอเนกนอง แม่ได้
 เลยหัวอีกแอก
 เขานั้นน่อยากแล้ว แม่เอี้ย
 พระยายมจักสน้อย แม่เอี้ย
 ให้เขาจ้อทั่วแดน แม่เอี้ย
 มีใจกริ้วโกรธ
 มั่นนั้นผู้เดียว ดอกนา
 ถอยหลังกลับหลีก ตั้งนั้น
 โครงนั้นมอบกา บ่อย่าແหล้ว
 แขนลาอิดอ่อน
 ฟันได้ก็หากฮุน หนีเหล่า
 วาจาต๋านกล้า

๑๔๙๑. สุนัขใจแค้นกล้า
ให้สูติติดอยู่หั้น

๑๔๙๒. ให้สูติติดอยู่พื้น
ข้างก็ติดอยู่พื้น

๑๔๙๓. ทั้งนายคอ
เมื่อนั้น เห็นผิดติดหลังข้าง

๑๔๙๔. นายคอดิต
หงอย ๆ ข้าง

๑๔๙๕. เขาก็มวนกันยีน
ไฟผู้นั่งขอนไม้

๑๔๙๖. ไฟผู้กำลาทวน
เมื่อนั้น พระยายมเจ้า

๑๔๙๗. พระยากี่หนีบได้
แต่นั้น พระยาหลวงเจ้า

๑๔๙๘. กับทั้งพลไพร่พร้อม
เขาก็ยกมือไหว้

๑๔๙๙. นบนอบไหว้
กลางคนให้

๑๕๐๐. ลางคนให้
โอนอ เสาจักตายบาดนี้

๑๕๐๑. เสาจักกองกันตาย
เมื่อนั้น จันทรสมุทรท้าว

๑๕๐๒. เห็นแต่คนมีดกุ่ม
ท้าวก็สงสารล้ำ

๑๕๐๓. บาก็คิดหุงฮู้
สังขยาแท้

๑๕๐๔. ท้าวจึงผายโผดให้
บัดนี้ให้สูคินสู่ห้อง

๑๕๐๕. อันว่าเมียและฮู้
ข้างก็คินสู่ห้อง

๑๕๐๖. อย่าได้ติดอยู่หั้น
เมื่อนั้น เลิน ๆ ข้าง

พื้นเข้าบ่กลัว แค้น
ทั้งหลายเหม็ดหมู่ สุนัข

ดินนั้นชู่คน นั้นเนอ
เทิงแผ่นธรณี หั้นถ้อน

แหงของทั้งทำย

ข้างผิดเล่าติดดิน อยู่หั้น

พรำขอทั้งทำย

ทั้งคนยีนอยู่ ฟุ่นเยอ

บ่อนเดียวบ่มีย้าย

กันผิดเล่าติดขอน

ก็ตั้งเดียวมวลพร้อม

ราชาติดอยู่

ทั้งข้างไพร่พล มากแหล้ว

กลัวตายยันสิ้น

กลัวยันสิ้นสาย

หาบาช่องช่อ

หาท้าวชู่คน

หาเมียฮ้อยยั้ง

หาฮู้ย่าวม

ดินดูตกกลืนกิน แลนอ

พรำคนทั้งค่าย

คอยดูหลังล้ำ

ทั้งข้างอเนกนอง แค้น

ทั้งหลายพลไพร่

ใจท้าวชู่ฮั้น มากแหล้ว

พอยามคราวเมื่อย

เขานั้นชู่คน

เฮือนสุแวนเทียว ฮูฮ้อย

สุนั้นพำคอง หั้นแหล้ว

วังหลวงของเก่า ฟุ่นเยอ

ไปถ้อนอย่านาน เทียวเทอญ

พลายคินไว้ ๆ ฟุ่นเยอ

๑๕๐๗. ผุงไพรน้อย	คืนพร้อมชูคน
พระยากี่เสด็จสู่ห้อง	โองหลวงคณิงมาก
๑๕๐๘. ผุงบัวน้อย	เถิงพร้อมฮอดเฮือน
เมื่อนั้น โฉมเฉลาท้าว	จันท์สมุทร์หายโศก
๑๕๐๙. บากี่ชมกล่อมกลิ้ง	นางแก้วกลิ่นหอม
แต่นั้น นายยาเฒ่า	หายส่วงสำบายใจ
๑๕๑๐. นายก็สำบายใจสุข	อยู่ดอมหลานเจ้า
นางหอมน้อย	ใจดีชมชื่น
๑๕๑๑. นางก็เห็นหน้าท้าว	ใจห้าวชื่นชม

ตอนเชิญจักร์สมุทร์ขึ้นเสวยราชย์

๑๕๑๒. บัดนี้ จักกล่าวเถิงพระยาหลวงเจ้า	เสวยเมืองคณิงมาก
พระก็คิดใคร่เสพชาติเจ้า	ตีฆ้องปาวพล
๑๕๑๓. บัดนี้ภูจักร์เชิญเอาบ่าวท้าว	เสวยราชทรงเมือง
สูงงไปราธนาโพธิสัตว์เจ้า	พระองค์มาตุ้มไพร
๑๕๑๔. ให้สูตตกแต่งห้าง	เดียวน้อยยาวนาน
สูงงตกแต่งห้าง	คาดเครื่องอาชะนัย
๑๕๑๕. เดาดาทก	แต่งฟังปลายช้าง
เมื่อนั้น ครั้น ๆ ก้อง	แสนหมื่นขุนพล
๑๕๑๖. เดาดาทก	แต่งฟังปลายช้าง
อัสสาม้า	อาชะนัยคาดเครื่อง
๑๕๑๗. ทุกเยื้องได้	ทวนพร้อมหอกปืน
กลองสมฆ้อง	ตีม่วนนันทเสียง ฟันเยอ
๑๕๑๘. ปึงปะห้อย	ระบำพร้อมเป่าสัง
สรรพรสรพร้อม	ไบศรีเครื่องแห่ ฟันเยอ
๑๕๑๙. สาวบ่าวพร้อม	ปะนมแต่นั้นัน
บรรบวนแล้ว	เลยไปพร้อมพริ้ว
๑๕๒๐. ช้างและม้า	ไปพร้อมมอเนกนอง
เถิงแจ่มเจ้า	ท้าวเทศจันท์สมุทร์
๑๕๒๑. เสนาหลาย	หลังเนื่องทูลท้าว
บัดนี้ เชิญที่จอมหัวเจ้า	เสวยราชแทนเมือง เจ้าเอี้ย
๑๕๒๒. ผุงข้ามวลตณถวาย	มอบเวนเมืองบ้าน

อันว่าพระยายมเจ้า

๑๕๒๓. กับทั้งนางอ่อนน้อย

เมื่อนั้น จันทรสมุทร

๑๕๒๔. พระก็เสด็จขึ้นขี่ช้าง

ตัวหนึ่งนางหอมน้อย

๑๕๒๕. สองก็ทรงขี่ช้าง

เสิน ๆ ช้าง

๑๕๒๖. คนค้ำเต้า

ครืน ๆ ก้อง

๑๕๒๗. สนวนไลเขา

ครืน ๆ ก้อง

๑๕๒๘. เขาก็แหนแห่เจ้า

เมื่อนั้น ช้างใหญ่ย้าย

๑๕๒๙. โฉมเฉลาเลยเสด็จ

แต่นั้น โฉมเฉลานั้น

๑๕๓๐. นายย่าเฒ่า

ฝูงหมู่เสนาพร้อม

๑๕๓๑. สองแจ่มเจ้า

ค้ำ ๆ หน้า

๑๕๓๒. ยน ๆ ยอคัมठी

คันธะสาทฟัง

๑๕๓๓. เสนาหลาย

สองเสด็จขึ้น

๑๕๓๔. เสนตหุ้ม

เมื่อนั้น พระยายมเจ้า

๑๕๓๕. ลูกอ่อนน้อย

ถวายทั้งนางสนมพร้อม

๑๕๓๖. หน้าขึ้นช้อย

เมื่อนั้น เสนาพร้อม

๑๕๓๗. ตกแต่งห่าง

กับทั้งพาขวัญท้าว

๑๕๓๘. ตั้งช่องหน้า

สิเวนเมืองเต้าส่วย ว่าตาย

สิวงให้บ่ขึ้น เจ้าเอี้ย

ต้านจาขุนขมขึ้น

ตัวกล้าซื้อดาว

ทั้งนายตนย่า

พังแก้วห่มกัน

ยอเชิงยออย่าง

ตีช้างแห่แหน

เสียงเสพนั่นเนื่อง ฟันเยอ

เป่าแถแถมหื้อ

กลองหลายเหลือแหล่

บุญกว้างเข้าสู่เมือง

ชกแทบเอียงเกย

สู่อโองกว้าง

นางหอมเอียงพี

ไปพร้อมพราห์ลาน

ฮางคำเทียมพ่าง

ทรงฮ้านนั่งสรง

สาวเทศปะโรหิต

โสรดสรงสองเจ้า

ตลบฮวงในหื้อ แลนอ

หลังสรงเลยแล้ว

ถึงหอโองใหญ่ ฟันเยอ

นำเจ้าแห่แหน

ถวายนางนงถ่าว

นางแก้วเกศศรี

นงฮามน้อยหนุ่ม

ถวายพร้อมมอบเมือง

ทั้งหลายขุนหมื่น

พาพร้อมเบิกมา

ยอมาเอียงพ่าง

สองเจ้าพราห์มวล

เมื่อนั้น คำว ๆ หน้า

๑๕๓๙. มายายยัง

แต่นั้น นักปราชญ์เจ้า

๑๕๔๐. พราหมณ์พรถวาย

พราหมณ์ก็บายแพ่งเหล่า

๑๕๔๑. พราหมณ์ก็จาคำดี

ว่ามาเยอขวัญเอี้ย ขวัญแข่งให้เจ้า

๑๕๔๒. ขวัญตาให้เจ้า

ขวัญแก้มให้เจ้า

๑๕๔๓. ขวัญใจให้เจ้า

อันว่าขวัญนางหอมพี่น้อง

๑๕๔๔. อันหนึ่ง ขวัญที่จอมหัวเจ้า

ให้มานำแจ่มเจ้า

๑๕๔๕. อย่าได้หลงป่าไม้

ขอให้มาทรงเมือง

๑๕๔๖. อันหนึ่ง ขวัญที่นางหอมน้อย

ขอให้มาอยู่ฝัน

๑๕๔๗. บัดนี้ ฝูงข้าเวนเมืองให้

ฮ้อยประเทศท้าว

๑๕๔๘. ขอให้สวัสดีล้ำ

ขอให้ยืนยงเพียง

๑๕๔๙. อย่าให้ออนตายต้อง

ขอให้ยูท่างสุขอยู่สร้าง

๑๕๕๐. เมื่อนั้น พราหมณ์ถวายไหว

ขุนหมื่นพร้อม

๑๕๕๑. บรวบนแล้ว

ขุนก็ลาเลิกท้าว

๑๕๕๒. เมื่อนั้น ท้าวกี่เสด็จสู่ชั้น

ทั้งนางหอม

๑๕๕๓. แต่นั้น นายก็สุขอยู่สร้าง

นายก็มีป่วนาง

๑๕๕๔. บัดนี้ จันทรสมุทรท้าว

นักปราชญ์ปะโรหิต

นั่งแถวถันอ้อม

เลือกผู้มีปัญญา

เฮี้ยกขวัญสองเจ้า

ฟายเพื่อดแคมพา

กล่าวแหมหมายเอ็น

มาอยู่แข่งลีลา นั้นเนอ

มาอยู่ต่ายแย้ม

มาอยู่แก้มบัวไซ

มาอยู่ใจตัดส่อง นั้นเนอ

มาพร้อมพรำบา นั้นเนอ

ทรงยนต์เชือกหย่อน มาเยอ

ทรงบ้านนั่งเสวย

ค้ำเถื่อนไพรพนอม นั้นเนอ

นั่งเสวยเมืองบ้าน

องค์แพงเจ้ากระหม่อม กุณั้น

แฝงท้าวที่นั่งเสวย พ่อเนอ

จอมศรีเสวยราช จริงแท้แล้ว

มาเต้าส่วยสิน

ยวเย็นยวดยิ่ง

พันเข้าหมื่นวัสสา เถาะเนอ

เถิงแพงภูวนาถ สังเนอ

เป็นเจ้านั่งเสวย เถาะเนอ

สำเร็จการทุกสิ่ง

โจอมเจ้าผูกแขน

พาขวัญลาเลิก

เมื่อห้องชู่คน

ผาสาทมุงมณี

อยู่เพื่อแฝงท้าว

เสวยราชนำหลาน

อยู่ดอมมวลไช้

เสวยเมืองเป็นใหญ่ เจ้าเอี้ย

ท้าวที่อยู่สืบสร้าง	เมืองไต้เทพยม หั้นแห้ว
๑๕๕๕. เป็นแต่บุญสนองเจ้า	ขุนนำมาส่ง
ท้าวที่สุขอยู่สร้าง	เป็นเจ้าผ่านเมือง
๑๕๕๖. ท้าวก็บโศกฮ้อน	จักสังการไต่
ยุสบายชม	อเนกนงรือน้อย
๑๕๕๗. เขาก็ลือทั่วเท่า	เงื่อมเงงเขาเสม
ก็หากลือชาต	ต่างดินแดนฮ่อ
๑๕๕๘. เขาก็นำพลพร้อม	สินทองเต้าส่วย
สินบ่ไเฮ้	ลือเท่าทั่วแดน
๑๕๕๙. ตั้งบ่เป็นที่เตียนติถ้อย	คนพลอยทุกขมอด เฮาเอี้ย
อันว่าอายกำพริ้า	ก็ได้นั่งเสวยเมือง เจ้าเอี้ย
๑๕๖๐. เห็นว่ามีสุขแล้ว	อย่ามาโถงแถมตี๋ม หลายเนอ
เห็นว่าทุกขมอดไเฮ้	อย่ามาได้ข่มเหง เถาะเนอ
๑๕๖๑. ลางเทื่อมีสุขแล้ว	ลงพลอยพรากต่ำ ก็มี
ลางเทื่อทุกขมอดไเฮ้	มันผิดให้ได้มั่งมี เจ้าเอี้ย
๑๕๖๒. ลางเทื่อสงสารฟ้า	ผิดลงพลอยภาคต่ำ ก็มี
ลางเทื่อต่ำอ้อป้อ	มันผิดปั่นต่าวสูง เจ้าเอี้ย
๑๕๖๓. ลางเทื่อทุกข์ผิดได้ชี้ข้าง	หลิงหามันบ่มีถื่อ เฮาเอี้ย
ลางเทื่อสุขผิดได้แบกไม้	ตีนเจ้าผิดแข่งโพง เจ้าเอี้ย
๑๕๖๔. ลางเทื่อฝนลมคือจั่งฮ้อน	เดินทางบปเข้าฮ่ม เฮาเอี้ย
ลางเทื่อแดดผ่านฟ้า	เสมอเพียงก็ตั้งหนาว เจ้าเอี้ย
๑๕๖๕. มันหากอดิตสาแล้ว	เขาไปนอนสาก่อน สาวผู้ดีเอี้ย
ลุกขึ้นแล้ว	พระอวลอายจั่งสิเขียน สาวทองดีเอี้ย
๑๕๖๖. บัดนี้ จักกล่าวถึงนางหอมน้อยค	นิงถึงบ้านเก่า ภายพุ้น
นางก็คิดหุงผู้	ทันต้นแม่ตน มากแห้ว
๑๕๖๗. นางก็ชด ๆ น้ำ	ตาหลังไหลตก
นางจึ่งมีคำวอน	เหนี่ยวบาบุญกว้าง
๑๕๖๘. บัดนี้ ข้อยก็คิดถึงห้อง	เมืองหลังบ้านเก่า ภายพุ้น
อันว่าฝูงพี่น้อง	พงค์เชื้อสิ่งไต่ บ่ฮู้
๑๕๖๙. จักว่าเป็นตายหรือ	บ่มีเห็นพอฮู้ข่าว อวนเอี้ย
ขอแก่ศรีแจ่มเจ้า	พาน้องควนเมื่อ แต่ถ้อน
๑๕๗๐. บัดนี้ ขอแก่จอมหัวเจ้า	กฤษณาผายไผด แต่ถ้อน

ขออนุญาตให้

๑๕๗๑. นางก็อวนวานไหว

แต่นั้น ผู้เฝ้าหน้า

๑๕๗๒. คู่ตั้งนางนาถน้อย

บาคานเลย

๑๕๗๓. น้องอย่าได้คิดโตกเศร้า

เสียมจักพาอวลไป

๑๕๗๔. เมื่อนั้น นางหอมน้อย

ท้าวก็ออกปากตำน

๑๕๗๕. เมื่อนั้น เจ้าก็บอกปาวซ้อง

ขุนก็มาพำพร้อม

๑๕๗๖. ท้าวก็มีอาชญาให้

บัดนี้ เขาจักพาแจ่มเจ้า

๑๕๗๗. บัดนี้ เมืองหลวงไว้

ให้เจ้าตกแต่งสร้าง

๑๕๗๘. เมื่อนั้น ค่าว ๆ หน้า

ขุนก็ฮ้อยฮ้ำให้

๑๕๗๙. บัดนี้ หวังดีได้

บัดนี้ สั่งมาว่าสีฟ้าดวงดั้น

๑๕๘๐. ผุ่งข้าหวังสุขย้อน

เจ้าสั่งมาว่าสีฟ้าดวงดั้น

๑๕๘๑. เมื่อนั้น โฉมเฉลาท้าว

ข้อยสีไปส่งเจ้า

๑๕๘๒. เมื่อนั้น ท้าวก็มีอาชญาให้

ให้สูไปเดาตก

๑๕๘๓. แต่นั้น ครั้น ๆ ก้อง

ขุนก็ไปแต่งห้าง

๑๕๘๔. เมื่อนั้น ท้าวก็จัดแจ่งข้าง

บาก็ทรงพลายสาร

๑๕๘๕. นางหอมน้อย

สองแจ่มเจ้า

๑๕๘๖. ยืด ๆ ย้าย

พาน้องด่วนไป แต่แม่

หลายทีน้อมเหนี่ยว

บาท้าวอืดู

น้อมเหนี่ยวหลายที มากแล้ว

อืดูนางน้อย

พันที่สนได้ นั้นเนอ

ก็ปขึ้นใจน้อง

ใจดีชมชื่น

สีไปแต่แน่นอน หั้นแล้ว

เดินพลขุนใหญ่

โองท้าวนี้มัน

ทั้งหลายขุนใหญ่

นางน้อยด่วนไป ก่อนแล้ว

พระยายมของเก่า เถาะเนอ

เมืองบ้านดั่งหลัง เถาะเนอ

เสนาขุนหมื่น

นำท้าวชู้คน

บุญมีเสวยราช จริงตาย

ไปหน้าสิ่งใด นี้ได้

สมภารภูวนาถ จริงตาย

ไปหน้าพรากเมือง เจ้าเอี้ย

จาขุนกลอยกล่าว

นางน้อยสีตาวมา เจ้าเอี้ย

ขุนหนุ่มทั้งหลาย

แต่งยนต์ยานแก้ว

ทั้งหลายขุนหมื่น

ยนต์แก้วชู้คน

ห้างเครื่องอาชะนัย

ชื่อดาวประกายแก้ว

ทั้งนายตนย่า

ทรงข้างฮ่วมกัน

พลหลังตามดิน ฟันเยอ

สามนางแพง	ออกเมืองโยงย้าย
๑๕๘๗. เสิน ๆ ย้าย	ช้างใหญ่พลายสาร พุนเยอ
เถิงฮูลวง	จอดพลเขายั้ง
๑๕๘๘. ท้าวก็เสด็จจากช้าง	ขึ้นสูโงหหลวง
ทั้งนางหอม	ย่านายนำท้าว
๑๕๘๙. แต่นั้น เขาก็จัดแจงห้าง	ยนต์ทองเชือกอู่
เขาก็ผูกอู่แก้ว	คิม่นช้วน
๑๕๙๐. แต่นั้น เขาก็ทูลแจ่มเจ้า	ท้าวเทศจันทร์สมุทร
ฝูงข้าเดาตาตก	แต่งปูนตีแท้
๑๕๙๑. แต่นั้น ท้าวก็เสด็จจากห้อง	หอหลวงหลังใหญ่
ท้าวก็ขึ้นขึ้นยืนอู่แก้ว	ทั้งน้องพร้านาย
๑๕๙๒. เมื่อนั้น เขาก็ยออยู่แก้ว	แล้วหย่อนลงฮู
แซว ๆ เขา	หย่อนลงยนต์แก้ว
๑๕๙๓. ครั้น ๆ ก้อง	ดั่งปากฮูลวง พุนเยอ
ทม ๆ ดัง	ดั่งลมเขยไม้
๑๕๙๔. สายยนต์แก้ว	ยนต์ทองเชือกหย่อน
ดั่งมีก้อง	เสมอฟ้าลวงบน
๑๕๙๕. เจ็ดวันตั้ง	เจ็ดคืนเชือกหย่อน
ก็จึงสุดเชือกแล้ว	เขาพร้อมผูกตี
๑๕๙๖. บัดนี้ สุดก็ใจเสีียง	สายทองเชือกหย่อน
เขาก็ปูนแต่งบ้าน	เป็นเจ้าของปากฮู นั้นแล้ว
๑๕๙๗. เมื่อนั้น พระยายมเจ้า	เสวยเมืองของเก่า
พระก็สุขอยู่สร้าง	เป็นเจ้านั่งปอง หั้นแล้ว
๑๕๙๘. พระก็บโศก	ฮ้อนสั๊กสิ่งการไต่
อุสบายชม	อเนกนองรือน้อย

ตอนนางเกศไสรกลับไปครองเมืองเก่า

๑๕๙๙. บัดนี้ จักกล่าวเถิงจันทร์สมุทร	ท้าวทั้งนางนงถ้าว
กับทั้งนายย่าเฒ่า	ลงพร้อมพราห์หลาน
๑๖๐๐. เมื่อนั้น สามแจ่มเจ้า	ขึ้นขึ้นยนต์ทอง
เถิงดินเพียง	ที่ปคนกายพื้น
๑๖๐๑. พอเมื่อลงเถิงพื้น	ดินเพียงออกอู่

สามแจ่มเจ้า

๑๖๐๒. แต่นั้น บาศรีท้าว

ท้าวก็คิดใคร่ไปฮอดห้อง

๑๖๐๓. ท้าวก็ออกปากด่า

ให้สูเป็นพังพลาย

๑๖๐๔. ท้าวก็ฮวดกึ่งไม้

เป็นพลหลวง

๑๖๐๕. แต่นั้น จุมปลวกเป็นฮูปข้าง

พลวงเข็นกับ

๑๖๐๖. หีน ๆ พร้อม

คนหลวงหลาย

๑๖๐๗. จันทรสมุทรท้าว

อันว่านายย่าเฒ่า

๑๖๐๘. ยาบ ๆ เหลื่อม

เขาก็กั้นแห่ท้าว

๑๖๐๙. เป็นแต่สมภารท้าว

ขุมเขือกมีไพร่พร้อม

๑๖๑๐. โทด ๆ ก้อง

ทม ๆ ตั้ง

๑๖๑๑. พอเมื่อหลายวันได้

ท้าวก็ใช้ลวงม้า

๑๖๑๒. แต่นั้น ขุนก็ขึ้นขี่ม้า

แถมลัวพระ

๑๖๑๓. ขุนก็ลงจากม้า

ขุนก็ทุลกลอนถวาย

๑๖๑๔. บัดนี้ ลูกพระราชเจ้า

ทั้งนางหอม

๑๖๑๕. ท้าวก็มาถึงห้อง

ตูตั้งพลมากล้น

๑๖๑๖. เมื่อนั้น พระยาหลวงเจ้า

พระยาฟาดข้อง

๑๖๑๗. ให้สูตกแต่งห้าง

เขายิ่งที่สถาน

คณิงใจจงมาก

ถึงบ้านที่สถาน

โพนปลวกทั้งหลาย

แห่แหนกุแท้

ปากเป่าเป็นคน

แห่แหนบาท้าว

สารใหญ่ทรงพระอาน

พรำมีมวพร้อม

ข้างใหญ่พลายสาร พุนเยอ

เป่าเป็นพลท้าว

ทรงพลายข้างถ่าว

ทรงข้างพรำนาง

คนหลายเหลือแหล่

บุญกว้างที่เซ็ง

บุญมีปากเป่า

แหนเจ้าอเนกนอง มากแหล่

เสียงมีนั้นเนื่อง พุนเยอ

ตั้งลมเซยไม้

หลายคืนถึงเขต

ถึงทัพพะพระยา

ฟาดแล่นโดยพลัน

ฮอดโฮงพระยาเจ้า

ขึ้นสู่พระยาเมือง

กล่าวแหมหมายถ้อย

ตั้งด่วนเดินมา พระเอี้ย

พรำนายมาพร้อม

แดนเมืองเซาจอด พระเอี้ย

ทั้งข้างอเนกนอง พระเอี้ย

ใจดีชมชื่น

เดินท้าวปาวขุน

คาดเครื่องอาชะนัย

ทั้งปลายสาร

๑๖๑๘. กูจักไปฮับแจ่มเจ้า
กับทั้งบุตรราชท้าว

๑๖๑๙. หน ๆ พร้อม
เขาก็เตาดาดก

๑๖๒๐. อัสสาม้า
ซึกเยื่องย้าย

๑๖๒๑. พระก็เสด็จขี่ช้าง
เส็น ๆ ยก

๑๖๒๒. พลหลวงเจ้า
ช้างและม้า

๑๖๒๓. ทม ๆ ช้าง
เขาก็ไปแห่เจ้า

๑๖๒๔. ยาบ ๆ ย้าย
เส็น ๆ เถิง

๑๖๒๕. แต่นั้น นางหอมน้อย
นางมีใจยินดี

๑๖๒๖. ทั้งหลายพร้อม
เขาก็เห็นหน้า

๑๖๒๗. เห็นทั้งพลหลวงท้าว
เป็นที่อัศจรรย์นอ

๑๖๒๘. เมื่อนั้น จันทรสมุทรท้าว
มาฮอดแล้ว

๑๖๒๙. แต่นั้น ท้าวก็ปากกล่าวต้าน
ให้สูญหายคืนเสีย

๑๖๓๐. กับทั้งพลไพร่พร้อม
กูจักไปอยู่สร้าง

๑๖๓๑. เมื่อนั้น ช่างปลวกพร้อม
กับทั้งพลแพนหลายยง

๑๖๓๒. ยิ่งแต่คนพ่อเจ้า
เขาก็เห็นฤทธิท้าวบาคาน

๑๖๓๓. เมื่อนั้น ท้าวก็เสด็จขี่ช้าง

คาดตีเดียนนี้

นางหอมแก้วเกศ กุพูน
มาตั้งนั่งเสวย

ฝูงหมู่เสนา
แต่งฟังปลายห่าง

อาชะนัยคาดเครื่อง
ดาห่างแต่งตี

ตัวอาจปลายสาร
ย่างเชิงซ้ายย้าย

พระยาเมืองแหนแห่
คนพร้อมครั้นเครง

คนหลายเหลือแหล่
บุญกว้างเข้าสู่เมือง

ช้างใหญ่เส็น ๆ พันเยอ
ฮอดบาบุญกว้าง

เห็นพ่อไปเถิง
ชื่นชมหัวแย้ม

เห็นบาชมชื่น
เจ้าบุญกว้างต้วมา

มาหลายอนันต์เนก
ไพร่พลมาพร้อม

เห็นพลพระยาพ่อ
ใจหัวชื่นชม

ช่างปลวกทั้งหลาย
ตั้งคำกูต้าน

หายคืนของเก่า สูเนอ
เมืองกว้างนั่งเสวย ก่อนแล้ว

ชุมเชือกหายเสีย
ก็พรั่าหายเสียเสี้ยง

ช้างใหญ่ปลายสาร
จีตระแอรระอ้างอ

จังกอกของเก่า

กับทั้งนายยาเจ้า

๑๖๓๔. ฟุ้งหมู่ข้างพาดซ้อง
สวนไลเขา

๑๖๓๕. หอยสังพร้อม
เขาก็เป่าเสบเจ้า

๑๖๓๖. ทม ๆ ก้อง
เขาก็แหนแห่เจ้า

๑๖๓๗. ยืด ๆ ย้าย
เสิน ๆ ยก

๑๖๓๘. ฟุ้งหมู่ฮัสสาม้า
ยืด ๆ ย้าย

๑๖๓๙. เสิน ๆ เข้า
เขาก็ขึ้นชีข้างใหญ่

๑๖๔๐. ท้าวก็เสด็จจากข้าง
นางหอมนำ

๑๖๔๑. แต่นั้น นายยาเฒ่า
สาวสนมหนุ่มน้อย

๑๖๔๒. เขาก็สน ๆ พร้อม
ชุนก็เมื่อเฝ้าเจ้า

๑๖๔๓. บัดนี้ จอมหัวเจ้า
นักครุศห้อง

๑๖๔๔. ฟุ้งข้าเนาพราพร้อม
มีนนานเหิง

๑๖๔๕. เมื่อนั้น บาศรีท้าว
เขาก็ไปพรากบ้าน

๑๖๔๖. เขาก็ไปเถิงแก้ว
เขาก็โถมแก่นแก้ว

๑๖๔๗. ยังมีเวรหลังซ้อง
ตกสู่พื้น

๑๖๔๘. ข้อยก็ลงเอาผ้าสะไบนาง
เขาก็ชักจ่องที่

๑๖๔๙. เขาก็มีวเมากัม

นางพร้อมพราป่า

ตีเสบนันเสียง ฟันเยอ
เป่าแถมหื้อ

แถมเห็นแถมปี
บุญกว้างครั้นเครง

พลหลายเหลือแหล่
นางท้าวเข้าสู่เมือง

ข้างใหญ่พลายสาร ฟันเยอ
แกว่งกระดิงดั่งก้อง

อาชะนัยเนื่องหิง ฟันเยอ
แหนเจ้าฮอดเมือง

เถิงในเมืองใหญ่
ย้ายเฮียงฮ้านแทบเกย

ขึ้นสู่โองหลวง
พี่พระอวลงค์เจ้า

บาคานพร้อมพรา
เห็นเจ้าขึ้นชม

มุนตรีขุนหมื่น
บุญกว้างนี่น

เดินดงมาโผด เขาแล้ว
กายฟุนอยู่สบาย แต่รื้อ

ครองราชจอมหัว
ก็จึงเห็นองค์เจ้า

แถมลงคำกลอยกล่าว
เดินดั้นเถื่อนพนอม

ยนต์ทองเชือกอู่
พระนางขึ้นก่อนอวน

สะไบนางสะเด็นหลุด ลงนั้น
เขาฟ้าวฮีบลง

ที่ปลิวหล่นลงนั้น
นพระนางขึ้นก่อนอวน หั้นแล้ว

เอาสะไบบู้ฮื้อเมื่อ

บาดว่าเงยเงิกขึ้น
 ๑๖๕๐. เขาก็เป็นทุกซีให้
 ก็จึงมีนกจอกฟ้า
 ๑๖๕๑. นกก็มีคำเว้า
 ข้อยจึงบนบอกให้
 ๑๖๕๒. นกจึงสู้เรื่องถ้อย
 นกจึงทันบริวาร
 ๑๖๕๓. พอเมื่อมาถึงแล้ว
 จิตว่าดีมันแล้ว
 ๑๖๕๔. นกก็พาผยองขึ้น
 เห็นที่แปงแม่น้ำ
 ๑๖๕๕. นกจึงเอาवनข้าม
 สอดแล้วนกหมู่ขึ้น
 ๑๖๕๖. เขาก็เลียบฝั่งน้ำ
 คราวไกลสุด
 ๑๖๕๗. เหลือหากทุกขมอดล้ำ
 ก็จึงถึงเมืองยม
 ๑๖๕๘. พอเมื่อสองถึงห้อง
 พระยาก็เต้าหมูข้าง
 ๑๖๕๙. เขาจึงชนระฮาบ
 โภยภัยหาย
 ๑๖๖๐. เขาก็สุขอยู่สร้าง
 ดุตั้งจอมพระนางคีต
 ๑๖๖๑. เขาจึงพานางเข้า
 กับทั้งนาย่าเจ้า
 ๑๖๖๒. เขาจึงชักหย่อนให้
 เขาก็จึงพาอย่าเจ้า
 ๑๖๖๓. พอเมื่อท้าวกล่าวแล้ว
 เสนาขุน
 ๑๖๖๔. ผุงเข้าปฐูเมื่อว่าจอมหัวเจ้า
 คีตสอดแห่งห้อง
 ๑๖๖๕. บัดนี้ จอมหัวเจ้า
 ค้วน้องกะบ่พัน
 หลายวันค่างเถื่อน
 บินผ้ายผ่อเห็น
 ถามอวนแวนถึ
 คำแจ้งแห่งสถาน เจ้าเอี้ย
 ที่เฮาแซไซบอก
 พร้อมมาได้มากหลาย
 หัวหางสวนปีก
 เอาข้อยซีกกลาง
 เมื่อบนอากาศ
 พาขึ้นสอดเทิง
 สมุทรวงแปงใหญ่
 ลาข้อยดวนหนี
 เหลียวล่าคอยดู
 โยชน่ผองผายล้ำ
 พรากอยู่หลายวัน เจ้าเอี้ย
 สอดนางองค์น้อง
 พระยายมเมืองใหญ่ ภายพูน
 พลลั่นล่องเร็ว แท้แท้แล้ว
 แล้วหลุดสงคราม
 นั่งเสวยเมืองบ้าน
 ได้ขুবสามปี เจ้าเอี้ย
 หุ่นหลังเหลือแม้ง
 ยนต์ทองของเก่า เหยียนั้น
 ตนมเฒ่าดวนมา หั้นแท้แล้ว
 ทั้งสามถึงลุ่ม ภายพี
 ทั้งน้องดวนถึง น้แท้แล้ว
 เว้าข่าวคราวหลัง
 อี้ดูจอมเจ้า
 เป็นโผยค่างอยู่ สันนั้น
 พาน้องอยู่สบาย เจ้าเอี้ย
 มาถึงเสวยราช

กับทั้งนายยาเฒ่า

๑๖๖๖. เมื่อนั้น เสนาเจ้า

ท้าวก็สุขอยู่สร้าง

๑๖๖๗. ท้าวก็บโศกฮ้อน

ยวบายนวม

๑๖๖๘. อันว่านายสองเฒ่า

คือตั้งเป็นแม่เจ้า

๑๖๖๙. สองนายสุขอยู่สร้าง

สองนายเป็นแม่เลี้ยง

๑๖๗๐. อันว่าสองนายเจ้า

พากันสุขอยู่สร้าง

๑๖๗๑. ยุติการบั้น

เรื่องก็จบตอนนี้

มาพร้อมอยู่สบาย เถาะเนอ

มนตรีแหนแห่

เป็นเจ้าผ่านเมือง

จักสิ่งการไต่

อเนกนงรือน้อย

เห็นกันชมชื่น

บาท้าวแต่หลัง

นำหลานพร้อมพรา

นางแก้วยอดหอม หั้นแห้ว

มีนางมาอยู่ ดอมแห้ว

ปมีฮ้อนฮ่อมไต่

จันทร์สมุทรเสวยราช

ถวายไว้ที่ควร ๆ

